

# Unit 1: People Człowiek

## Key Vocabulary

### Personal details

#### Dane personalne

**citizenship** /ˈsɪtɪzənʃɪp/ obywatelstwo  
**ethnic origin** /ˌeθnɪk ˈbrɪdʒɪn/ pochodzenie etniczne  
**first name** /ˈfɜːst ˈneɪm/ imię  
**gender** /ˈdʒendə/ płeć  
**last name / surname** /ˈlɑːst ˈneɪm / ˈsɜːneɪm/ nazwisko  
**male / female** /meɪl / ˈfiːmeɪl/ płeć męska / żeńska  
**marital status** /ˌmæɪrɪl ˈsteɪtəs/ stan cywilny  
**single** /ˈsɪŋɡl/ stanu wolnego  
**married** /ˈmæɪrɪd/ żonaty, mężatka  
**separated** /ˈsepəreɪtɪd/ w separacji  
**divorced** /dɪˈvɔːst/ rozwiedziony  
**widowed** /ˈwɪdəʊd/ wdowiec, wdowa  
**nationality** /ˌnæʃəˈnælɪti/ narodowość  
**next of kin** /ˌnekst əv ˈkɪn/ najbliższy krewny  
**nickname** /ˈnɪkneɪm/ przezwisko  
**permanent / temporary address** /ˈpɜːmənənt / ˈtemprəri əˈdres/ adres stały / czasowy  
**place of residence** /ˌpleɪs əv ˈrezɪdəns/ miejsce zamieszkania  
**pseudonym** /ˈsjuːdənɪm/ pseudonim  
**spouse** /spaʊs/ małżonek, małżonka  
**contact details** /ˈkɒntækt ˈdiːteɪlz/ dane kontaktowe  
**educational background** /ˌedʒuˈkeɪʃənəl ˈbækgraʊnd/ wykształcenie  
**full name** /ˈfʊl ˈneɪm/ imię i nazwisko  
**occupation** /ˌɒkjəˈpeɪʃn/ zawód  
**qualifications** /ˌkwɒlɪfɪˈkeɪʃnz/ kwalifikacje

### Appearance Wygląd

**beautiful** /ˈbjʊːtəfəl/ piękna  
**pretty** /ˈprɪti/ ładna, słiczna  
**good looking/attractive** /əˈtræktɪv/ atrakcyjna atrakcyjna  
**ordinary-looking** /ˌɔːdɪn(ə)rɪ ˈlʊkɪŋ/ przeciętna, zwyczajna  
**chubby** /ˈtʃʌbi/ pulchny  
**plump** /plʌmp/ puszysty  
**overweight** /ˌəʊvəˈweɪt/ z nadwagą  
**obese** /əʊˈbiːs/ otyły

**complexion** /kəmˈplekʃən/ karnacja

**fair** /feə/ jasna

**dark** /dɑːk/ ciemna

**pale** /peɪl/ blada

**tanned** /tænd/ opalona

**handsome** /ˈhæn(d)səm/ przystojny

**well-built** /ˌwel ˈbɪlt/ dobrze zbudowany

**a skinny / thin person** /ə ˈskɪni / θɪn

ˈpɜːsən/ chuda osoba

**a slim / slender woman** /ə slɪm / ˈslendə

ˈwʊmən/ szczupła / smukła kobieta

**a woman of average / medium height** /ə ˈwʊmən əv ˈævərɪdʒ / ˈmiːdiəm haɪt/ kobieta średniego wzrostu

**have good looks** /hæv ɡʊd lʊks/ być urodziwym

**How much does he/she weigh?** /haʊ mʌtʃ dɪz hi / ʃi weɪz/ Ile on/ona waży?

**What does he/she look like?** /wɒt dɪz hi / ʃi lʊk laɪk?/ Jak on/ona wygląda? Jaki on jest/jaka ona jest z wyglądu?

**younger / older than he looks** /ˈjʌŋə / ˈəʊldə ðæn hi lʊks/ młodszy / starszy, niż wygląda

**age** /eɪdʒ/ wiek

**infant** /ˈɪnfənt/ niemowlę

**toddler** /ˈtɒdlə/ brzdąc, berbec, małe

dziecko uczące się chodzić

**adolescent** /ˌædəˈles(ə)nt/ nastolatek

**teenager** /ˈtiːneɪdʒə/ nastolatek

**adult** /əˈdʌlt/ dorosły

**middle-aged** /ˌmɪdl ˈeɪdʒd/ w średnim wieku

**elderly** /ˈeldəli/ w podeszłym wieku

**in his/her 20s/30s** /ɪn hɪz / hɜː twentɪz / θɜːtɪz/ ma dwadzieścia / trzydzieści kilka lat

**adulthood** /ˌædʌlthʊd/ dorosłość

**coming of age** /ˌkʌmɪŋ əv ˈeɪdʒ/ wejście w dorosłość

**generation** /ˌdʒenəˈreɪʃn/ pokolenie

**life expectancy** /ˌlaɪf

ɪkˈspektənsɪ/ przewidywana długość życia

**milestone** /ˈmaɪlstəʊn/ przełomowy

moment w życiu

**retirement** /ˈriːtəɪmənt/ emerytura

**upbringing** /ˌʌpbɪŋɪŋ/ wychowanie

**build** /bɪld/ budowa

**athletic** /æθˈletɪk/ atletyczny

**broad-shouldered** /ˌbrɔːd

ˈʃəʊldəd/ barczysty

**muscular** /ˈmʌskjələ/ muskularny, umięśniony

**lanky** /ˈlæŋki/ chudy, tyczkowaty

**stocky** /ˈstɒki/ krępy, przysadzisty

**birthmark** /ˈbɜːθmɑːk/ znamię

**scar** /skaː/ szrama, blizna

**eyes** /aɪz/ oczy

**brown** /braʊn/ brązowe

**blue** /bluː/ niebieskie

**green** /ɡriːn/ zielone

**hazel** /ˈheɪz(ə)l/ piwne

**bright** /braɪt/ jasne

**face** /feɪs/ twarz

**round** /raʊnd/ okrągła

**oval** /ˈəʊvəl/ owalna

**long** /lɒŋ/ pociągła

**thin** /θɪn/ szczupła

**beard** /bɪəd/ broda

**moustache** /ˈmʌstæʃ/ wąsy

**dimples** /ˈdɪmpəlz/ dołeczki

**forehead** /ˈfɔːhed/ czoło

**cheeks** /tʃiːks/ policzki

**chin** /tʃɪn/ broda

**eyebrows** /ˈaɪbraʊz/ brwi

**freckled** /ˈfrekəld/ piegowaty

**wrinkled** /ˈrɪŋkəld/ pomarszczony

**pimples** /ˈpɪmplz/ pryszcze

**spots** /spɒts/ krosty

**acne** /ˈækni/ trądzik

**broad smile** /brɔːd smaɪl/ szeroki

uśmiech

**tight-lipped smile** /taɪt lɪpt

smaɪl/ uśmiech przez zaciśnięte usta

**hair** /heə/ włosy

**blonde** /blɒnd/ blond

**dark** /dɑːk/ ciemne

**fair** /feə/ jasne

**red** /red/ rude

**grey** /ɡreɪ/ siwe

**dyed** /daɪd/ farbowane

**short** /ʃɔːt/ krótkie

**long** /lɒŋ/ długie

**straight** /streɪt/ proste

**curly** /ˈkɜːli/ kręcone

**wavy** /ˈweɪvi/ falowane

**spiky** /ˈspaɪki/ nastrożone

**cropped** /krɒpt/ krótko przycięte

**shoulder-length** /'ʃəʊldə lenθ/ **do ramion**  
**medium-length** /'mi:diəm lenθ/ **średniej długości**  
**fringe** /frɪndʒ/ **grzywka**  
**ponytail** /'pəʊnɪteɪl/ **koński ogon**  
**centre-parting** /,sentə 'pɑ:tiŋ/ **przedziałek pośrodku**  
**side-parting** /,saɪd 'pɑ:tiŋ/ **przedziałek z boku**  
**bald** /bɔ:ld/ **łysy**  
**wig** /wɪɡ/ **peruka**  
**nose** /nəʊz/ **nos**  
**big** /bɪɡ/ **duży**  
**small** /smɔ:l/ **mały**  
**long** /lɒŋ/ **długi**  
**snub** /snʌb/ **zadarty**  
**pointed** /'pɔɪntɪd/ **szpiczasty**

## Character traits and personality Cechy charakteru, osobowość

**dis)honest** /(dɪs)'ɒnɪst/ **(nie)uczciwy**  
**(im)mature** /(ɪ)mə'tjʊə/ **(nie)dojrzały**  
**(im)patient** /(ɪ)m'peɪjənt/ **(nie)cierpliwy**  
**(im)polite** /(ɪ)m'pə'laɪt/ **(nie)grzeczny**  
**(in)active** /(ɪ)n'æktɪv/ **(nie)aktywny**  
**(in)sincere** /(ɪ)n'sɪnsɪə/ **(nie)szczerzy**  
**(ir)responsible** /(ɪ),rɪ'spɒnsəbl/ **(nie)odpowiedzialny**  
**(un)predictable** /(ʌn)'prɪ'dɪktəbl/ **(nie)przewidywalny**  
**(un)reliable** /(ʌn)'rɪ'laɪəbl/ **(nie)wiarygodny**  
**absent-minded** /'æbsənt ,maɪndɪd/ **roztargniony**  
**adventurous** /əd'ventʃərəs/ **śmiały, zuchwały**  
**aggressive** /ə'ɡresɪv/ **agresywny**  
**ambitious / driven** /æm'bɪʃəs / 'drɪvn/ **ambitny / z determinacją dążący do celu**  
**boring** /dʌl /'bɔ:riŋ/ /dʌl/ **nudny**  
**bossy** /'bɒsi/ **apodyktyczny**  
**brave** /breɪv/ **odważny**  
**calm** /relaxed /kɑ:m /rɪ'læks/ **spokojny / zrelaksowany, rozluźniony**  
**caring** /'keərɪŋ/ **troskliwy, opiekuńczy**  
**charitable** /'tʃærɪtəbl/ **hojny, życzliwy**  
**cheerful** /'tʃɪəfəl/ **radosny**  
**childish** /'tʃɪldɪʃ/ **dziecinny**  
**clever** /'klevə/ **zdolny, bystry**  
**committed** /kə'mɪtɪd/ **oddany, zaangażowany**  
**compassionate** /,kɒmpæ'ʃənət/ **pelen współczucia**  
**confident** /'kɒnfɪdənt/ **pewny siebie**  
**consistent** /kən'sɪstənt/ **konsekwentny, logiczny**  
**coward** /'kaʊəd/ **tchórz**  
**creative** /kri'eɪtɪv/ **twórczy**

**determined** /dɪ'tɜ:mɪnd/ **stanowczy, zdeterminowany**  
**easy-going** /,i:zi 'ɡəʊɪŋ/ **bezkonfliktowy, niefrasobliwy**  
**fearless** /'fiələs/ **nieustraszony**  
**flexible** /'fleksəbl/ **elastyczny**  
**forgetful** /'fɔ:ɡetfəl/ **zapominalski**  
**generous** /'dʒenərəs/ **hojny**  
**hard-working** /'hɑ:d ,wɜ:kɪŋ/ **pracowity**  
**have a sense of humour** /hæv ə sens əv 'hju:mə/ **mieć poczucie humoru**  
**helpful** /'helpfəl/ **pomocny**  
**hot-tempered** /,hɒt 'tempəd/ **wybuchowy**  
**humble** /'hʌmbl/ **skromny**  
**indecisive** /,ɪndɪ'saɪsɪv/ **niezdecydowany**  
**independent** /,ɪndɪ'pendənt/ **niezależny**  
**intelligent** /,ɪntə'ledʒənt/ **inteligentny**  
**introverted** /,ɪntrəvɜ:tɪd/ **introwertyczny**  
**inventive** /ɪn'ventɪv/ **pomysłowy**  
**irritable** /'ɪrɪtəbl/ **drażliwy, łatwo wpadający w irytację**  
**jealous** /'dʒeləs/ **zazdrosny**  
**kind** /kaɪnd/ **miły, dobry, uprzejmy**  
**lazy** /'leɪzi/ **leniwy**  
**loyal** /'lɔɪəl/ **lojalny**  
**mean** /mi:n/ **skąpy**  
**messy** /'mesi/ **niechlujny, bałaganiarski**  
**miserable** /'mɪzərəbəl/ **nieszczęśliwy, ponury**  
**moody** /'mu:di/ **kapryśny**  
**moral** /'mɔ:rəl/ **moralny**  
**narrow-minded / open-minded** /,nærəʊ 'maɪndɪd / ,əʊpən 'maɪndɪd/ **ograniczony, o wąskich horyzontach / otwarty, wolny od uprzedzeń**  
**outgoing** /'aʊt ,ɡəʊɪŋ/ **otwarty, towarzyski**  
**perfectionist** /pə'fekʃənɪst/ **perfekcjonista**  
**proud** /praʊd/ **dumny**  
**punctual** /'pʌŋktʃuəl/ **punktualny**  
**reasonable** /'ri:zənəbl/ **rozsądny**  
**rebellious** /rɪ'beljəs/ **buntowniczy**  
**reliable** /rɪ'laɪəbl/ **godny zaufania**  
**reserved** /rɪ'zɜ:vəd/ **powściągliwy, skryty**  
**rude** /ru:d/ **niegrzeczny, nieuprzejmy**  
**self-confident** /,self 'kɒnfɪdənt/ **pewny siebie, ufny w swoje siły**  
**selfish** /'selfɪʃ/ **samolubny**  
**sensitive** /'sensətɪv/ **wrażliwy**  
**serious** /'sɪəriəs/ **poważny**  
**shy** /ʃaɪ/ **nieśmiały**  
**sociable** /'səʊʃəbl/ **towarzyski**  
**spoilt** /spɔɪlt/ **zepsuty, rozpieszczony**  
**sporty** /'spɔ:ti/ **wysportowany**  
**strict** /strɪkt/ **surowy, wymagający**  
**stubborn** /'stʌbən/ **uparty**  
**talented** /'tælən(t)ɪd/ **utalentowany**  
**talkative** /'tɔ:kətɪv/ **gadatliwy, rozmowny**

**trustworthy** /'trʌstwɜ:ði/ **godny zaufania**  
**understanding** /,ʌndə'stændɪŋ/ **wyrozumiały**

## Abilities Umiejętności

**abilities** /ə'bɪlɪtɪz/ **zdolności**  
**analytical thinking** /,ænə'ltɪkɪ 'θɪŋkɪŋ/ **myślenie analityczne**  
**artistic skills** /ɑ:'tɪstɪk skɪlz/ **umiejętności artystyczne**  
**career goals** /kə'riə ɡəʊlz/ **cele zawodowe**  
**communication skills** /kə,mju:'nɪkeɪʃn skɪlz/ **umiejętności komunikacyjne**  
**creativity** /,kri:'eɪtɪvɪti/ **kreatywność**  
**digital skills** /'dɪdʒɪtl skɪlz/ **umiejętności cyfrowe**  
**hobbies** /'hɒbɪz/ **hobby**  
**interests** /'ɪntrəsts/ **zainteresowania**  
**language skills** /'læŋɡwɪdʒ skɪlz/ **umiejętności językowe**  
**leisure activities** /'leɪʒə æk'tɪvɪtɪz/ **zajęcia w czasie wolnym**  
**lifelong learning** /,laɪflɒŋ 'lɜ:nɪŋ/ **uczenie się przez całe życie**  
**manual skills** /'mænjuəl skɪlz/ **umiejętności manualne**  
**musical ability** /'mju:zɪkl ə'bɪlɪti/ **zdolności muzyczne**  
**organisational skills** /,ɔ:gənaɪ'zeɪʃnəl skɪlz/ **umiejętności organizacyjne**  
**personal development** /'pɜ:sənəl dɪ'veləpmənt/ **rozwój osobisty**  
**physical fitness** /'fɪzɪkl 'fɪtnəs/ **sprawność fizyczna**  
**problem-solving** /'prɒbləm ,sɒlvɪŋ/ **rozwiązywanie problemów**  
**professional skills** /prə'feʃənəl skɪlz/ **umiejętności zawodowe**  
**self-improvement** /,self ɪm'pru:vmənt/ **samodoskonalenie**  
**social skills** /'səʊʃl skɪlz/ **umiejętności społeczne**  
**strengths and weaknesses** /streŋθs ənd 'wi:knəsɪz/ **mocne i słabe strony**  
**talents** /'tælents/ **talenty**  
**teamwork** /'ti:mwɜ:k/ **praca zespołowa**  
**time management** /'taɪm ,mænɪdʒmənt/ **zarządzanie czasem**

## Clothes Ubrania

**anorak** /'ænərək/ **anorak, nieprzemakalna kurtka z kapturem**  
**braces** /'breɪsɪz/ **szelki**  
**collar** /'kɒlə/ **kołnierz**  
**contact lenses** /'kɒntækt 'lenzɪz/ **szkła kontaktowe**  
**flip-flops** /'flɪp flɒps/ **japonki (klapki)**  
**gloves** /ɡlɒvz/ **rękawiczki**  
**hooded sweatshirt** /'hʊdɪd 'swetʃɜ:t/ **bluza z kapturem**

overcoat /'əʊvə,kəʊt/ płaszcz  
 polo neck /'pəʊləʊ nek/ golf  
 pyjamas /paɪ'dʒɑ:məz/ piżama  
 sandals /'sændəlz/ sandały  
 scarf /ska:f/ szalik  
 slippers /'slɪpəz/ kapcie  
 suit /su:t/ garnitur, kostium damski  
 swimming trunks /'swɪmɪŋ trʌŋks/ spodenki kąpielowe  
 swimsuit /'swɪmsu:t/ kostium kąpielowy  
 tie / bow tie /taɪ / 'bəʊ taɪ/ krawat / muszka  
 tights /taɪts/ rajstopy  
 tracksuit /'træksu:t/ dres  
 trainers /'treɪnəz/ adidasy  
 underwear /'ʌndəweə/ bielizna  
 wellingtons /'welɪŋtənz/ kalosze  
 zip /zɪp/ zamek błyskawiczny

### Describing clothes Opis ubrań

appropriate for the occasion /ə'prəʊpriət fə ðɪ ə'keɪʒən/ odpowiednie na tę okazję  
 baggy /'bægi/ luźny, workowaty  
 designer /dɪ'zaɪnə/ markowe, designerskie  
 expensive /ɪk'spensɪv/ drogie  
 second-hand /,sekənd 'hænd/ z drugiej ręki, używane  
 faded /'feɪdɪd/ wyblakły, spłowiały  
 formal /'fɔ:məl/ eleganckie  
 smart /smɑ:t/ eleganckie  
 elegant /'elɪɡənt/ eleganckie  
 knitted /'nɪtɪd/ zrobiony na drutach  
 long-sleeved /lɒŋ sli:vəd/ z długim rękawem  
 short-sleeved /ʃɔ:t sli:vəd/ z krótkim rękawem  
 sleeveless /'sli:vləs/ bez rękawów  
 ripped /rɪpt/ rozpruty  
 tight-fitting / loose-fitting /taɪt 'fɪtɪŋ / lu:s 'fɪtɪŋ/ obcisły / luźny

### Materials Materiały

cotton /'kɒtn/ bawełna, bawełniany  
 denim /'denɪm/ dżins, materiał dżinsowy  
 fur /fɜ:/ futro, futrzany  
 lace /leɪs/ koronka, koronkowy  
 leather /'leðə/ skóra, skórzany  
 linen /'lɪnɪn/ len, lniany  
 nylon /'naɪlɒn/ nylon, nylonowy  
 rubber /'rʌbə/ guma, gumowy  
 silk /sɪlk/ jedwab, jedwabny  
 wool, woollen /wʊl / 'wʊlən/ wełna, wełniany

### Patterns Wzory

checked /tʃekt/ w kratkę, kraciasty  
 dotted /'dɒtɪd/ w kropki  
 floral /'flɔ:rəl/ w kwiaty, kwiecisty  
 plain /pleɪn/ gładki, bez wzorów  
 striped /straɪpt/ w paski, pasiasty

## Feelings, emotions and attitude Uczucia i emocje

approving / disapproving /ə'pru:vɪŋ / dɪsə'pru:vɪŋ/ pełen aprobaty, aprobujący / z dezaprobatą, ganiący  
 admire /əd'maɪə/ podziwiać  
 adore /ə'dɔ:/ uwielbiać  
 angry / furious /'æŋɡrɪ / 'fjʊəriəs/ zły/ wściekły  
 annoyed /ə'nɔɪd/ zirytowany, rozdrażniony  
 anxious /'æŋkʃəs/ zatroskany, zaniepokojony  
 appalled /ə'pɔ:ld/ przerażony, zbulwersowany  
 be a fan of /bi ə 'fæn əv/ być fanem  
 be fond of /bi 'fɒnd əv/ bardzo lubić  
 be into /bi 'ɪntu:/ interesować się  
 be keen on /bi 'ki:n ɒn/ być zapalonym (do czegoś)  
 be ashamed of /bi ə'ʃeɪmd əv/ wstydzić się  
 be attracted to sb /bi ə'træktɪd tu:/ czuć do kogoś sympatię, pociąg  
 be hopeless at /bi 'həʊpləs æt/ być beznadziejnym  
 be in the mood for/to /bi ɪn ðə mu:d fə / tu:/ być w nastroju  
 bored /bɔ:d/ znudzony  
 can't stand /kɑ:nt stænd/ nie znosić  
 confused /kən'fju:zd/ zmieszany  
 delighted / pleased /dɪ'laɪtɪd / pli:zd/ zachwycony / zadowolony  
 depressed /dɪ'prest/ przygnębiony  
 devastated /'devəsteɪtɪd/ załamany, zdruzgotany  
 disappointed / ,dɪsə'pɔɪntɪd/ rozczarowany  
 embarrassed /ɪm'bærəst/ zakłopotany, zażenowany  
 excited /ɪk'saɪtɪd/ podekscytowany  
 exhausted /ɪɡ'zɔ:stɪd/ wyczerpany  
 fall in love /fɔ:l ɪn lʌv/ zakochać się  
 fancy /'fænsɪ/ podobać się, (po)lubić  
 fed up with /fed ʌp wɪð/ mieć dosyć  
 find common ground /faɪnd 'kɒmən graʊnd/ znaleźć wspólny język, dojść do porozumienia  
 frightened / scared / terrified /'fraɪtənd / skeəd / 'terəfaɪd/ przestraszony / przerażony  
 frustrated /'frʌstreɪtɪd/ sfrustrowany  
 get on well with /get ɒn wel wɪð/ być w dobrych stosunkach z  
 grateful /'ɡreɪtful/ wdzięczny  
 hate /heɪt/ nienawidzić  
 indifferent /,ɪndɪ'fərənt/ obojętny  
 irritated /'ɪrɪteɪtɪd/ zirytowany  
 lonely /'ləʊnli/ osamotniony, samotny  
 long for sb/sth /lɒŋ fɔ:/ tęsknić za kimś/ czymś  
 look up to sb /lʊk ʌp tu:/ podziwiać kogoś

lose one's temper /lu:z wʌnz 'tempə/ zezłościć się, stracić panowanie nad sobą  
 miserable /'mɪzərəbəl/ nieszczęśliwy, złośliwy  
 moved /mu:vd/ wzruszony  
 nervous /'nɜ:vəs/ zdenerwowany, niespokojny  
 overwhelmed /əʊvə'weld/ poruszony do głębi  
 passionate /'pæʃənət/ żarliwy, gorący  
 respect /rɪ'spekt/ szanować  
 shocked /ʃɒkt/ wstrząśnięty, zaszokowany  
 surprised/ amazed /sə'praɪzd / ə'meɪzd/ zdziwiony, zaskoczony  
 sympathy /'sɪmpəθi/ współczucie  
 take an interest in /teɪk ən 'ɪntrɪst ɪn/ zainteresować się  
 take pride in /teɪk praɪd ɪn/ być dumnym z  
 thrilled /θrɪld/ podekscytowany  
 worried /'wʌrɪd/ zmartwiony  
 emotions /ɪ'məʊʃnz/ emocje  
 excitement / ɪk'saɪtmənt/ podekscytowanie  
 fear /fiə/ strach  
 frustration /frʌ'streɪʃn/ frustracja  
 guilt /ɡɪlt/ poczucie winy  
 happiness /'hæpɪnəs/ szczęście  
 pride /praɪd/ duma  
 sadness /'sædnəs/ smutek  
 beliefs /bi'li:fs/ przekonania  
 empathy /'empəθi/ empatia  
 equality /ɪ'kwɒləti/ równość  
 freedom /'fri:dəm/ wolność  
 principles /'prɪnsəplz/ zasady  
 values /'vælju:z/ wartości  
 authority /ɔ:'θɒrɪti/ autorytet  
 example to follow /ɪɡ'zɑ:mpl tə 'fɒləʊ/ przykład do naśladowania  
 expert /'ekspɜ:t/ ekspert  
 idol /'aɪdl/ idol  
 leader /'li:də/ przywódca  
 mentor /'mentɔ:/ mentor  
 role model /'rəʊl ,mɒdl/ wzór do naśladowania

### Idioms Idioms

be on top of the world /bi ɒn tɒp əv ðə wɜ:ld/ być w siódmym niebie  
 be out of sorts /bi aʊt əv sɔ:ts/ źle się czuć, być nie w sosie  
 drive sb up the wall /draɪv ʌp ðə wɔ:l/ doprowadzać kogoś do szału  
 feel blue /fi:l blu:/ być przygnębionym  
 give sb a hard time /ɡɪv ə hɑ:d taɪm/ dawać się komuś we znaki  
 have mixed feelings /hæv mɪkst 'fi:lɪŋz/ mieć mieszane uczucia  
 jumping for joy /'dʒʌmpɪŋ fə dʒɔɪ/ skakać z radości

# Unit 2: Houses Dom

## Key Vocabulary

### Kinds of houses and buildings

#### Rodzaje domów

**block of flats** /blɒk əv flæts/ **blok mieszkalny**

**bungalow** /'bʌŋɡələʊ/ **dom parterowy**

**cottage** /'kɒtɪdʒ/ **domek wiejski**

**detached house** /dɪ'tætʃt haʊs/ **dom wolno stojący, jednorodzinny**

**farmhouse** /'fɑ:mhaʊs/ **dom wiejski, dom w gospodarstwie wiejskim**

**flat/apartment** **mieszkanie**

**one room flat/bedsit/bedsitter** /wʌn ru:m flæt / 'bedsit / 'bedsɪtə/ **kawalerka**

**three-room flat** /θri: ru:m flæt/ **mieszkanie trzypokojowe**

**maisonette** /,meɪzə'net/ **mezoneta, mieszkanie dwupoziomowe**

**multi-storey house** /,mʌlti 'stɔ:ri haʊs/ **dom wielopiętrowy**

**semi-detached house** /,semi dɪ'tætʃt haʊs/ **dom bliźniak**

**skyscraper** /'skaɪskreɪpə/ **drapacz chmur**

**summer house** /'sʌmə haʊs/ **dom letniskowy**

**ten-storey block** /ten 'stɔ:ri blɒk/ **blok dziesięciopiętrowy**

**terraced house** /'terəst haʊs/ **dom w zabudowie szeregowej**

**tower block** /'taʊə blɒk/ **wieżowiec**

### Description in general

#### Opis ogólny

**(un)furnished** /('ʌn)'fɜ:nɪʃt/ **(nie) umeblowany**

**affordable** /ə'fɔ:dəbəl/ **przystępny (ze względu na cenę)**

**airy** /'eəri/ **przewiewny**

**antique furniture** /æn'ti:k 'fɜ:nɪʃə/ **meble stylowe, antyki**

**cluttered** /'klʌtəd/ **zagracony, zaśmiecony**

**convenient / comfortable** /kən'vi:nɪənt / 'kʌmfətəbl/ **wygodny**

**cosy** /'kəʊzi/ **przytulny**

**damp** /dæmp/ **wilgotny**

**functional** /'fʌŋkʃənəl/ **funkcjonalny**

**impersonal** /,ɪmpɜ:sə'næl/ **bezosobowy, bezduszny**

**in good/bad condition** /ɪn gʊd / bæd kən'dɪʃən/ **w dobrym/złym stanie**

**littered (with things)** /'lɪtəd/ **zagracony, zawalony (rzeczami)**

**luxurious** /lʌg'zjʊəriəs/ **luksusowy**

**messy** /'mesi/ **zaniedbany, brudny**

**modern** /'mɒdən/ **nowoczesny**

**nicely-decorated** /'naɪsli

'dekəreɪtɪd/ **ładnie urządzony**

**open-plan** /,əʊpən 'plæn/ **bez ścianek działowych**

**pavement** /'peɪvmənt/ **chodnik, trotuar**

**peaceful** /'pi:sfəl/ **spokojny**

**picturesque** /,pɪktʃə'resk/ **malowniczy**

**prime location** /praɪm

ləʊ'keɪʃən/ **doskonała lokalizacja**

**residential area** /,rezɪ'denʃəl

'eəriə/ **dzielnica mieszkaniowa / willowa**

**run-down** /,rʌn 'daʊn/ **podupadły, zaniedbany**

**soundproof** /

'saʊndpru:f/ **dźwiękoszczelny**

**spacious / large** /'speɪʃəs /

lə:dʒ/ **przestronny / duży**

**sparsely furnished** /'spɑ:sli 'fɜ:nɪʃt/ **skąpo umeblowany**

**suburban neighbourhood** /sə'bʌ:bən

'neɪbəhʊd/ **dzielnica podmiejska**

**sunny** /'sʌni/ **słoneczny**

**tiny** /'taɪni/ **małeńki**

**two-storey house** /tu: 'stɔ:ri haʊs/ **dom dwupiętrowy**

**welcoming** /'welkəmɪŋ/ **ciepły, miły**

**well-equipped** /wel 'i:kwɪpt/ **dobrze wyposażony**

**well-kept/ well-maintained** /wel kept / wel meɪn'teɪnd/ **zadbany, dobrze utrzymany**

**with a view of the lake** /wɪð ə vju: əv ðə leɪk/ **z widokiem na jezioro**

**with windows overlooking a busy street** /wɪð 'wɪndəʊz ,əʊsə'ləʊkɪŋ ə 'bɪzi stri:t/ **z oknami wychodzącymi na ruchliwą ulicę**

**within walking / driving distance of...** /wɪðɪn 'wɔ:kɪŋ / 'draɪvɪŋ 'dɪstəns əv/ **można tam dojść pieszo / dojechać**

**housing conditions** /'haʊzɪŋ

kən'dɪʃnz/ **warunki mieszkaniowe**

**neighbourhood safety** /'neɪbəhʊd 'seɪfti/ **bezpieczeństwo okolicy**

**public transport links** /'pʌblɪk 'trænsɒ:t lɪŋks/ **połączenia komunikacji publicznej**

**green areas** /gri:n 'eəriəz/ **tereny zielone**

**local facilities** /'ləʊkl fə'sɪlɪtɪz/ **lokalna infrastruktura**

**noise level** /'nɔɪz ,levl/ **poziom hałasu**

**close-knit community** /,kləʊs nɪt

kə'mju:nɪti/ **zżyta społeczność**

**area well connected to the city centre**

/ 'eəriə wel kə'nektɪd tə ðə 'sɪti ,sentə/

**okolica dobrze skomunikowana z centrum**

### Parts of the house

#### Miejsca wewnątrz i na zewnątrz domu

**attic** /'ætɪk/ **strych, poddasze**

**balcony** /'bælkəni/ **balkon**

**basement** /'beɪsmənt/ **piwnica, suterena**

**bathroom** /'bɑ:θru:m/ **łazienka**

**bedroom** /'bedru:m/ **sypialnia**

**ceiling** /'si:lɪŋ/ **sufit**

**child's / children's room** /tʃaɪldz / 'tʃɪldrənz ru:m/ **pokój dziecięcy**

**corridor** /'kɒrɪdɔ:/ **korytarz**

**dining room** /'daɪnɪŋ ru:m/ **jadalnia**

**downstairs** /,daʊn'steəz/ **na dole**

**drive** /draɪv/ **podjazd**

**en suite (bathroom)** /,ɒn 'swi:t/ **z przyległą (łazienką)**

**exterior / interior** /ɪk'stɪəriə / ɪn'stɪəriə/ **zewnątrz / wewnątrz**

**fence** /fens/ **plot**

**floor** /flo:/ **piętro / podłoga**

**garage** /'gæɹə:ʒ/ **garaż**

**garden** /'gɑ:dn/ **ogród**

**ground floor** /graʊnd flo:/ **parter**

**guest room / spare room** /gest ru:m / speə ru:m/ **pokój gościnny / wolny pokój**

**hall** /hɔ:l/ **przedpokój**

**kitchen** /'kɪtʃɪn/ **kuchnia**

**lawn** /lɔ:n/ **trawnik**

**lift** /lɪft/ **winda**

**loft** /lɒft/ **strych, poddasze**

**porch** /pɔ:tʃ/ **ganek**

**roof** /ru:f/ **dach**

**sitting room / living room** /'sɪtɪŋ ru:m /  
'lɪvɪŋ ru:m/ **salon, pokój dzienny**  
**stairs** /steəz/ **schody**  
**study** /'stʌdi/ **gabinet (do pracy)**  
**upstairs** /ˌʌp'steəz/ **na górze**  
**utility room** /ju:'tɪlɪti  
ru:m/ **pomieszczenie gospodarcze**

## Equipment and decoration Sprzęt i elementy wystroju wnętrza

**blind / shutter** /blaɪnd / 'ʃʌtə/ **okiennica/  
żaluzja**  
**burglar alarm** /'bɜ:glə ə'la:m/ **alarm  
antywłamaniowy**  
**carpet** /'kɑ:pɪt/ **dywan, wykładzina  
dywanowa**  
**central heating** /sentrəl 'hi:tɪŋ/ **centralne  
ogrzewanie**  
**curtain** /'kɜ:tən/ **zasłona**  
**doorbell** /'dɔ:bel/ **dzwonek do drzwi**  
**doormat** /'dɔ:mæt/ **wycieraczka**  
**drinks cabinet/ cocktail cabinet** /'drɪŋks  
'kæbɪnɪt / 'kɒkteɪl 'kæbɪnɪt/ **barek**  
**fitted carpet** /'fɪtɪd 'kɑ:pɪt/ **wykładzina**  
**intercom** /'ɪntəkɒm/ **domofon**  
**letterbox** /'letəbɒks/ **skrzynka na listy**  
**ornament** /'ɔ:nəmənt/ **ozdoba**  
**plug** /plʌg/ **wtyczka**  
**plumbing** /'plʌmɪŋ/ **instalacja wodno-  
kanalizacyjna**  
**pot plant** /'pɒt plɑ:nt/ **roślina  
doniczkowa**  
**radiator** /'reɪdiətə/ **grzejnik, kaloryfer**  
**rug** /rʌg/ **dywanik**  
**shelf** /ʃelf/ **półka**  
**tiles** /taɪlz/ **dachówki, płytki ceramiczne  
/ kafelki**  
**vacuum cleaner / hoover** /'vækju:m 'kli:nə  
/ 'hu:və/ **odkurzacz**  
**wallpaper** /'wɔ:l,peɪpə/ **tapeta**

## bathroom łazienka

**bath(tub)** /bɑ:θ / bɑ:θ tʌb/ **wanna**  
**cabinet** /'kæbɪnɪt/ **szafka**  
**laundry basket** /'ləʊndri 'bæskɪt/ **kosz na  
bieliznę**  
**mirror** /'mɪrə/ **lustro**  
**shower** /'ʃaʊə/ **prysznic**  
**tap** /tæp/ **kran**  
**toilet** /'tɔɪlɪt/ **muszla klozetowa, toaleta**  
**washbasin** /'wɒʃ,beɪsɪn/ **umywalka**  
**washing machine** /'wɒʃɪŋ mə'ʃi:n/ **pralka**

## bedroom sypialnia

**bed linen** /bed 'lɪnɪn/ **pościel**  
**bedside table / nightstand** /'bedsaɪd 'teɪbl  
/ 'naɪt stænd/ **szafka nocna**  
**clothes shelf** /kləʊðz ʃelf/ **półka na  
ubrania**  
**mattress** /'mætrəs/ **materac**  
**pillow** /'pɪləʊ/ **poduszka**

**single bed / double bed** /'sɪŋɡəl bed /  
'dʌbəl bed/ **łóżko jedno- / dwuosobowe**  
**(built-in) wardrobe** /'bɪlt ɪn  
'wɔ:drəʊb/ **(wbudowana w ścianę) szafa  
na ubrania**

## kitchen kuchnia

**cooker** /'kʊkə/ **kuchenka**  
**(wall) cupboard** /(wɔ:l) 'kʌbəd/ **(wisząca)  
szafa kuchenna**  
**dishwasher** /'dɪʃwɒʃə/ **zmywarka**  
**freezer** /'fri:zə/ **zamrażarka**  
**fridge** /frɪdʒ/ **lodówka**  
**microwave oven** /'maɪkrəweɪv  
'ʌvən/ **kuchenka mikrofalowa**  
**sink** /sɪŋk/ **zlew**  
**stainless steel appliances** /'steɪnləs  
sti:l ə'plaɪənsɪz/ **urządzenia ze stali  
nierdzewnej**

## living room salon

**armchair** /'ɑ:mtʃeə/ **fotel**  
**bookcase** /'bʊkkeɪs/ **biblioteczka**  
**bookshelf** /'bʊkʃelf/ **półka na książki**  
**chest of drawers** /tʃest əv  
'drɔ:əz/ **komoda**  
**coffee table** /'kɒfi 'teɪbl/ **ława, niski stolik**  
**cushion** /'kʊʃən/ **poduszka dekoracyjna**  
**display cabinet** /'dɪspleɪ  
'kæbɪnɪt/ **witryna, oszklona szafka**  
**fireplace** /'faɪəpleɪs/ **kominek**  
**flat-screen TV** /flæt skri:n ti:'vi:/ **telewizor  
z płaskim ekranem**  
**furniture** /'fɜ:nɪtʃə/ **meble**  
**rocking chair** /'rɒkɪŋ tʃeə/ **fotel bujany**  
**sofa / (corner) couch** /'səʊfə / ('kɔ:nə)  
kaʊtʃ/ **sofa / (narożnikowa) kanapa**

## study gabinet

**desk** /desk/ **biurko**  
**swivel chair** /'swɪvəl tʃeə/ **fotel obrotowy**  
**wastepaper bin** /'weɪst,peɪpə bɪn/ **kosz na  
śmieci**  
**air conditioning** /'eə kən,dɪfənɪŋ/  
**klimatyzacja**  
**built-in appliances** /bɪlt ɪn ə'plaɪənsɪz/  
**sprzęt w zabudowie**  
**energy-efficient appliances** /enədʒi i'fɪjnt  
ə'plaɪənsɪz/ **energooszczędne urządzenia**  
**hardwood floor** /'hɑ:dwɒd flo:/  
**drewniana podłoga**  
**underfloor heating** /ˌʌndə'flo:/  
'hi:tɪŋ/ **ogrzewanie podłogowe**  
**storage space** /'stɔ:ɪdʒ speɪs/ **przestrzeń  
do przechowywania**  
**walk-in wardrobe** /wɔ:k ɪn  
'wɔ:drəʊb/ **garderoba**  
**energy performance certificate (EPC)** /  
'enədʒi pə'fɔ:məns sə'tɪfɪkət/ **certyfikat  
energetyczny**

## Activities in the house Czynności związane z domem

**assemble / dismantle (a  
piece of furniture)** /ə'sembl /  
dɪs'mæntl/ **zmontować, złożyć /  
rozmontować, rozłożyć (meble)**  
**change a light bulb** /tʃeɪndʒ ə laɪt  
bʌlb/ **zmieniać żarówkę**  
**clean / tidy up** /kli:n / 'taɪdi ʌp/ **sprzątać**  
**convert sth into sth else** /kən'vɜ:t  
'ɪntu:/ **przerobić, zaadaptować**  
**decorate a room** /'dekəreɪt ə  
ru:m/ **odnawiać, urządzać pokój**  
**DIY (Do It Yourself)** /di: waɪ'waɪ/ **zrób to  
sam, majsterkowanie**  
**do (the) housework** /du: ðə  
'haʊswɜ:k/ **wykonywać prace domowe**  
**do maintenance work** /du: 'meɪntənəns  
wɜ:k/ **przeprowadzać prace  
konserwacyjne / remontowe**  
**dust** /dʌst/ **ścierać kurze**  
**empty / load (the dishwasher)** /'empti /  
ləʊd/ **opróżnić / załadować (zmywarkę)**  
**fix a leak** /fɪks ə li:k/ **naprawić przeciek**  
**house renovation** /'haʊs  
'renə'veɪʃən/ **remont domu**  
**install (an appliance)**  
/ɪn'stɔ:l/ **zainstalować (urządzenie)**  
**mend (a fence / a roof)**  
/mend/ **reperować / naprawiać (płot /  
dach)**  
**move in / move out** /mu:v ɪn / mu:v  
aʊt/ **wprowadzać się / wyprowadzać się**  
**mow the lawn** /məʊ ðə lɔ:n/ **kosić  
trawnik**  
**rearrange (the furniture)**  
/ri:ə'reɪndʒ/ **poprzedstawiać (meble),  
przemeblować**  
**remove a stain** /rɪ'mu:v ə  
steɪn/ **zlikwidować plamę**  
**renovate / do up** /'renəveɪt / du:  
ʌp/ **odnawiać, remontować**  
**repair** /rɪ'peə/ **reperować, naprawiać**  
**sweep / vacuum / mop the floor** /swi:p /  
'vækju:m / mɒp ðə flo:/ **zamieść / odkurzyć  
/ umyć podłogę (na mokro)**

## Property Nieruchomość

**(a flat) to let** /ə flæt tə let/ **(mieszkanie)  
do wynajęcia**  
**accommodation** /  
ə,kɒmə'deɪʃən/ **zakwaterowanie**  
**amenities** /ə'mi:nɪtiz/ **udogodnienia**  
**be on a limited or tight budget** /bi ɒn ə  
'lɪmɪtɪd / taɪt 'bʌdʒɪt/ **mieć ograniczony lub  
napięty budżet**  
**cost of utilities** /kɒst əv ju:'tɪlɪtiz/ **koszty  
usług komunalnych**  
**Croydon district** /'krɔɪdən 'dɪstrɪkt/  
**dzielnica Croydon**

**do the cleaning** /du: ðə 'kli:nɪŋ/ **sprzątać**  
**do the cooking** /du: ðə 'kʊkɪŋ/ **gotować**  
**do the ironing** /du: ðə 'aɪənɪŋ/ **prasować**  
**do the washing-up** /du: ðə 'wɒʃɪŋ  
 'ʌp/ **zmywać**

**electricity / telephone bill** /ɪˌlek'trɪsɪti /  
 tə'ləʊni: bɪl/ **rachunek za elektryczność /**  
**telefon**

**estate agent / estate agency** /'esteɪt  
 ,eɪdʒənt / 'esteɪt ,eɪdʒənsi/ **agent / agencja**  
**nieruchomości**

**evict / eviction** /ɪ'vɪkt /  
 ɪ'vɪkʃən/ **eksmitować / eksmisja**

**fall behind with the rent / mortgage**

**instalments** /fɔ:l bɪ'haind wɪð ðə rent /

'mɔ:ɡɪdʒ 'ɪnstalmənts/ **mieć zaległości**

**w płaceniu czynszu / rat kredytów**

**hipotecznych**

**flatmate / roommate /**

**housemate** /'flætmeɪt / 'ru:mmeɪt /

'haʊsmet / **współlokator (osoba dzieląca**  
**mieszkanie, pokój lub dom)**

**for sale** /fə seɪl/ **na sprzedaż**

**give (a month's) notice** /ɡɪv ə mʌnθs

'nəʊtɪs/ **dać miesięczne wypowiedzenie**

**homeowner** /'həʊməʊnə/ **właściciel**  
**domu**

**housing estate** /'haʊzɪŋ 'esteɪt/ **osiedle**  
**mieszkaniowe**

**I live at 1 King Street, flat 1.** /aɪ lɪv æt wʌn  
 kɪŋ stri:t, flæt wʌn/ **Mieszkam na ulicy**  
**Królewskiej 1/1.**

**in the centre** /ɪn ðə 'sentə/ **w centrum**

**in the suburbs** /ɪn ðə 'sʌbə:zb/ **na**  
**przedmieściach**

**inhabitant / resident / householder**

/ɪn'hæbɪtənt / 'rezɪdənt /

'haʊshəʊldə/ **mieszkaniec / lokator /**  
**właściciel domu**

**landlord / landlady** /'lændlɔ:d /

'lændleɪdi/ **właściciel / właścicielka domu**

**live on the first / second floor** /lɪv ɒn ðə

fɜ:st / 'sekənd flɔ:/ **mieszkać na pierwszym**  
**/ drugim piętrze**

**located in a residential area** /ləʊ'keɪtɪd

ɪn ə 'rezi'denʃəl 'eəriə/ **usytuowany w**  
**dzielnicy mieszkaniowej**

**lower / increase the rent** /'ləʊə / ɪn'kri:s ðə

rent/ **obniżyć / podwyższyć czynsz**

**neighbour** /'neɪbə/ **sąsiad**

**on the ground floor** /ɒn ðə graʊnd flɔ:/  
**na parterze**

**on the outskirts** /ɒn ði 'aʊtskɜ:ts/

**na peryferiach**

**pay (high/low) rent** /peɪ haɪ / læʊ

rent/ **płacić (wysoki/niski) czynsz**

**pay in advance** /peɪ ɪn əd'vɑ:ns/ **płacić**  
**z góry**

**pay the bills** /peɪ ðə bɪlz/ **płacić rachunki**  
**i media**

**pay up front** /peɪ ʌp frʌnt/ **płacić z góry**

**per month (p.m.) / per week (p.w.)** /pə

mʌnθ / pə wi:k/ **na miesiąc, miesięcznie /**

**na tydzień, tygodniowo**

**place a deposit** /ˌpleɪs ə dɪ'pɒzɪt/ **wpłacić**  
**zaliczkę**

**property** /'prɒpəti/ **własność,**

**nieruchomość**

**put a house on the market** /pʊt ə haʊs ɒn

ðə 'mɑ:kɪt/ **wystawić dom na sprzedaż**

**real estate** /'ri:əl ɪˌsteɪt/ **nieruchomości,**

**nieruchomość**

**reduce / reduction** /rɪ'dju:s /

rɪ'dʌkʃən/ **obniżyć / obniżka, zniżka**

**removal van** /rɪ'mu:vəl væn/ **furgonetka,**

**ciężarówka do przeprowadzek**

**rent a flat from sb** /rent ə flæt

frɒm/ **wynająć mieszkanie od kogoś**

**rent a flat to sb** /rent ə flæt tu:/ **wynająć**

**mieszkanie komuś**

**rural** /'rʊərəl/ **wiejski**

**share a room** /ʃeə ə ru:m/ **mieszkać**

**wspólnie w jednym pokoju, dzielić pokój**  
**(z kimś)**

**sign a lease** /saɪn ə li:s/ **podpisać umowę**  
**wynajmu**

**take out a mortgage** /teɪk aʊt ə

'mɔ:ɡɪdʒ/ **zaciągnąć kredyt hipoteczny**

**take the rubbish out** /teɪk ðə 'rʌbɪʃ

aʊt/ **wyrzucać śmieci**

**tenant** /'tenənt/ **lokator, najemca**

**There is a school in the neighbourhood.**

/ðeə ɪz ə sku:l ɪn ðə 'neɪbəhʊd/

**W sąsiedztwie znajduje się szkoła.**

**under construction** /ˌʌndə kən'strʌkʃən/  
**w budowie**

**urban** /'ɜ:bən/ **miejski**

**We had our house renovated / done up**

**last year.** /wi hæd əʊə haʊs 'renəveɪtɪd /

dʌn ʌp lɑ:st jɪə/ **Remontowaliśmy dom**

**w ubiegłym roku.**

**do the laundry** /du: ðə 'ləʊndri/ **robić**  
**pranie**

**hang out the washing** /hæŋ aʊt ðə

'wɒʃɪŋ/ **wieszać pranie**

**iron clothes** /'aɪən kləʊðz/ **prasować**

**ubrania**

**wipe surfaces** /waɪp 'sɜ:fɪsɪz/ **wycierać**

**powierzchnie**

**declutter** /di:'klʌtə/ **pozbywać się**

**nadmiaru rzeczy**

**deep clean** /di:p 'kli:n/ **gruntownie**  
**sprzątać**

**take care of household chores** /teɪk  
 'keər əv 'haʊshəʊld tʃɔ:z/ **zajmować się**  
**obowiązkami domowymi**

**rental agreement** /'rentl

əˌɡri:mənt/ **umowa najmu**

**security deposit** /sɪ'kjʊərɪti

dɪ'pɒzɪt/ **kaucja**

**short-term rental** /ˌʃɔ:t tɜ:m

'rentl/ **wynajem krótkoterminowy**

**long-term lease** /ˌlɒŋ tɜ:m

'li:s/ **długoterminowa umowa najmu**

**utilities included** /ju:'tɪlɪtɪz

ɪn'klu:did/ **media wliczone w cenę**

**furnished to a high standard** /'fɜ:niʃt tə ə

haɪ 'stændəd/ **umeblowany w wysokim**

**standardzie**

**tenant rights** /'tenənt raɪts/ **prawa**

**najemcy**

**property viewing** /'prɒpəti

'vjʊ:ɪŋ/ **ogłądanie nieruchomości**

**asking price** /'ɑ:skɪŋ praɪs/ **cena**

**wywoławcza**

**market value** /'mɑ:kɪt 'vælju:/ **wartość**

**rynkowa**

**ownership transfer** /'əʊnəʃɪp

'trænsfɜ:/ **przeniesienie własności**

**property developer** /'prɒpəti

dɪˌveləpə/ **deweloper**

**new-build property** /ˌnju: bɪld

'prɒpəti/ **nieruchomość z rynku**

**pierwotnego**

**second-hand property** /ˌsekənd hænd

'prɒpəti/ **nieruchomość z rynku**

**wtórno**

**change of address** /ˌtʃeɪndʒ əv

ə'dres/ **zmiana adresu**

**moving house** /ˌmu:vɪŋ

'haʊs/ **przeprowadzka**

**pack belongings** /pæk bɪ'lɒŋɪŋz/ **pakować**

**dobytke**

**unpack boxes** /ʌn'pæk

'bɒksɪz/ **rozpakowywać kartony**

**moving expenses** /ˌmu:vɪŋ

ɪkˌspensɪz/ **koszty przeprowadzki**

**temporary accommodation** /

ˌtempərəri əˌkɒmə'deɪʃn/ **tymczasowe**

**zakwaterowanie**

# Unit 3: School Szkoła

## Key Vocabulary

### School subjects

#### Przedmioty nauczania

**Art** /ɑ:t/ **plastyka**  
**Biology** /baɪ'ɒlədʒi/ **biologia**  
**Business Administration** /'biznəs əd'mɪnɪ'streɪʃən/ **zarządzanie**  
**Business Studies** /'biznəs 'stʌdiz/ **przedsiębiorczość**  
**Chemistry** /'kemɪstri/ **chemia**  
**Civic Education** /'sɪvɪk ,edʒʊ'keɪʃən/ **WOS, wiedza o społeczeństwie**  
**English** /'ɪŋɡlɪʃ/ **język angielski**  
**foreign languages** /'fɒrən 'læŋɡwɪdʒɪz/ **języki obce**  
**Geography** /dʒɪ:'ɒɡrəfi/ **geografia**  
**History** /'hɪstəri/ **historia**  
**ICT** /aɪ si ti:/ **technologia informacyjna**  
**Mathematics / Maths** /'mæθə'mætiks / mæθs/ **matematyka**  
**Music** /'mju:zɪk/ **muzyka**  
**PE** /pi: i:/ **wychowanie fizyczne**  
**Physics** /'fɪzɪks/ **fizyka**  
**Religious Education** /rɪ'lɪdʒəs ,edʒʊ'keɪʃən/ **religia**  
**Science** /'saɪəns/ **przedmioty ścisłe (biologia, chemia, fizyka)**

### Educational System

#### System oświaty

**boarding school** /'bɔ:diŋ sku:l/ **szkoła z internatem**  
**college** /'kɒlɪdʒ/ **kolegium, szkoła pomaturalna**  
**distance learning** /'dɪstəns 'lɜ:nɪŋ/ **nauczanie na odległość**  
**e-learning** /'i: ,lɜ:nɪŋ/ **e-learning**  
**evening classes** /'i:vnɪŋ 'klɑ:sɪz/ **zajęcia w szkole wieczorowej**  
**homeschooling** /'həʊm,sku:lɪŋ/ **nauczanie domowe**  
**Institute of Technology/ polytechnic** /ɪn'stɪtju:t əv tek'nɒlədʒi / ,pɒli'teknɪk/ **politechnika**  
**language school** /'læŋɡwɪdʒ sku:l/ **szkoła językowa**  
**nursery school (BrE) / kindergarten (AmE)** /'nɜ:səri sku:l / 'kɪndə'ɡɑ:tən/ **przedszkole, zerówka**  
**police / military academy** /pə'li:s / 'mɪlɪtəri ə'kædəmi/ **szkoła policyjna / wojskowa**

**primary school (BrE) / elementary school (AmE)** /'praɪməri sku:l / ɪ'leməntri sku:l/ **szkoła podstawowa**  
**private school** /'praɪvət sku:l/ **szkoła prywatna**  
**secondary school (BrE) / high school (AmE)** /'sekəndəri sku:l / haɪ sku:l/ **szkoła średnia / ogólnokształcąca / ponadpodstawowa**  
**state school (BrE) / public school (AmE)** /steɪt sku:l / 'pʌblɪk sku:l/ **szkoła państwowa**  
**technical secondary school** /'teknɪkəl 'sekəndəri sku:l/ **technikum**  
**university** /,ju:nɪ'vɜ:sɪti/ **uniwersytet**  
**vocational school** /vəʊ'keɪʃənəl sku:l/ **szkoła zawodowa**

### Students and Teachers

#### Uczniowie i nauczyciele

**(in)competent** /,ɪn'kɒmpɪtənt / kəm'petənt/ **(nie)kompetentny**  
**ambitious** /æm'bɪʃəs/ **ambitny**  
**creative** /kri'eɪtɪv/ **twórczy**  
**demanding** /dɪ'mɑ:ndɪŋ/ **wymagający**  
**fair / unfair** /feə / ʌn'feə/ **sprawiedliwy / niesprawiedliwy**  
**messy** /'mesi/ **bałaganiarski, niechlujny**  
**motivated** /'mɒtɪvaɪtɪd/ **zmotywowany**  
**motivating** /'mɒtɪvaɪtɪŋ/ **motywujący**  
**organised** /'ɔ:gənəɪzd/ **zorganizowany**  
**patient** /'peɪʃənt/ **cierpliwy**  
**punctual** /'pʌŋktʃuəl/ **punktualny**  
**self-conscious** /,self 'kɒnʃəs/ **skrępowany**  
**strict** /strikt/ **surowy**  
**systematic** /,sɪstə'mætɪk/ **systematyczny**  
**understanding** /ʌndə'stændɪŋ/ **wyrozumiały**

### Studying at school

#### Nauka w szkole

**(new / modern) teaching methods** /nju: / 'mɒdən 'ti:tɪŋ 'meθədz/ **(nowe / nowoczesne) metody nauczania**  
**(school) timetable** /'sku:l 'taɪmteɪbəl/ **plan lekcji**  
**absence** /'æbsəns/ **nieobecność**  
**all-round education** /ɔ:l raʊnd ,edʒʊ'keɪʃən/ **wszechstronna edukacja**  
**attend lessons / classes** /ə'tend 'lesənz / 'klɑ:sɪz/ **uczęszczać na lekcje / zajęcia**

**attendance** /ə'tendəns/ **obecność**  
**attention span** /ə'tenʃən spæn/ **okres koncentracji uwagi**  
**be a know-it-all** /bi ə 'nəʊ ɪt ɔ:l/ **mądrkować, być mądralką, osobą, która wszystko wie**  
**be a natural talent** /bi ə 'nætʃrəl 'tælənt/ **mieć wrodzony talent**  
**be a straight A student** /bi ə streɪt eɪ 'stju:dənt/ **być uczniem osiągającym zawsze najlepsze stopnie / prymusem**  
**be expelled from school** /bi ɪk'speld frəm sku:l/ **zostać usuniętym, relegowanym ze szkoły**  
**be present / absent** /bi 'preznt / 'æbsənt/ **być obecnym / nieobecnym**  
**bookworm** /'bʊkwɜ:m/ **mól książkowy**  
**boost sb's confidence** /bu:st 'kɒnfɪdəns/ **dodać komuś pewności siebie**  
**brainstorming** /'breɪn,stɔ:miŋ/ **burza mózgów**  
**broaden one's horizons/ knowledge** /'brɔ:ðən wʌnz hə'reɪznz / 'nɒlɪdʒ/ **poszerzać horyzonty / wiedzę**  
**careers advisor** /kə'reɪz əd'vaɪzə/ **doradca zawodowy**  
**certificate** /sə'tɪfɪkət/ **świadcetwo szkolne**  
**cheat in the exam** /tʃi:t ɪn ðɪ ɪɡ'zæm/ **ściągać na egzaminie**  
**class tutor** /klɑ:s 'tju:tə/ **wychowawca klasy**  
**competition / compete** /,kɒmpɪ'tɪʃən / kəm'pi:t/ **konkurs / rywalizować, brać udział w konkursie**  
**complete an assignment** /kəm'pli:t ən ə'saɪnmənt/ **wykonać zadanie**  
**concentrate / concentration** /'kɒnsəntreɪt / ,kɒnsən'treɪʃən/ **koncentrować się / koncentracja**  
**cram all night for a test / before an exam** /kraem ɔ:l naɪt fə ə test / bi'fɔ: ən ɪɡ'zæm/ **wkuwać całą noc do sprawdzianu / przed egzaminem**  
**curriculum** /kə'ɪrɪkjʊləm/ **program nauczania**  
**develop decision-making skills** /dɪ'veləp dɪ'sɪʒən ,meɪkɪŋ skɪlz/ **rozwijać umiejętności podejmowania decyzji**

**develop problem-solving** /di'veləp 'prɒbləm ,sɒlvɪŋ/ **rozwijać umiejętności rozwiązywania problemów**

**develop interpersonal skills** /di'veləp ,ɪntə'pɜːsənəl skɪlz/ **rozwijać umiejętności interpersonalne**

**dress code** /'dres kəʊd/ **zasady dotyczące ubioru**

**dyslexia** /dis'leksɪə/ **dysleksja**

**empower through education** /ɪm'paʊə θruː ,edʒə'keɪʃən/ **wzmocniać pozycję (kogoś) dzięki edukacji**

**enrol at an institution / on a course** /ɪn'rəʊl ət ən ,ɪnstɪ'tjuːʃən / ɒn ə kɔːs/ **zapisać się do szkoły / na kurs**

**enrolment** /ɪn'rəʊlmənt/ **zapisy (do szkoły, na kurs)**

**excel** /ɪk'sel/ **celować, wyróżniać się**

**extracurricular activities** /,ekstrəkʊlə'rɪkjʊlə æk'tɪvɪtɪz/ **zajęcia dodatkowe**

**fail / pass an exam** /feɪl / pɑːs ən ɪg'zæm/ **oblać egzamin / zdać egzamin**

**final exam** /'faɪnəl ɪg'zæm/ **egzamin końcowy**

**free period** /friː 'piəriəd/ **wolna lekcja**

**get / score 100 marks in an exam / a test** /get / skɔː ʌn'drəd mɑːks ɪn ən ɪg'zæm / ə test/ **uzyskać 100 punktów na egzaminie / sprawdzanie**

**get caught cheating** /get kɔːt 'tʃiːtɪŋ/ **być złapanym na ściąganiu**

**get marks / grades** /get mɑːks / greɪdz/ **dostawać stopnie**

**get nervous before an exam / a test** /get 'nɜːvəs bɪ'fɔːr ən ɪg'zæm / ə test/ **denerwować się przed egzaminem / sprawdzaniem**

**gifted / talented student** /'ɡɪftɪd / 'tæləntɪd 'stjuːdənt/ **uzdolniony / utalentowany uczeń**

**have (a word / the answer) on the tip of one's tongue** /hæv ə wɜːd / ði 'ɑːnsə ɒn ðə tɪp əv wʌnz tʌŋ/ **mieć coś (słowo/ odpowiedź) na końcu języka**

**have primary education** /hæv 'praɪməri ,edʒə'keɪʃən/ **mieć podstawowe wykształcenie**

**have secondary education** /hæv 'sekəndəri ,edʒə'keɪʃən/ **mieć średnie wykształcenie**

**have higher education** /hæv 'haɪə ,edʒə'keɪʃən/ **mieć wyższe wykształcenie**

**have vocational education** /hæv vəʊ'keɪʃənəl ,edʒə'keɪʃən/ **mieć zawodowe wykształcenie**

**have room for improvement** /hæv ruːm fə rɪm'pruːvmənt/ **mieć dużo do poprawienia**

**have private lessons (in Chemistry)** /hæv 'praɪvət 'lesənz ɪn 'kemɪstri/ **brać korepetycje z (chemii)**

**high standards of teaching** /haɪ 'stændəd əv 'tiːtɪŋ/ **wysokie standardy nauczania**

**interactive whiteboard** /,ɪntər'æktɪv 'waɪtbɔːd/ **tablica interaktywna**

**learn by heart** /lɜːn baɪ hɑːt/ **uczyć się na pamięć**

**learning difficulties** /'lɜːnɪŋ dɪ'fɪkəltɪz/ **problemy w uczeniu się**

**leave school** /liːv skuːl/ **skończyć szkołę**

**literacy / illiteracy** /'lɪtərəsi / 'ɪlɪtərəsi/ **umiejętność czytania i pisanie / analfabetyzm**

**live up to sb's expectations** /lɪv ʌp tuː ,ekspek'teɪʃənz/ **spełniać czyjeś oczekiwania**

**make mistakes** /meɪk mɪs'teɪks/ **robić błędy**

**make progress** /meɪk 'prəʊgres/ **robić postępy**

**marked improvement** /'mɑːkt ɪm'pruːvmənt/ **wyraźna poprawa**

**memorise** /'meməraɪz/ **(na)uczyć się na pamięć**

**mock exam** /mɒk ɪg'zæm/ **egzamin próbny**

**motivation** /,məʊtɪ'veɪʃən/ **motywacja**

**numeration** /'njuːməreɪsi/ **umiejętność liczenia**

**one-to-one tutoring** /,wʌn tə 'wʌn 'tjuːtərɪŋ/ **indywidualne nauczanie**

**oral / spoken exam** /'ɔːrəl / 'spəʊkən ɪg'zæm/ **egzamin ustny**

**parent-teacher meeting** /'peərənt 'tiːtʃə 'miːtɪŋ/ **wywiadówka, zebranie z rodzicami**

**participate in a lesson** /'pɑːtɪsɪpeɪt ɪn ə 'lesən/ **uczestniczyć w lekcji**

**pass to the next class** /pɑːs tuː ðə nekst klɑːs/ **zdać do następnej klasy**

**pass with flying colours** /pɑːs wɪð 'flaɪɪŋ 'kʌləz/ **zdać celująco**

**play truant** /pleɪ 'truːənt/ **chodzić na wagar**

**quick learner** /kwɪk 'lɜːnə/ **uczeń, który szybko się uczy**

**quick / short test** /kwɪk / ʃɔːt test/ **kartkówka**

**repeat a year** /ri'piːt ə jɪə/ **powtarzać rok**

**resit / retake a geography test** /'rɪːsɪt / rɪ'teɪk ə dʒɪː'ɒɡrəfi test/ **zdawać egzamin poprawkowy z geografii**

**revise for an exam** /rɪ'vaɪz fər ən ɪg'zæm/ **powtarzać do egzaminu**

**rote learning** /rəʊt 'lɜːnɪŋ/ **metoda pamięciowa, uczenie się na pamięć**

**sb's concentration wavers** /'kɒnsəntreɪʃən 'weɪvəz/ **czyjaś koncentracja się osłabia**

**school assembly** /'skuːl ə'sembli/ **apel**

**school report** /'skuːl rɪ'pɔːt/ **semestralna lub roczna ocena pracy ucznia**

**school-leaving exams** /'skuːl ,liːvɪŋ ɪg'zæmz/ **egzaminy maturalne**

**set books** /set bʊks/ **lektury szkolne**

**skip / miss lessons or classes** /skɪp / mɪs 'lesənz ɔː 'klɑːsɪz/ **opuszczać lekcje lub zajęcia**

**special needs education** /'speʃəl niːdz ,edʒə'keɪʃən/ **szkolnictwo specjalne**

**student exchange** /'stjuːdənt ɪks'tʃeɪndʒ/ **wymiana uczniowska**

**study hard** /'stʌdi hɑːd/ **uczyć się pilnie**

**take / do a course in** /teɪk / duː ə kɔːs ɪn/ **chodzić na kurs z**

**take / sit an exam** /teɪk / sɪt ən ɪg'zæm/ **przystąpić do egzaminu**

**term** /tɜːm/ **semestr**

**textbook / coursebook** /'tekstbʊk / 'kɔːsbʊk/ **podręcznik**

**thirst for knowledge** /θɜːst fə 'nɒlɪdʒ/ **głód wiedzy**

**visual / auditory learner** /'vɪʒuəl / 'ɔːdɪtɔːrɪ 'lɜːnə/ **wzrokowiec / słuchowiec**

## Further / Higher Education Szkolnictwo wyższe

**academic year** /ə,kædəmɪk jɪə/ **rok akademicki**

**assessment** /ə'sesmənt/ **ocena**

**attend lectures** /ə'tend 'lektʃəz/ **uczęszczać na wykłady**

**BA (Bachelor of Arts degree)** /biː ei/ **licencjat nauk humanistycznych**

**campus** /'kæmpəs/ **kampus, miasteczko uniwersyteckie**

**compulsory / optional classes** /kəm'pʌlsəri / 'ɒpʃənəl 'klɑːsɪz/ **obowiązkowe / dodatkowe zajęcia edukacyjne**

**deadline** /'dedlaɪn/ **ostateczny termin**

**entrance exam** /'entrəns ɪg'zæm/ **egzamin wstępny**

**examiner** /ɪg'zæmɪnə/ **egzaminator**

**feedback** /'fiːdbæk/ **informacja zwrotna**

**first-rate / top-notch university** /'fɜːst reɪt / 'tɒp nɒtʃ ,juːnɪ'vɜːsɪti/ **renomowana uczelnia / uczelnia na najwyższym poziomie**

**gap year** /ɡæp jɪə/ **rok przerwy w nauce**

**get into university** /get 'ɪntuː ,juːnɪ'vɜːsɪti/ **dostać się na uczelnię**

**graduate from university** /'ɡrædʒuət frəm ,juːnɪ'vɜːsɪti/ **ukończyć studia**

**graduate with honours** /'ɡrædʒuət wɪð 'ɒnəz/ **skończyć studia z wyróżnieniem**

**I'm doing Political Science.** /aɪm 'duːɪŋ pə'lɪtɪkl 'saɪəns/ **Studiuje politologię.**

**I'm in the third year of law / medical school.** /aɪm ɪn ðə θɜːd jɪə əv lɔː / 'medɪkəl skuːl/ **Jestem na trzecim roku prawa / medycyny.**

**learn a craft** /lɜːn ə kɔːft/ **wyuczyć się fachu**

**lecture / seminar / tutorial / workshop** /'lektʃə / 'seminɑː / tjuː'tɔːriəl / 'wɜːkʃɒp/ **wykład / seminarium / konsultacje / warsztaty**

**lifelong learning** /'laɪflɒŋ 'lɜːnɪŋ/ **uczenie się przez całe życie**

**MA (Master of Arts degree)** /em ei/ **magister nauk humanistycznych**  
**meet the requirements** /mi:t ðə ri'kwaɪəmənts/ **spełniać wymagania**  
**PhD (doctorate degree)** /pi: eɪtʃ di:/ **doktorat, doktor (stopień naukowy)**  
**professor / lecturer** /prə'fesə / 'lektʃərə/ **profesor / wykładowca (asystent)**  
**provide lessons / offer classes** /prə'vaɪd 'lesənz / 'ɒfə 'klɑ:sɪz/ **zapewniać lekcje / oferować zajęcia**  
**research paper** /ri'sɜ:tʃ 'peɪpə/ **artykuł naukowy**  
**submit (an essay)** /səb'mɪt ən 'eseɪ/ **złożyć, przedłożyć, oddać (wypracowanie)**  
**thesis / dissertation** /'θi:sɪs / ,dɪsə'teɪʃən/ **praca naukowa / rozprawa (np. doktorska)**  
**tuition / university fees** /tju:'ɪʃən / ju:nɪ'vɜ:sɪti fi:z/ **czesne**  
**undergraduate / postgraduate studies** /ˌʌndə'grædʒuət / ,pəʊst'grædʒuət 'stɑ:dɪz/ **studia licencjackie / studia podyplomowe**  
**win / apply for / get a scholarship** /wɪn / ə'plai fɔ:/ get ə 'skɒləʃɪp/ **zдобыć / starać się o / dostać, otrzymać stypendium**

## Violence at school

### Przemoc w szkole

**bully** /'bʊli/ **znęcać się; osoba, która znęca się nad słabszymi**  
**different forms of aggression** /'dɪfrənt fɔ:mz əv ə'ɡresjən/ **różne przypadki agresji**

**physical and verbal abuse** /'fɪzɪkəl ənd 'vɜ:bəl ə'bjʊ:s/ **fizyczne i słowne znęcanie się**  
**victim** /'vɪktɪm/ **ofiara**

## Phrasal Verbs Czasowniki złożone (frazowe)

**be buried in (a book)** /bi 'berɪd ɪn ə bʊk/ **być pochłoniętym (książką)**  
**break up** /breɪk ʌp / - **rozstać się / zakończyć relację**  
**brush up on** /brʌʃ ʌp ɒn/ **podszlifować, doskonalić**  
**catch up** /kætʃ ʌp/ **nadrabiać**  
**drop out** /drɒp aʊt/ **nie ukończyć szkoły**  
**fall behind** /fɔ:l bi'hænd/ **mieć zaległości**  
**hand in** /hænd ɪn/ **wręczyć, oddać**  
**hand out** /hænd aʊt/ **rozdać**  
**jot down / scribble down** /dʒɒt daʊn / 'skɪbləl daʊn/ **zannotować, robić notatki**  
**keep up** /ki:p ʌp/ **nadażać**  
**major in** /'meɪdʒə ɪn/ **specjalizować się**  
**pore over** /'pɔ:r əʊvə/ **śledzić nad**  
**sail through** /seɪl θru:/ **śpiewająco zdać (egzamin)**  
**scrape through** /skreɪp θru:/ **z trudem zdać (egzamin)**  
**sign up** /saɪn ʌp/ **zapisać się**  
**skim through** /skɪm θru:/ **przejrzeć**  
**sum up** /sʌm ʌp/ **podsumować**  
**tell sb off** /tel ɒf/ **zbesztać**

## Adjectives + Prepositions

### Przymiotniki z przyimkami

**anxious about** /'æŋkʃəs ə'baʊt/ **zaniepokojony (kimś/czymś)**  
**bored with** /bɔ:d wɪð/ **znudzony (kimś/czymś)**  
**curious about** /'kjʊəriəs ə'baʊt/ **zainteresowany (kimś/czymś)**  
**excellent at** /'eksələnt æt/ **doskonały (w czymś)**  
**(be) fond of** /fɒnd ɒv/ **bardzo lubić (coś/kogoś)**  
**good at** /ɡʊd æt/ **dobry (w czymś)**  
**hopeless at** /'həʊpləs æt/ **beznadziejny w czymś**  
**(be) late for** /leɪt fɔ:/ **spóźniać się na**  
**nervous about** /'nɜ:vəs ə'baʊt/ **nerwowy, obawiający się czegoś**  
**patient with** /'peɪʃənt wɪð/ **cierpliwy (w stosunku do czegoś/kogoś)**  
**pleased with** /pli:zd wɪð/ **zadowolony (z czegoś/kogoś)**  
**proficient at** /prə'fɪʃənt æt/ **biegły w czymś**  
**qualified for** /'kwɒlɪfaɪd fɔ:/ **zakwalifikowany (do czegoś)**  
**terrible at** /'terəbl æt/ **okropny (w czymś)**  
**tired of** /'taɪəd ɒv/ **zmęczony (czymś/kimś)**  
**useful for** /'ju:sfəl fɔ:/ **użyteczny, przydatny (do czegoś)**  
**worried about** /'wʌrɪd ə'baʊt/ **zmartwiony (czymś/kimś)**  
**(be) wrong about** /rɒŋ ə'baʊt/ **mylić się (w odniesieniu do czegoś/kogoś)**

# Unit 4: Work Praca

## Key Vocabulary

### Jobs Zawody

**accountant** /ə'kaʊntənt/ księgowy  
**architect** /'ɑ:kitekt/ architekt  
**baker** /'beikə/ piekarz  
**bank clerk** /bæŋk klɔ:k/ urzędnik bankowy  
**beautician** /'bjʊ:'ti:ʃən/ kosmetyczka  
**businessman / businesswoman** /'biznəsmæn / 'biznəswʊmən/ biznesmen/ bizneswoman, przedsiębiorca / kobieta interesu  
**cashier** /kæ'ʃiə/ kasjer  
**chemist** /'kemist/ aptekarz, chemik  
**civil servant** /sɪvəl 'sɜ:vənt/ urzędnik państwowy  
**computer / IT specialist** /kəm'pjʊ:tə / ɑ:ti:'speʃəlist/ informatyk  
**construction worker** /kən'strʌkʃən 'wɜ:kə/ pracownik budowlany  
**consultant** /kən'sʌltənt/ konsultant  
**contractor** /kən'træktə/ pracownik kontraktowy  
**electrician** /i'lek'trɪʃən/ elektryk  
**engineer** /endʒi'niə/ inżynier  
**entrepreneur** /'ɒntrəprə'nɜ:/ przedsiębiorca  
**fashion designer** /'fæʃn di'zainə/ projektant mody  
**financial director** /faɪ'nænʃl də'rektə/ dyrektor do spraw finansowych  
**flight attendant** /'flaɪt ə'tendənt/ steward, stewardesa  
**graphic designer** /'græfɪk di'zainə/ projektant graficzny, grafik  
**insurance agent** /ɪn'ʃʊərəns 'eɪdʒənt/ agent ubezpieczeniowy  
**journalist** /'dʒɜ:nəlist/ dziennikarz  
**judge** /dʒʌdʒ/ sędzia  
**lawyer** /'lɔ:jə/ prawnik  
**manager** /'mænɪdʒə/ dyrektor, kierownik, menedżer  
**mechanic** /mə'kænik/ mechanik samochodowy  
**nurse** /nɜ:s/ pielęgniarka  
**optician** /ɒp'tɪʃən/ optyk  
**physiotherapist** /'fɪziəʊ'therəpɪst/ fizjoterapeuta  
**plumber** /'plʌmə/ hydraulik  
**psychologist** /saɪkə'lɒdʒɪst/ psycholog  
**sales manager / sales director** /'seɪlz 'mænɪdʒə / 'seɪlz də'rektə/ dyrektor do spraw sprzedaży  
**salesperson / shop assistant** /'seɪlz,pɜ:sən / ʃɒp ə'sɪstənt/ sprzedawca

**software developer** /'sɒftweə di'veləpə/ programista  
**surgeon** /'sɜ:dʒən/ chirurg  
**truck driver** /trʌk 'draɪvə/ kierowca ciężarówki  
**vet** /vet/ weterynarz

### Kinds of jobs and work Rodzaje pracy

**badly-paid / low-paid job** /'bædli peɪd / 'ləʊ peɪd dʒɒb/ źle, kiepsko płatna / nisko płatna praca  
**blue-collar / white-collar job** /'blu: ,kɒlə / 'waɪt ,kɒlə dʒɒb/ praca fizyczna / biurowa  
**dead-end job** /ded 'end dʒɒb/ praca bez perspektyw, bez widoków na przyszłość  
**desk job** /desk dʒɒb/ praca biurowa  
**evening / weekend job** /'i:vnɪŋ / 'wi:k, end dʒɒb/ praca wieczorami / w weekendy  
**extra job** /'ekstrə dʒɒb/ praca dodatkowa  
**freelance work** /'fri:læns wɜ:k/ wolny zawód  
**full-time / part-time job** /'fʊl taɪm / 'pɑ:t taɪm dʒɒb/praca w pełnym / niepełnym wymiarze godzin  
**highly-paid / well-paid job** /'haɪli peɪd / 'wel peɪd dʒɒb/ dobrze płatna praca  
**holiday / summer job** /'hɒlədeɪ / 'sʌmə dʒɒb/ praca wakacyjna  
**job with a future** /dʒɒb wɪð ə 'fju:tʃə/ praca z perspektywami  
**nine-to-five job** /,naɪn tə 'faɪv dʒɒb/ praca od 9.00 do 17.00  
**paid / unpaid job** /peɪd / ʌn'peɪd dʒɒb/ płatna / niepłatna praca  
**permanent / steady job** /'pɜ:mənənt / 'stedi dʒɒb/ praca stała  
**seasonal work** /'si:zənəl wɜ:k/ praca sezonowa  
**temporary job** /'tempərəri dʒɒb/ praca tymczasowa  
**voluntary work** /'vɒləntəri wɜ:k/ praca społeczna  
**zero-hours contract** /zɪərəʊ 'aʊəz 'kɒntrækt/ umowa zerogodzinowa  
**gig economy** /'gɪg i,kɒnəmi/ gospodarka zlecen  
**job insecurity** /dʒɒb ɪn'sɪkjʊərəti/ brak stabilności zatrudnienia

### Adjectives describing jobs and work Przymiotniki opisujące pracę

**career** /kə'riə/ kariera  
**long** /lɒŋ/ długa  
**brief** /bri:f/ krótka  
**successful** /sək'sesf(ə)l/ udana  
**promising** /'promɪsɪŋ/ obiecująca  
**rewarding** /rɪ'wɔ:dɪŋ/ satysfakcjonująca  
**job** /dʒɒb/ praca  
**good** /gʊd/ dobra  
**ideal** /aɪ'diəl/ idealna  
**satisfying** /'sætɪsfaiɪŋ/ przynosząca zadowolenie  
**responsible** /rɪ'spɒnsəbl/ odpowiedzialna  
**profitable** /'prɒfɪtəbl/ intratna  
**menial** /'mi:niəl/ niewdzięczna  
**dangerous** /'deɪndʒərəs/ niebezpieczna  
**work** /wɜ:k/ praca  
**stressful** /'stresf(ə)l/ stresująca  
**physical** /'fɪzɪkəl/ fizyczna  
**mental** /'mentl/ umysłowa  
**dangerous** /'deɪndʒərəs/ niebezpieczna  
**tiring** /'taɪərɪŋ/ męcząca  
**back-breaking** /'bæk ,breɪkɪŋ/ wyczerpująca  
**monotonous** /mə'nɒtənəs/ monotonna  
**demanding** /dɪ'mɑ:ndɪŋ/ wymagająca

**work / job** /wɜ:k / dʒɒb/ praca  
**boring** /'bɔ:rɪŋ/ nudna  
**interesting** /'ɪntrəstɪŋ/ ciekawa  
**fascinating** /fæ'sɪneɪtɪŋ/ fascynująca  
**easy** /'i:zi/ łatwa  
**difficult** /'dɪfɪkəlt/ trudna  
**skilled** /skɪld/ wymagająca pełnych kwalifikacji  
**semi-skilled** /,semi 'skɪld/ częściowo wymagająca kwalifikacji  
**unskilled** /ʌn'skɪld/ niewymagająca kwalifikacji  
**time-consuming** /'taɪm kən,sju:mɪŋ/ czasochłonna

### Adjectives describing employers and employees Pracodawcy i pracownicy

**(in)experienced** /(ɪn)ɪk'spiəriənst/ (nie)doświadczony

**committed** /kə'mitɪd/ **zaangażowany, oddany**  
**competent / qualified** /'kɒmpɪtənt /'kwɒlɪfaɪd/ **kompetentny / wykwalifikowany**  
**conscientious** /kɒnʃi'ɛnʃəs/ **sumienny**  
**consistent** /kən'sɪstənt/ **konsekwentny**  
**devoted / dedicated** /dɪ'vɒtɪd /'dedɪkeɪtɪd/ **oddany**  
**industrious** /ɪn'dʌstriəs/ **pracowity, pilny**  
**methodical** /mə'θɒdɪkəl/ **metodyczny**  
**resourceful** /rɪ'sɔ:sf(ə)l/ **zaradny, pomysłowy**  
**trustworthy** /'trʌstwɜ:ði/ **godny zaufania, solidny**

## Departments in a company (Wy)działy w firmie

**Customer Service** /'kʌstəmə 'sɜ:vɪs/ **dział obsługi klienta**  
**Financial** /faɪ'nænʃl/ **dział finansów**  
**Human Resources** /'hju:mən rɪ'zɔ:sɪz/ **dział personalny, dział kadr**  
**IT** /aɪ ti:/ **dział teleinformatyczny**  
**Marketing** /'mɑ:kɪtɪŋ/ **dział marketingu**  
**Public Relations** /,pʌblɪk rɪ'leɪʃənz/ **PR, public relations**  
**Research and Development** /rɪ'sɜ:tʃ ənd dɪ'veləpmənt/ **dział badań i rozwoju**  
**Sales** /seɪlz/ **dział sprzedaży**  
**Warehouse** /'weəhaʊs/ **hurtownia**

## Looking for a job Poszukiwanie pracy

**apply for a job** /ə'plai fər ə dʒɒb/ **ubiegać się o pracę**  
**apply for the post / position of** /ə'plai fə ðə pəʊst / pə'zɪʃən əv/ **ubiegać się o pracę na stanowisku**  
**be out of work / a job** /bi: aʊt əv wɜ:k / ə dʒɒb/ **nie mieć pracy**  
**candidate** /'kændɪdət/ **kandydat**  
**conditions / terms of employment** /kən'dɪʃənz / tɜ:mz əv ɪm'plɔɪmənt/ **warunki zatrudnienia**  
**employment centre** /ɪm'plɔɪmənt 'sentə/ **biuro pośrednictwa pracy**  
**fill in an application form** /fɪl ɪn ən ə'plɪkeɪʃən fɔ:m/ **wypełnić formularz podania (o pracę)**  
**find employment** /faɪnd ɪm'plɔɪmənt/ **znaleźć zatrudnienie**  
**gain experience** /geɪn ɪk'spiəriəns/ **zdoływać doświadczenie**  
**get unemployment benefit** /get ʌnɪm'plɔɪmənt 'benɪfɪt/ **dostawać zasiłek dla bezrobotnych**  
**go for an interview** /gəʊ fər ən ɪntə'vju:/ **iść na rozmowę kwalifikacyjną**  
**have no work experience** /hæv nəʊ wɜ:k ɪk'spiəriəns/ **nie mieć doświadczenia zawodowego**

**job centre** /dʒɒb 'sentə/ **biuro pośrednictwa pracy**  
**job description** /dʒɒb dɪ'skrɪpʃən/ **zakres obowiązków**  
**labour market** /'leɪbə 'mɑ:kɪt/ **rynek pracy**  
**land a new job** /lænd ə nju: dʒɒb/ **znaleźć nową pracę**  
**letter of application** /'letər əv ə'plɪkeɪʃən/ **list motywacyjny**  
**look for a job** /lʊk fər ə dʒɒb/ **szukać pracy**  
**negotiate** /nɪ'ɡəʊʃieɪt/ **negocjować**  
**put together a CV (curriculum vitae)** /pʊt tə'geðə ə si: vi: (,kʌrɪkjʊləm 'vi:taɪ)/ **napisać CV**  
**qualifications** /,kwɒlɪfɪ'keɪʃənz/ **kwalifikacje**  
**qualify** /'kwɒlɪfaɪ/ **zdobywać kwalifikacje, nadawać się**  
**reference** /'ref(ə)rəns/ **referencje**  
**retrain as** /rɪ:'treɪn æz/ **przekwalifikować się na**  
**salary** /'sæləri/ **wynagrodzenie miesięczne (za pracę biurową)**  
**skills** /skɪlz/ **umiejętności**  
**support / maintain a family** /sə'pɔ:t / meɪn'teɪn ə 'fæmili/ **utrzymywać rodzinę**  
**training course** /'treɪnɪŋ kɔ:s/ **szkolenie (kurs)**  
**unemployment rate** /ʌnɪm'plɔɪmənt reɪt/ **stopa bezrobocia**  
**vacancy** /'veɪkənsɪ/ **wolny etat, wakat**  
**wages** /weɪdʒɪz/ **wynagrodzenie tygodniowe (za pracę fizyczną)**  
**What's the pay like?** /wɒts ðə peɪ laɪk?/ **Jakie jest wynagrodzenie?**

## Employment and the Workplace Zatrudnienie

**be a team player** /bi: ə ti:m 'pleɪə/ **pracować w zespole**  
**be at the height / peak of one's career** /bi: ət ðə haɪt / pi:k əv wanz kə'riə/ **znajdować się u szczytu kariery**  
**be employed / unemployed** /bi: ɪm'plɔɪd / ,ʌnɪm'plɔɪd/ **być zatrudnionym / bezrobotnym**  
**be given three months' notice / get notice** /bi: 'gɪvən θri: mʌnθs 'nəʊtɪs / get 'nəʊtɪs/ **dostać trzymiesięczne wypowiedzenie / dostać wypowiedzenie**  
**be on the dole** /bi: ɒn ðə dəʊl/ **być na zasiłku**  
**be the person in charge of sth** /bi: ðə 'pɜ:s(ə)n ɪn 'tʃɑ:dʒ əv 'sʌmθɪŋ/ **być osobą odpowiedzialną za coś**  
**bonus / extra money** /'bəʊnəs / 'ekstrə 'mʌni/ **premia / dodatkowe wynagrodzenie, dodatek motywacyjny**  
**burnout** /'bɜ:nʌʊt/ **wypalenie zawodowe**

**CEO (Chief Executive Officer)** /si: i: əʊ (tʃi:f ɪg'zekjʊtɪv 'ɒfɪsə)/ **dyrektor naczelny, generalny**  
**CFO (Chief Financial Officer)** /si: ef əʊ (tʃi:f faɪ'nænʃəl 'ɒfɪsə)/ **dyrektor finansowy**  
**change profession** /tʃeɪndʒ pə'feʃən/ **zmienić pracę**  
**client** /'klaɪənt/ **klient**  
**company car** /'kʌmpəni kɑ:/ **samochód służbowy**  
**cover for sb** /'kʌvə fɔ:/ **zastąpić kogoś (w pracy)**  
**create job positions** /kri:'eɪt dʒɒb pə'zɪʃənz/ **tworzyć miejsca/stanowiska pracy**  
**day / night shift** /deɪ / naɪt ʃɪft/ **zmiana dzienna / nocna**  
**difficult working conditions** /'dɪfɪkəlt 'wɜ:kɪŋ kən'dɪʃənz/ **trudne warunki pracy**  
**dismiss / fire sb** /dɪs'mɪs / 'faɪə/ **zwolnić / wyrzucić kogoś z pracy**  
**do business with sb** /du: 'bɪznəs wɪð/ **prowadzić interesy z kimś**  
**do the job** /du: ðə dʒɒb/ **wykonać pracę / zadanie**  
**earn / make a living** /ɜ:n / meɪk ə 'lɪvɪŋ/ **zarabiać na życie**  
**employ** /ɪm'plɔɪ/ **zatrudniać**  
**employee / worker** /ɪm'plɔɪi: / 'wɜ:kə/ **pracownik**  
**employer** /ɪm'plɔɪə/ **pracodawca**  
**employment contract** /ɪm'plɔɪmənt 'kɒntrækt/ **umowa o pracę**  
**entrepreneur** / ,ɒntrəprə'nɜ:/ **przedsiębiorca**  
**get / lose / give up / resign from a job** /get / lu:z / gɪv ʌp / rɪ'zaɪn frəm ə dʒɒb/ **dostać / stracić / porzucić pracę / zrezygnować z pracy**  
**get a commission** /get ə kə'mɪʃən/ **dostać prowizję**  
**get a job as a...** /get ə dʒɒb əz ə/ **zatrudnić się jako**  
**get a pay rise** /get ə peɪ raɪz/ **dostać podwyżkę**  
**get a promotion / get promoted** /get ə prə'məʊʃən / get prə'məʊtɪd/ **dostać awans / awansować**  
**go bankrupt** /gəʊ 'bæŋkrʌpt/ **zbankrutować**  
**good prospects** /gʊd 'prɒspekts/ **dobrze perspektywy**  
**hand in one's resignation** /hænd ɪn wʌnz ,rezɪg'neɪʃən/ **wręczyć swoją rezygnację**  
**have a day off** /hæv ə deɪ 'ɒf/ **mieć dzień wolny od pracy**  
**have a job** /hæv ə dʒɒb/ **mieć pracę**  
**have a sense of responsibility** /hæv ə sens əv rɪ'spɒnsə'bɪləti/ **mieć poczucie odpowiedzialności**  
**have an accident at work** /hæv ən ək'sɪdənt ət wɜ:k/ **mieć wypadek w/przy pracy**

**have the potential for/to** /hæv ðə pə'tenʃəl fɔː tuː/ **mieć potencjał / zadatki na coś / do zrobienia czegoś, zapowiadać się na**

**heavy workload** /'hevi 'wɜːkləʊd/ **dużo obowiązków**

**hold a position for... years** /həʊld ə pə'zɪʃən fɔː jɪəz/ **zajmować/być na stanowisku przez... lat**

**hold the position of...** /həʊld ðə pə'zɪʃən ɒv/ **zajmować stanowisko...**

**How much / What do you think she makes?** /haʊ mʌtʃ / wɒt dʒuː θɪŋk ʃiː meɪks?/ **Ile według Ciebie zarabia?**

**intern** /'ɪn.tɜːn/ **stażysta**

**live off one's salary / pension** /lɪv ɒf wʌnz 'sæləri / 'penʃən/ **utrzymywać się z pensji / emerytury**

**living wage** /'lɪvɪŋ weɪdʒ/ **pensja, płaca wystarczająca na utrzymanie**

**make a loss / profit** /meɪk ə lɒs / 'prɒfɪt/ **przynosić straty / korzyści**

**make sb redundant** /meɪk rɪ'dʌndənt/ **zwolnić kogoś (z powodu redukcji etatów)**

**make... pounds a week** /meɪk ... paʊndz ə wiːk/ **zarabiać... funtów tygodniowo**

**maternity leave** /mə'tɜːnɪti liːv/ **urlop macierzyński**

**minimum wage** /'mɪnɪmə wɛɪdʒ/ **minimalna płaca**

**occupational health and safety** /ɒ.kjʊ'peɪʃənəl helθ ənd 'seɪfti/ **BHP**

**pension** /'penʃən/ **renta, emerytura**

**perform menial tasks** /pə'fɔːm 'miːniəl tɑːks/ **wykonywać niewdzięczną pracę**

**perks of the job** /pɜːks əv ðə dʒɒb/ **dodatkowe świadczenia / bonusy za pracę**

**phone in sick** /fəʊn ɪn sɪk/ **zadzwonić, aby powiedzieć, że jest się chorym**

**place of employment / workplace** /'pleɪs əv ɪm'plɔɪmənt / 'wɜːkpleɪs/ **miejsce zatrudnienia / zakład pracy**

**recruit (v, n)** /rɪ'kruːt (vɪː, en)/ **rekrutować, werbować / rekrut, nowicjusz**

**rival company / competitors** /'raɪvl 'kʌmpəni / kəm'petɪtəz/ **konkurencja**

**run a company** /rʌn ə 'kʌmpəni/ **zarządzać firmą**

**run errands** /rʌn 'erəndz/ **biegać na posyłki**

**run one's own business** /rʌn wʌnz əʊn 'bɪznəs/ **prowadzić własną firmę**

**self-employed** /,self ɪm'plɔɪd/ **pracujący na własny rachunek**

**sign a contract** /saɪn ə 'kɒntrækt/ **podpisać umowę**

**staff / personnel** /stɑːf / 'pɜːsənəl/ **personel, obsada**

**start / finish work at** /stɑːt / 'fɪnɪʃ wɜːk æt/ **zaczynać / kończyć pracę o**

**strike a deal** /straɪk ə diːl/ **zawrzeć umowę**

**subordinate** /sə'bɔːdɪnət/ **podwładny**

**supervisor** /'suːpəvaɪzə/ **kierownik, osoba nadzorująca pracowników**

**take a holiday / be on leave** /teɪk ə 'hɒlədeɪ / biː ɒn liːv/ **wziąć urlop / być na urlopie**

**take early retirement** /teɪk 'ɜːli rɪ'taɪəmənt/ **pójść na wcześniejszą emeryturę**

**trade union** /treɪd 'juːnjən/ **związek zawodowy**

**work flexitime** /wɜːk 'fleksɪtaɪm/ **mieć nienormowany (ruchomy) czas pracy**

**work in advertising** /wɜːk ɪn 'ædvətaɪzɪŋ/ **pracować w reklamie**

**work in shifts** /wɜːk ɪn ʃɪfts/ **pracować w systemie zmianowym**

**work-life balance** /wɜːk laɪf 'bæləns/ **równowaga praca-życie**

**work unsocial hours** /wɜːk ʌn'səʊʃl aʊəz/ **pracować w nietypowych godzinach**

**work / do overtime** /wɜːk / duː 'əʊvətaɪm/ **pracować w nadgodzinach**

**workaholic** /wɜːkə'hɒlɪk/ **pracoholik**

**working hours** /'wɜːkɪŋ aʊəz/ **godziny pracy**

**workmate / colleague from work** /'wɜːkmeɪt / 'kɒliːg frəm wɜːk/ **kolega / koleżanka z pracy**

**wreck / ruin one's career** /rek / 'ruːɪn wʌnz kə'riə/ **zniszczyć / zrujnować karierę**

## Idioms Idioms

**be an up-and-comer (businessman)** / biː 'ʌp ən 'kʌmɪŋ ('bɪznəsmæn)/ **być obiecującym i ambitnym (biznesmenem)**

**be good on paper** /biː gʊd ɒn 'peɪpə/ **być dobrym w teorii, dobrze wyglądać na papierze**

**be snowed under / be up to one's ears / have one's hands full / be tied up** /biː snəʊd 'ʌndə / biː ʌp tuː wʌnz iəz / hæv wʌnz hændz fʊl / biː taɪd ʌp/ **mieć bardzo dużo pracy / być zarobionym po uszy**

**be the breadwinner** /biː ðə 'bred.wɪnə/ **być żywicielem rodziny**

**climb the career ladder** /klaɪm ðə kə'riə 'lædə/ **wspinać się po szczeblach kariery**

**get the sack / get sacked** /get ðə sæk / get sækt/ **zostać wyrzuconym z pracy**

**make ends meet** /meɪk endz miːt/ **wiązać koniec z końcem**

**put sth on hold** /pʊt 'sʌmθɪŋ ɒn həʊld/ **zawiesić coś / odłożyć**

**think outside the box** /θɪŋk 'aʊtsaɪd ðə bɒks/ **myśleć nieszablonowo**

**work 24/7** /wɜːk 'twenti fɔː 'sevn/ **pracować 24 godziny na dobę, siedem dni w tygodniu**

## Phrasal Verbs / Expressions

### Czasowniki złożone

**catch up with one's workload** /kætʃ ʌp wɪð wʌnz 'wɜːkləʊd/ **nadrobić zaległości w pracy**

**get ahead** /get ə'hed/ **posuwać się do przodu**

**go out of business** /gəʊ aʊt əv 'bɪznəs/ **zbankrutować, zwinąć interes**

**hand in one's notice** /hænd ɪn wʌnz 'nəʊtɪs/ **złożyć wypowiedzenie**

**leave sb to it** /liːv 'sʌmbədi tuː ɪt/ **zostawić kogoś w spokoju**

**set up a business** /set ʌp ə 'bɪznəs/ **założyć firmę**

**stand down from a position** /stænd daʊn frəm ə pə'zɪʃən/ **ustąpić ze stanowiska**

**take on responsibility** /teɪk ɒn rɪ'spɒnsə'bɪləti/ **przyjąć odpowiedzialność**

**take on / lay off staff** /teɪk ɒn / leɪ ɒf stɑːf/ **przyjąć do pracy / zwolnić z pracy ludzi**

**take over sb's position** /teɪk əʊvə wʌnz pə'zɪʃən/ **przejąć czyjeś stanowisko**

# Unit 5: Family and social life

## Życie rodzinne i towarzyskie

### Key Vocabulary

#### Periods of time in people's lives

##### Etapy życia człowieka

**adolescence** /ˌædəˈlesəns/ okres dojrzewania

**adulthood** /ˈædʌlθʊd/ wiek dojrzały  
**be in one's teens** /biː ɪn wʌnz tiːnz/ być nastolatkiem

**be middle-aged** /biː ˌmɪdl ˈeɪdʒd/ być w średnim wieku

**childhood** /ˈtʃaɪldhʊd/ dzieciństwo

**infancy** /ˈɪnfənsi/ okres niemowlęcy

**old age** /ˈəʊld eɪdʒ/ podeszły wiek / starość

**retirement** /rɪˈtaɪəmənt/ emerytura

**the teenage years** /ðə ˈtiːneɪdʒ jɪəz/ wiek dojrzewania

**toddler** /ˈtɒdlə/ szkrab, berbec, dziecko uczące się chodzić

**youth** /juːθ/ młodzież, młodość, młody wiek

**generation** /ˌdʒenəˈreɪʃən/ pokolenie

**life expectancy** /laɪf ɪkˌspektənsi/ średnia długość życia

#### Family members

##### Członkowie rodziny

**(identical) twins** /(aɪˈdentɪkəl)

twinz/ bliźnięta (jednojąkowe)

**couple** /ˈkʌpl/ para

**cousin** /ˈkʌzn/ kuzyn / kuzynka

**daughter-in-law / son-in-law** /ˈdɔːtər ɪn lɔː / ˈsʌn ɪn lɔː/ synowa / zięć

**distant relatives** /ˈdɪstənt ˈrelatɪvz/ dalsi krewni

**extended family** /ɪkˈstendɪd

ˈfæmili/ rodzina wielopokoleniowa

**godparents** /ˈɡɒdˌpeərənts/ rodzice chrzestni

**great-grandparents** /ɡreɪt

ˈɡreɪnpəərənts/ pradziadkowie

**half-sister / half-brother** /ˈhɑːf ˈsɪstə / ˈhɑːf ˌbrʌðə/ przyrodnia siostra / przyrodni brat

**immediate family** /ɪˈmiːdiət

ˈfæmili/ najbliższa rodzina

**in-laws** /ˈɪn lɔːz/ teściowie

**mother-in-law / father-in-law** /ˈmʌðər ɪn lɔː / ˈfɑːðər ɪn lɔː/ teściowa / teść

**nephew** /ˈnefjuː/ siostrzeniec, bratanek

**niece** /niːs/ siostrzenica, bratanica

**nuclear family** /ˌnjuːklɪə ˈfæməli/ rodzina nuklearna

**offspring** /ˈɒfsprɪŋ/ potomstwo, potomek, latorośl

**only child** /ˈəʊnli tʃaɪld/ jedynak / jedynaczka

**siblings** /ˈsɪblɪŋz/ rodzeństwo

**single-parent family** /ˌsɪŋɡl ˈpeərənt ˈfæməli/ rodzina niepełna

**sister-in-law / brother-in-law** /ˈsɪstə ɪn lɔː / ˈbrʌðər ɪn lɔː/ szwagierka / szwagier

**spouse** /spaʊs/ małżonek / małżonka

**stepbrother / stepsister** /ˈstep ˌbrʌðə / ˈstep ˌsɪstə/ przyrodni brat / przyrodnia

siostra

**stepdaughter / stepson** /ˈstep ˌdɔːtə / ˈstep ˌsʌn/ pasierbica / pasierb

**stepmother / stepfather** /ˈstep ˌmʌðə / ˈstep ˌfɑːðə/ przybrana matka, macocha / ojczym

#### Other words and expressions

##### Inne słowa, zwroty

##### i wyrażenia

**acquaintance** /əˈkweɪntəns/ znajomy / znajoma

**adopted child** /əˈdɒptɪd tʃaɪld/ dziecko adoptowane

**ancestor** /ˈænsəstə/ przodek

**be in a committed relationship** /biː ɪn ə kəˈmɪtɪd rɪˈleɪʃənʃɪp/ być w poważnym związku

**be pregnant** /biː ˈpregnənt/ być w ciąży

**be separated** /biː ˈseɪpəreɪtɪd/ być w separacji

**be the spitting image of sb** /biː ðə ˈspɪtɪŋ ˈɪmɪdʒ əv/ być do kogoś podobnym jak dwie krople wody

**belong to a family** /bɪˈlɒŋ tuː ə

ˈfæmili/ należeć do rodziny

**biological parents** /ˌbaɪəˈlɒdʒɪkəl

ˈpeərənts/ rodzice biologiczni

**child abuse** /ˈtʃaɪld əˈbjuːs/ znęcanie się nad dzieckiem

**childhood friends** /ˈtʃaɪldhʊd

frendz/ przyjaciele z dzieciństwa

**children's home / orphanage** /ˈtʃɪldrənʒ

həʊm / ˈɔːfənɪdʒ/ dom dziecka

**civil wedding** /ˌsɪvl ˈwedɪŋ/ ślub cywilny

**close confidant** /klaʊs ˈkɒnfɪdənt/ bliski powiernik

**cohabit with sb** /kəʊˈhæbɪt wɪð/ żyć w konkubinacie

**cohabitant** /kəʊˈhæbɪtənt/ partner, konkubent

**common-law marriage** /ˌkɒmən lɔː ˈmæɪrɪdʒ/ kohabitacja, konkubinat, nieformalny związek

**complete stranger** /kəmˈpliːt

ˈstreɪndʒə/ całkowicie obca osoba

**descendant** /dɪˈsendənt/ potomek

**expect a baby** /ɪkˈspekt ə

ˈbeɪbi/ spodziewać się dziecka

**ex-wife / ex-husband** /eks waɪf / eks

ˈhʌzbənd/ była żona / były mąż

**family tree** /ˈfæmili triː/ drzewo

genealogiczne

**fiancé / fiancée** /fiːˈɒnsei /

fiːˈɒnsei/ narzeczony / narzeczona

**foster home** /ˈfɒstə həʊm/ dom zastępczy

**foster / loving / single-parent / broken**

**family** /ˈfɒstə / ˈlʌvɪŋ / ˌsɪŋɡl ˈpeərənt /

ˈbrʌkən ˈfæmili/ zastępcza / kochająca się

/ niepełna / rozbita rodzina

**generation gap** /ˌdʒenəˈreɪʃən

ɡæp/ różnica pokoleń

**get divorced** /get dɪˈvɔːst/ rozwieść się

**get engaged** /get ɪnˈɡeɪdʒd/ zaręczyć się

**get married / marry sb** /get ˈmæɪrɪd /

ˈmæəri/ pobrać się, ożenić się

**have custody (of a child)** /hæv ˈkʌstədi

(əv ə tʃaɪld)/ mieć prawo do opieki nad

dzieckiem

**head / breadwinner of the family** /hed /

ˈbred ˌwɪnə əv ðə ˈfæmili/ głowa / żywiciel

rodziny

**It runs in the family.** /ɪt rʌnz ɪn ðə

ˈfæmili/ To u nas rodzinne.

**late husband / late wife** /leɪt ˈhʌzbənd /

leɪt waɪf/ zmarły mąż / zmarła żona

**Like father, like son.** /laɪk ˈfɑːðə laɪk

sʌn/ Jaki ojciec, taki syn.

**mutual friend** /ˈmjuːtʃʊəl frend/ wspólny

przyjaciel / wspólna przyjaciółka

**my childhood home** /maɪ ˈtʃaɪldhʊd

həʊm/ dom mojego dzieciństwa

**neglected child** /nɪˈɡlektɪd

tʃaɪld/ zaniedbane dziecko

**newly-married couple** /ˌnjuːli ˈmæɪrɪd

ˈkʌpl/ nowożeńcy

**next of kin** /ˈnekst əv kɪn/ najbliższy

krewny

**orphan** /'ɔ:f(ə)n/ sierota  
**resemble sb** /rɪ'zembəl/ być podobnym do kogoś  
**retirement pension / be retired** /rɪ'taɪəmənt 'penʃən / bi: rɪ'taɪəd/ emerytura / być na emeryturze  
**start a family** /stɑ:t ə 'fæmili/ założyć rodzinę  
**striking resemblance** /'straɪkɪŋ rɪ'zembləns/ uderzające podobieństwo  
**take after sb** /teɪk 'ɑ:ftə/ dziedziczyć (cechy), być podobnym do  
**take in a foster child** /teɪk ɪn ə 'fɒstə tʃaɪld/ wziąć dziecko na wychowanie  
**We are a family of four.** /wi: ə 'fæmili əv fɔ:/ Jesteśmy czteroosobową rodziną.  
**well-brought-up / spoilt child** /wel ,brɔ:t 'lɒp / spɔɪlt tʃaɪld/ dobrze wychowane / rozpieszczone dziecko  
**wife-to-be / husband-to-be** /'waɪf tə bi: / 'hʌzbənd tə bi:/ przyszła żona / przyszły mąż

## Relationships Stosunki i relacje

**be fond of** /bi: fɒnd əv/ bardzo lubić kogoś / coś  
**be / remain on friendly terms** /bi: / rɪ'meɪn ɒn 'frendli tɜ:mz/ być / pozostawać w przyjaznych stosunkach  
**confide in** /kən'faɪd ɪn/ zwierzać się komuś  
**keep in contact** /ki:p ɪn 'kɒntækt/ utrzymywać kontakt  
**maintain relationships** /meɪn'teɪn rɪ'leɪʃənʃɪps/ podtrzymywać relacje  
**put / keep some distance between** /pʊt / ki:p sʌm 'dɪstəns bi'twi:n/ stworzyć / utrzymywać dystans między  
**quarrel / argue / have an argument with sb** /'kwɒrəl / 'ɑ:gju: / hæv ən 'ɑ:gjʊmənt wɪð/ kłócić się / pokłócić się z kimś  
**spend quality time with sb** /spend 'kwɒləti taɪm wɪð/ spędzać wartościowy czas z kimś  
**strained relationship** /streɪnd rɪ'leɪʃənʃɪp/ napięte relacje  
**take advantage of sb** /teɪk əd'vɑ:ntɪdʒ əv/ wykorzystywać kogoś  
**take care of** /teɪk keə əv/ opiekować się

## Phrasal verbs

**Czasowniki złożone (frazowe)**  
**ask after sb** /ɑ:sk 'ɑ:ftə/ dopytywać się o kogoś  
**ask sb over** /ɑ:sk 'əʊvə/ zaprosić kogoś (np. do domu)  
**break up / split up with sb** /breɪk ʌp / splɪt ʌp wɪð/ zerwać z kimś  
**bring sb along** /brɪŋ ə'lɒŋ/ przyprowadzić ze sobą  
**bring up / raise (a child)** /brɪŋ ʌp / reɪz/ wychowywać (dziecko)  
**drop in** /drɒp ɪn/ zajść, wpaść do kogoś (do domu)

**fall out with sb** /fɔ:l aʊt wɪð/ pokłócić się z kimś  
**get on well with sb** /get ɒn wel wɪð/ utrzymywać dobre stosunki z kimś  
**go back on one's word** /gəʊ 'bæk ɒn wʌnz wɜ:d/ cofnąć swoje słowo  
**grow apart** /grəʊ ə'pɑ:t/ oddalać się od siebie  
**have it out with sb** /hæv ɪt aʊt wɪð/ szczerze porozmawiać  
**hear from sb** /hɪə frəm/ mieć wiadomości od kogoś  
**hit it off** /hɪt ɪt 'ɒf/ świetnie się rozumieć  
**keep sth from sb** /ki:p 'sʌmθɪŋ frəm/ trzymać coś w tajemnicy przed kimś  
**let sb down** /let daʊn/ zawieść kogoś  
**live off sb/sth** /lɪv ɒf/ żyć na koszt kogoś / utrzymywać się z czegoś  
**look up to sb** /lʊk ʌp tu:/ podziwiać kogoś  
**make up with sb** /meɪk ʌp wɪð/ pogodzić się  
**name sb after sb** /neɪm 'sʌmwʌn 'ɑ:ftə 'sʌmwʌn/ nazwać kogoś po kimś  
**open up to sb** /əʊpən ʌp tu:/ otworzyć się przed kimś  
**patch things up** /pætʃ θɪŋz ʌp/ naprawić (relację), załagodzić  
**settle down** /'setl daʊn/ ustatkować się  
**treat sb to sth** /tri:t 'sʌmbədi tu: 'sʌmθɪŋ/ zafundować komuś coś  
**warm to sb** /wɔ:m tu:/ polubić kogoś, poczuć sympatię

## Idioms Idioms

**be at each other's throats** /bi: ət i:tʃ 'lðəz θrəʊts/ skakać sobie do gardła  
**be in sb's good/bad books** /bi: ɪn 'sʌmbədɪz gʊd / bæd bʊks/ być dobrze/zle u kogoś notowanym  
**be on the same wavelength** /bi: ɒn ðə seɪm 'weɪvlɛŋθ/ nadawać na tych samych falach  
**fair-weather friend** /'feə ,weðə frend/ fałszywy przyjaciel  
**fly the nest** /flaɪ ðə nest/ wyfrunąć z gniazda  
**go back a long way** /gəʊ bæk ə lɒŋ weɪ/ znać się od dawna  
**have a crush on sb** /hæv ə krʌʃ ɒn/ podkochiwać się w kimś  
**have a heart-to-heart** /hæv ə 'hɑ:t tə 'hɑ:t/ porozmawiać szczerze  
**keep to oneself** /ki:p tu: wʌn'self/ trzymać się na uboczu  
**not give sb the time of day** /nɒt gɪv ðə taɪm əv deɪ/ ignorować kogoś, nawet się nie przywitać

**one's own flesh and blood** /wʌnz əʊn fleʃ ənd blʌd/ własna rodzina  
**through thick and thin** /θru: θɪk ənd θɪn/ na dobre i na złe

## Family events and festivals - Uroczystości rodzinne i święta

**birthday party** /'bɜ:θdeɪ 'pɑ:ti/ przyjęcie urodzinowe  
**celebrate a birthday / an anniversary** /'selɪbreɪt ə 'bɜ:θdeɪ / ən ,æni'vɜ:səri/ obchodzić urodziny / rocznicę  
**christening party** /'krɪsnɪŋ 'pɑ:ti/ przyjęcie z okazji chrztu  
**Christmas** /'krɪsməs/ Boże Narodzenie  
**Christmas Eve** /'krɪsməs i:v/ Wigilia  
**church** /tʃɜ:tʃ/ kościół  
**custom** /'kʌstəm/ zwyczaj  
**Easter** /'i:stə/ Wielkanoc  
**Edinburgh Festival** /'edɪnbərə 'festɪvl/ Festiwal w Edynburgu  
**family gathering / family reunion** /'fæmili 'gæðərɪŋ / 'fæmili rɪ'ju:njən/ zjazd rodzinny  
**family traditions** /'fæmili trə'dɪʃənz/ rodzinne tradycje  
**family values** /'fæmili 'vælju:z/ rodzinne wartości  
**fancy dress party** /'fænsi dres 'pɑ:ti/ bal przebierańców  
**funeral ceremony** /'fju:nərəl ,serɪməni/ uroczystość pogrzebowa  
**graduation** /grædʒu'eɪʃən/ ukończenie studiów / ceremonia rozdania dyplomów  
**Guy Fawkes Night / Bonfire Night** /,gai 'fɔ:ks naɪt / 'bɒnfəɪə naɪt/ Noc Guya Fawkesa (5 listopada)  
**Halloween / All Hallow's Eve** /'hæləʊi:n / ,ɔ:l 'hæləʊz i:v/ Halloween, wigilia Wszystkich Świętych  
**have a party / throw a party** /hæv ə 'pɑ:ti / θrəʊ ə 'pɑ:ti/ urządzać przyjęcie  
**name day (party)** /'neɪm deɪ ('pɑ:ti)/ imieniny (przyjęcie)  
**national holiday** /,næʃənəl 'hɒlədeɪ/ święto narodowe  
**New Year's Day** /nju: jɪəz deɪ/ Nowy Rok  
**New Year's Eve** /nju: jɪəz i:v/ Sylwester  
**Pancake Day / Shrove Tuesday** /'pænkɛɪk deɪ / 'ʃrəʊv 'tju:zdeɪ/ Dzień Naleśnika  
**special occasion** /,speʃəl ə'keɪʒən/ specjalna okazja  
**St Patrick's Day** /seɪnt 'pætriks deɪ/ Dzień św. Patryka  
**Thanksgiving Day** /'θæŋks,gɪvɪŋ deɪ/ Święto Dziękczynienia  
**Valentine's Day** /'væləntaɪnz deɪ/ Walentynki  
**wreath** /ri:θ/ wieniec  
**(X) calls for a celebration.** /eks kɔ:lz fə ə ,selɪ'breɪʃən/ To trzeba uczcić.

## Weddings

### Wesela

**best man** /best 'mæn/ **świadek**  
**bride / groom** /braid / gru:m/ **panna**  
**młoda / pan młody**  
**bridesmaid** /'braɪdzmɛɪd/ **drużna**  
**engagement ring** /ɪn'geɪdʒmənt  
 rɪŋ/ **pierścionek zaręczynowy**  
**hen party / stag party** /hen 'pɑ:ti / stæg  
 'pɑ:ti/ **wieczór panieński / kawalerski**  
**honeymoon** /'hʌnimu:n/ **miesiąc**  
**miodowy**  
**newlyweds** /'nju:li,wedz/ **nowożeńcy**  
**tie the knot** /taɪ ðə nɒt/ **wziąć ślub**  
**wedding anniversary** /'wedɪŋ  
 ,æni'vɜ:səri/ **rocznica ślubu**  
**wedding ceremony** /'wedɪŋ  
 'serəməni/ **ceremonia ślubna**  
**wedding reception** /'wedɪŋ  
 rɪ'sepʃən/ **wesele**

## Everyday activities

### Czynności życia codziennego

**do homework** /du: 'həʊmwɜ:k/ **odrabiać**  
**zadanie domowe**  
**do the housework** /du: ðə  
 'haʊswɜ:k/ **wykonywać prace/obowiązki**  
**domowe**  
**do the shopping / ironing / cooking /**  
**washing-up** /du: ðə 'ʃɒpɪŋ / 'aɪəniŋ / 'kʊkɪŋ  
 / ,wɒʃɪŋ 'ɪp/ **robić zakupy / prasować /**  
**gotować / zmywać naczynia**  
**get (un)dressed** /get ʌn'drest /  
 drest/ **ubierać się / rozbierać się**  
**go to bed/sleep** /gəʊ tə bed / sli:p/ **iść**  
**spać**  
**go to work / school** /gəʊ tə wɜ:k /  
 sku:l/ **iść do pracy / szkoły**  
**have a bath / a shower** /hæv ə bɑ:θ / ə  
 'ʃaʊə/ **wykąpać się / wziąć prysznic**  
**have a rest / a nap** /hæv ə rest / ə  
 næp/ **odpocząć / zdrzemnąć się**  
**have a snack** /hæv ə snæk/ **przekąsić coś**

**have breakfast / lunch / dinner / supper** /  
 hæv 'brekfəst / lʌntʃ / 'dɪnə / 'sʌpə/ **jeść**  
**śniadanie / lunch / obiad / kolację**  
**make the bed** /meɪk ðə bed/ **pościelić**  
**łóżko**  
**prepare meals / make meals** /pri'peə mi:lz  
 / meɪk mi:lz/ **przygotowywać posiłki**  
**set the table / lay the table** /set ðə 'teɪbl /  
 leɪ ðə 'teɪbl/ **nakryć do stołu**  
**stay up late** /steɪ ʌp leɪt/ **chodzić późno**  
**spać**  
**take the dog for a walk** /teɪk ðə dɒg fər ə  
 wɔ:k/ **wyprowadzić psa na spacer**  
**tidy / clean up** /'taɪdi / kli:n  
 ʌp/ **posprzątać**  
**wake up / get up** /weɪk ʌp / get  
 ʌp/ **obudzić się / wstać z łóżka**  
**watch TV** /wɒtʃ ti:'vi:/ **oglądać telewizję**

## Ways of spending free time

### Formy spędzania wolnego czasu

**chat on the Internet** /tʃæt ɒn ðɪ  
 'ɪntənət/ **rozmawiać/czatować**  
**w Internecie**  
**do crosswords** /du:  
 'krɒswɜ:dz/ **rozwiązywać krzyżówki**  
**do gymnastics / aerobics / judo** /  
 du: dʒɪm'næstɪks / eə'rəʊbɪks /  
 'dʒu:dəʊ/ **uprawiać gimnastykę / aerobik**  
**/ judo**  
**go camping** /gəʊ 'kæmpɪŋ/ **wyjechać na**  
**biwak**  
**go for a walk** /gəʊ fər ə wɔ:k/ **iść na**  
**spacer**  
**go in for photography / painting** /gəʊ  
 ɪn fə fə'tɒɡrəfi / 'peɪntɪŋ/ **zajmować się**  
**fotografią / malarstwem**  
**go in for sports / mountaineering** /gəʊ ɪn  
 fə spɔ:ts / ,maʊntɪ'nɪəriŋ/ **uprawiać sport /**  
**wspinaczkę**  
**go swimming / dancing / bowling** /  
 'fɪʃɪŋ / gəʊ 'swɪmɪŋ / 'dɑ:nsɪŋ / 'bəʊlɪŋ  
 / 'fɪʃɪŋ/ **iść pływać / potańczyć / na**  
**kąpiel / na ryby**

**go to a party / a concert / the cinema /**  
**the theatre / a club** /gəʊ tu: ə 'pɑ:ti / ə  
 'kɒnsət / ðə 'sɪnəmə / ðə 'θɪətə / ə klʌb/ **iść**  
**na imprezę / koncert / do kina / teatru /**  
**klubu**

**go to the gym** /gəʊ tə ðə dʒɪm/ **iść na**  
**siłownię**  
**meet / hang out with friends** /mi:t  
 / hæŋ aʊt wɪð frendz/ **spotykać się z**  
**przyjaciółmi**  
**play a musical instrument** /pleɪ  
 ə 'mju:zɪkəl 'ɪnstrəmənt/ **grać na**  
**instrumencie muzycznym**  
**play cards / board games** /pleɪ kɑ:dz / bɔ:d  
 geɪmz/ **grać w karty / gry planszowe**  
**play chess** /pleɪ tʃes/ **grać w szachy**  
**play computer games** /pleɪ kəm'pjʊ:tə  
 geɪmz/ **grać na komputerze**  
**play in a band / play the guitar** /pleɪ ɪn ə  
 bænd / ðə gr'tɑ:/ **grać w zespole / grać na**  
**gitarze**  
**practise yoga / tai chi** /'præktɪs 'jəʊgə /  
 ,taɪ 'tʃi:/ **uprawiać jogę / tai-chi**  
**sleep in / have a lie-in** /sli:p ɪn / hæv ə 'laɪ  
 ɪn/ **późno wstać / wylegiwać się**  
**sleep over at a friend's** /sli:p 'əʊvə ət ə  
 frendz/ **spać u przyjaciela**

## Lifestyles

### Styl/tryb życia

**change lifestyle** /tʃeɪndʒ 'laɪfstajl/ **zmienić**  
**styl życia**  
**consumerist lifestyle** /kən'sju:mərɪst  
 'laɪfstajl/ **konsumpcyjny styl życia**  
**lifestyle: (un)healthy / modern**  
**/ sedentary / comfortable** /  
 'laɪfstajl: ʌn'helθi / 'mɒdn / 'sedəntəri /  
 'kʌmfətəbl/ **tryb życia: (nie)zdrowy /**  
**nowoczesny / siedzący / wygodny**  
**She leads a very active life.** /ʃi: li:dz ə 'veri  
 'æktɪv laɪf/ **Ona prowadzi bardzo aktywny**  
**tryb życia.**

# Unit 6: Food Żywność

## Key Vocabulary

### Fruit and vegetables

#### Owoce i warzywa

apricot /'eɪprɪkɒt/ morela  
 asparagus /ə'spærəgəs/ szparag  
 aubergine /'ɔ:bəʒi:n/ bakłażan  
 avocado /,ævə'kɑ:dəʊ/ awokado  
 beetroot /'bi:tru:t/ burak czerwony  
 blackcurrant /,blæk'kʌrənt/ czarna porzeczka  
 blueberry /'blu:bəri/ borówka  
 broccoli /'brɒkəli/ brokuły  
 Brussels sprouts /,brəsəlz'spraʊts/ brukselka  
 cabbage /'kæbɪdʒ/ kapusta  
 carrot /'kærət/ marchew  
 cauliflower /'kɒli'flaʊə/ kalafior  
 celery /'seləri/ seler  
 courgette /kɔ:'ʒet/ cukinia  
 cucumber /'kju:kəmbə/ ogórek  
 garlic /'gɑ:lik/ czosnek  
 grapefruit /'greɪpfru:t/ grejpfrut  
 grapes /greɪps/ winogrona  
 green bean /,grɪn'bi:n/ fasolka szparagowa  
 green pepper / red pepper /,grɪn'pepə/ red 'pepə/ papryka zielona / czerwona  
 kiwi /'ki:wi/ kiwi  
 lettuce /'letɪs/ sałata  
 mandarin /'mændərɪn/ mandarynka  
 mushroom /'mʌʃru:m/ grzyb, pieczarka  
 onion /spring onion /'ʌnjən / ,sprɪŋ'ʌnjən/ cebula / dymka  
 parsley /'pɑ:zli/ pietruszka  
 peach /pi:tʃ/ brzoskwinia  
 pear /peə/ gruszka  
 pineapple /'paɪn,æpəl/ ananas  
 plum /plʌm/ śliwka  
 raspberry /'rɑ:zbəri/ malina  
 strawberry /'strɔ:bəri/ truskawka

### Meat and seafood

#### Mięso i owoce morza

bacon /'beɪkən/ bekon, boczek  
 beef /bi:f/ wołowina  
 chicken /'tʃɪkɪn/ kurczak  
 crab /kræb/ krab  
 fillet /'fɪlɪt/ filet  
 ham /hæm/ szynka  
 lean meat /li:n mi:t/ chude mięso  
 lobster /'lɒbstə/ homar  
 mussel /'mʌsəl/ małż

octopus /'ɒktəpəs/ ośmiornica  
 oyster /'ɔɪstə/ ostryga  
 pork chop /,pɔ:k 'tʃɒp/ kotlet wieprzowy, schabowy  
 pork /pɔ:k/ wieprzowina  
 poultry /'pɒltri/ drób  
 sausage /'sɔ:sɪdʒ/ kielbasa, parówka  
 shrimp /prawn /ʃrɪmp / prɔ:n/ krewetka  
 squid /skwɪd/ kalmar  
 steak: rare / medium / well-done /steɪk: reə / 'mi:diəm / ,wel 'dʌn/stek: krwisty / średni / dobrze wysmażony  
 veal /vi:l/ cielęcina

### Other food and drink

#### Inne rodzaje żywności i napoje

alcohol /'ælkəhɒl/ alkohol  
 beer /biə/ piwo  
 cereal /'sɪəriəl/ płatki zbożowe  
 coffee: white / black / strong / weak /'kɒfi: waɪt / blæk / strɒŋ / wi:k/ kawa: biała / czarna / mocna / słaba  
 dairy products /'deəri 'prɒdʌkts/ nabiał, produkty mleczne  
 dessert /di'zɜ:t/ deser  
 herbs and spices /hɜ:bz ənd 'spɑ:sɪz/ zioła i przyprawy  
 pastry /'peɪstri/ ciastko, ciasto (słodkie, słone, pikantne, np. ciasto francuskie lub tarta)  
 pulses /'pʌlsɪz/ rośliny strączkowe  
 seeds /si:dz/ pestki, nasiona  
 smoothie /'smu:ði/ smoothie (gęsty napój owocowy, koktajl)  
 soft drink /,sɒft 'drɪŋk/ napój bezalkoholowy  
 sparkling / fizzy (mineral) water /'spɔ:kliŋ / 'fɪzi ('mɪnərəl) 'wɔ:tə/ gazowana woda (mineralna)  
 still (mineral) water /stɪl ('mɪnərəl) 'wɔ:tə/ niegazowana woda (mineralna)  
 vegetable oil /'vedʒtəbəl ɔɪl/ olej roślinny  
 vinegar /'vɪnɪgə/ ocet  
 wholegrain bread /'həʊlgreɪn bred/ chleb pełnoziarnisty  
 wine /waɪn/ wino

### Quantity and packaging

#### Ilość i opakowania

a bag / a packet of (sugar) /ə bæɡ / ə 'pækɪt əv ('ʃʊɡə)/ torba / torebka (cukru)  
 a bar of (chocolate) /ə bɑ:r əv ('tʃɒklət)/ tabliczka (czekolady)  
 a bottle of (water) /ə 'bɒtl əv ('wɔ:tə)/ butelka (wody)  
 a tin / a can of (tuna) /ə tɪn / ə kæn əv ('tju:nə)/ puszka (tuńczyka)  
 a carton of (milk) /ə 'kɑ:tən əv (milk)/ karton (mleka)  
 a cup of (tea) /ə kʌp əv (ti:)/ filiżanka (herbaty)  
 a glass of (juice) /ə glɑ:s əv (dʒu:s)/ szklanka (soku)  
 a jar of (jam) /ə dʒɑ:r əv (dʒæm)/ słoik (dżemu)  
 a loaf of (bread) /ə ləʊf əv (bred)/ bochenek (chleba)  
 a packet of (biscuits) /ə 'pækɪt əv ('bɪskɪts)/ paczka (herbatników)  
 a piece of (meat) /ə pi:s əv (mi:t)/ kawałek (mięsa)  
 spoonful /'spu:nfʊl/ łyżka (czegoś)  
 teaspoon /'ti:spu:n/ łyżeczka (czegoś)

### Preparing food

#### Przygotowanie żywności

add /æd/ dodać  
 bake /beɪk/ (u)piec (chleb, ciasto, ziemniaki)  
 beat (the eggs) /bi:t (ði egz)/ ubić, ubijać (jajka)  
 blend /blend/ zmieszać, wymieszać  
 boil /bɔɪl/ ugotować, zagotować  
 bring soup to the boil /brɪŋ su:p tə ðə bɔɪl/ doprowadzić zupę do wrzenia  
 chop /tʃɒp/ kroić, siekać  
 combine with sth /kəm'beɪn wɪð/ zmieszać, wymieszać z  
 cook /kʊk/ (u)gotować, przyrządzić  
 cut /kʌt/ (po)kroić, ukroić  
 dice /daɪs/ (po)kroić w kostkę  
 fry /fraɪ/ (u)smażyć  
 grate /greɪt/ zetrzeć, utrzeć (na tarce)  
 grill /grɪl/ (u)piec na grillu, grillować  
 heat up /hi:t ʌp/ podgrzać  
 melt /melt/ (roz)topić  
 mince (meat) /mɪns (mi:t)/ (z)mielić (mięso)

**mix** /miks/ (z)mieszać  
**peel** /pi:l/ obierać (warzywa, owoce)  
**pour** /pɔ:/ lać, nalewać, (na)sypać  
**preheat the oven to 220°C** /,pri:'hi:t ði  
 'lʌvən tə tu: 'twenti ,di:griz ,selsiəs/ nagrzać  
 piekarnik do 220°C  
**roast** /rəʊst/ (u)piec (mięso, ziemniaki)  
**scramble eggs** /,skræmbəl egz/ zrobić  
 jajecznice  
**season with salt and pepper to taste**  
 /'si:zən wið sɔ:lt ənd 'pepə tə  
 teist/ doprawić solą i pieprzem do smaku  
**slice** /sleɪs/ kroić w plastry / kromki  
**sprinkle** /'sprɪŋkl/ posypać, pokropić,  
 skropić  
**steam** /sti:m/ (u)gotować na parze  
**stir** /stɜ:/ (za)mieszać

## Kitchen equipment

### Sprzęt kuchenny

**blender** /'blendə/ mikser  
**bowl** /bɔ:l/ miska, miseczka  
**chopping board** /'tʃɒpɪŋ bɔ:d/ deska do  
 krojenia  
**cutlery** /'kʌtləri/ sztućce  
**fork** /fɔ:k/ widelec  
**frying pan** /'fraɪɪŋ pæn/ patelnia  
**glass** /glɑ:s/ szklanka, kieliszek  
**kettle** /'ketl/ czajnik  
**knife** /naɪf/ nóż  
**mug** /mʌg/ kubek  
**plate** /pleɪt/ talerz  
**saucepan** /'sɔ:speɪn/ rondel  
**spoon** /spu:n/ łyżka  
**toaster** /'təʊstə/ toster

## Describing food

### Opisywanie żywności / potraw

**(in)edible** /(ɪn)'edɪbəl/ (nie)jadalny  
**(un)appetising** /(ʌn)'æpɪtaɪzɪŋ/ (nie)  
 apetyczny  
**additive-free** /'ædɪtɪv fri:/ bez dodatków  
**artificial** /,ɑ:ti'fɪjəl/ sztuczny  
**bitter** /'bɪtə/ gorzki  
**bland** /blænd/ mdły, nijaki  
**chewy** /'tʃu:i/ ciągnący się, żyłasty  
**convenient** /kən'vi:nɪənt/ łatwe do  
 przygotowania  
**creamy** /'kri:mi/ kremowy  
**crispy** /'krispi/ chrupiący, kruchy  
**delicious** /di'lɪʃəs/ pyszny  
**dry** /draɪ/ suchy, suszony  
**fatty / fattening food** /'fæti fu:d / 'fætnɪŋ  
 fu:d/ tłuste jedzenie / tuczące jedzenie  
**flavour** /'fleɪvə/ smak (np. waniliowy,  
 bananowy)  
**fresh** /freʃ/ świeży  
**genetically modified** /dʒə,netɪkli  
 'mɒdɪfaɪd/ genetycznie modyfikowany  
**healthy / unhealthy** /'helθi /  
 ʌn'helθi/ zdrowa / niezdrowa  
**heartly breakfast** /'hɑ:ti 'brekfəst/ obfite  
 śniadanie

**home-cooked** /,həʊm 'kʊkt/ domowej  
 roboty  
**home-grown** /,həʊm 'grəʊn/ domowej  
 uprawy  
**mouth-watering** /'maʊθ  
 ,wɔ:tərɪŋ/ apetyczny, „aż ślinka cieknie”  
**nourishing** /'nʌrɪʃɪŋ/ pożywny, sycący  
**nutritious** /nju:'trɪʃəs/ odżywczy  
**organic** /ɔ:'gæɪnɪk/ organiczny  
**perishable** /'perɪʃəbl/ łatwo psujący się  
**processed** /'prəʊsest/ przetworzony  
**raw** /rɔ:/ surowy  
**refreshing** /rɪ'freɪʃɪŋ/ orzeźwiający  
**salty** /'sɔ:lti/ słony  
**savoury** /'seɪvəri/ słony, pikantny,  
 aromatyczny  
**smoked** /sməʊkt/ wędzony  
**sour** /saʊə/ kwaśny  
**spicy** /'speɪsi/ pikantny  
**stale** /steɪl/ czerstwy  
**steamed** /sti:md/ gotowany na parze  
**sweet** /swi:t/ słodki  
**tasty** /'teɪsti/ smaczny  
**tinned** /tɪnd/ konserwowy, w puszcze

## At the restaurant

### W restauracji

**bon appetit** /,bɒn æpə'ti:/ smacznego  
**dish** /dɪʃ/ potrawa, danie  
**go out for a meal** /gəʊ aʊt fər ə mi:l/ iść  
 do restauracji, jeść poza domem  
**gourmet meal** /'gəʊmeɪ mi:l/ posiłek dla  
 smakoszy, wykwintne danie  
**leave a tip** /li:v ə tɪp/ zostawić napiwek  
**main course / fish course** /meɪn kɔ:s / fɪʃ  
 kɔ:s/ danie główne / danie rybne  
**pay the bill** /peɪ ðə bɪl/ płacić rachunek  
**Polish cuisine** /'pɒlɪʃ kwi:'zi:n/ polska  
 kuchnia  
**reserve / book a table at a restaurant** /  
 rɪ'zɜ:v / bʊk ə 'teɪbl ət ə 'rest(ə)  
 rɒnt/ zarezerwować stół w restauracji  
**set menu** /set 'menju:/ gotowy zestaw  
 dań  
**side dish** /saɪd dɪʃ/ dodatek do dania  
**starter** /'stɑ:tə/ przystawka  
**What would you recommend?** /wɒt wəd  
 ju: ,rekə'mend?/ Co Pan/Pani poleca?

## Nutritional value

### Wartość odżywcza

**calcium** /'kælsiəm/ wapń  
**calories** /'kæləriz/ kalorie  
**carbohydrates** /  
 ,kɔ:bəʊ'haidreɪts/ węglowodany  
**fat** /fæt/ tłuszcz  
**fibre** /'faɪbə/ błonnik  
**iron** /'aɪən/ żelazo  
**minerals** /'mɪnərəlz/ składniki mineralne  
**proteins** /'prəʊti:nz/ białka  
**sodium** /'səʊdiəm/ sól  
**sugars** /'ʃʊgəz/ cukry  
**vitamins** /'vɪtəmi:nz/ witaminy

## Health problems related to food

### Problemy zdrowotne związane z odżywianiem

**cholesterol** /kə'lestərɒl/ cholesterol  
**digestive problems** /daɪ'dʒestɪv  
 'prɒbləmz/ problemy z trawieniem  
**eating disorder** /'i:tɪŋ dɪs'ɔ:də/ zaburzenia  
 odżywiania  
**food intolerance** /fu:d  
 ɪn'tɒlərəns/ nietolerancja pokarmowa  
**food poisoning** /fu:d 'pɔɪzənɪŋ/ zatrucie  
 pokarmowe  
**high blood pressure** /haɪ bləd  
 'prefə/ wysokie ciśnienie krwi  
**malnutrition** /  
 ,mælnju:'trɪʃən/ niedożywienie  
**obesity** /əʊ'bi:səti/ otyłość

## Other words and expressions

### Inne słowa, zwroty i wyrażenia

**additives and preservatives** /'ædɪtɪvz ənd  
 pri'zɜ:vətɪvz/ dodatki i konserwanty  
**balanced diet** /,bælənst  
 'daɪət/ zbilansowana dieta  
**be on / go on / stick to a diet** /bi: ɒn / gəʊ  
 ɒn / stɪk tu: ə 'daɪət/ być na diecie / przejść  
 na dietę / trzymać się diety  
**be past the sell-by date** /bi: pɑ:st ðə 'sel  
 baɪ deɪt/ być po dacie ważności  
**burn fat / calories** /bɜ:n fæt /  
 'kæləriz/ spalać tłuszcz / kalorie  
**cookery book** /'kʊkəri bʊk/ książka  
 kucharska  
**diet pill** /'daɪət pɪl/ tabletki  
 odchudzająca  
**diet-related disease** /'daɪət rɪ'leɪtɪd  
 di'zi:z/ choroba dietozależna  
**diet rich in vitamins** /'daɪət rɪtʃ ɪn  
 'vɪtəmi:nz/ dieta bogata w witaminy  
**dietician** /,daɪə'tɪʃən/ dietetyk  
**eating habits** /'i:tɪŋ 'hæbɪts/ nawyki  
 żywieniowe  
**fresh produce** /fref 'prɒdju:s/ świeże  
 produkty  
**frozen vegetables** /'frəʊzən  
 'vedʒtəbəlz/ mrożone warzywa  
**gain / put on / lose weight** /geɪn / pʊt ɒn  
 / lu:z weɪt/ przybrać na wadze / przytyć /  
 schudnąć  
**healthy appetite** /'helθi 'æpɪtaɪt/ zdrowy  
 apetyt  
**Help yourself!** /help jɔ:'self/ Poczęstuj się!  
**ingredients** /ɪn'grɪ:diənts/ składniki  
**junk food** /dʒʌŋk fu:d/ niezdrowe  
 jedzenie  
**leftovers** /'left əʊvəz/ resztki  
**low-/high-calorie food** /ləʊ / haɪ 'kæləri  
 fu:d/ żywność nisko-/wysokokaloryczna  
**proper nutrition** /'prɒpə  
 nju:'trɪʃən/ właściwe odżywianie  
**recipe** /'resəpi/ przepis

**second helping** /'sekənd 'helpɪŋ/ **dokładka**  
**serve** /sɜ:v/ **podać**  
**skip breakfast** /skɪp 'brekfəst/ **pominać**  
**śniadanie**  
**supplement** /'sʌplɪmənt/ **suplement**  
**takeaway** /'teɪkəweɪ/ **danie na wynos**  
**temptation** /temp'teɪʃən/ **pokusa**  
**There's some food left over.** /ðeəz sʌm fu:d  
 left 'əʊvə/ **Zostało trochę jedzenia.**  
**vegetarian / vegan** /ˌvedʒɪ'teəriən /  
 'vi:gən/ **wegetarianin / weganin**

### **Phrasal Verbs Czasowniki złożone** **(frazowe)**

**cut down on sth** /kʌt daʊn ɒn/ **ograniczyć**  
**spożycie czegoś**  
**cut out** /kʌt aʊt/ **wyeliminować,**  
**zrezygnować z czegoś**  
**dip sth in** /dɪp ɪn/ **(za)moczyć, zanurzyć**  
**go bad / go off / be off** /gəʊ bæd / gəʊ ɒf /  
 bi: ɒf/ **zepsuć się (o żywności)**  
**go with** /gəʊ wɪð/ **pasować do czegoś**  
**live on** /lɪv ɒn/ **żywić się czymś**  
**pick at** /pɪk ət/ **dziobać, jeść bez apetytu**  
**wolf down** /wʊlf daʊn/ **pożerać**

### **Idioms Idiomsy**

**bear fruit** /ˌbeə 'fru:t/ **rodzić owoce,**  
**owocować**  
**have a sweet tooth** /hæv ə swi:t tu:θ/ **lubić**  
**slodyczne**  
**have your cake and eat it** /hæv jɔ: keɪk  
 ənd i:t ɪt/ **mieć same zalety / chcieć**  
**wszystkiego naraz**  
**leave a bad taste in sb's mouth** /li:v ə bæd  
 teɪst ɪn maʊθ/ **pozostawić nieprzyjemne**  
**wrażenie**  
**the icing on the cake** /ði 'aɪsɪŋ ɒn ðə  
 keɪk/ **wisienka na torcie**

# Unit 7: Shopping and services

## Zakupy i usługi

### Key Vocabulary

#### Types of shops and services Rodzaje sklepów i placówek usługowych

**baker's** /'beɪkəz/ **piekarnia**  
**bookshop** /'bʊkʃɒp/ **księgarnia**  
**butcher's** /'bʊtʃəz/ **sklep mięsny**  
**chemist's** /'kemɪsts/ **apteka**  
**clothes shop** /kləʊðz ʃɒp/ **sklep odzieżowy**  
**corner shop** /'kɔːnə ʃɒp/ **sklep na rogu**  
**local shop** /'ləʊkəl ʃɒp/ **pobliski sklep**  
**busy shop** /'bɪzi ʃɒp/ **sklep pełen ruchu**  
**well-stocked shop** /wel 'stɒkt ʃɒp/ **dobrze zaopatrzony sklep**  
**expensive shop** /ɪk'spensɪv ʃɒp/ **drogi sklep**  
**exclusive shop** /ɪk'skluːsɪv ʃɒp/ **ekskluzywny sklep**  
**duty-free shop** /djuː'ti 'friː ʃɒp/ **sklep wolnocłowy**  
**department store** /dɪ'pɑːtmənt stɔː/ **dom towarowy**  
**DIY shop** /diː waɪ waɪ ʃɒp/ **sklep dla majsterkowiczów**  
**dry cleaner's** /'draɪ 'kliːnəz/ **pralnia chemiczna**  
**electrical shop** /ɪ'lektrɪkəl ʃɒp/ **sklep elektryczny**  
**flea market** /'fliː 'mɑːkɪt/ **pchli targ**  
**florist's** /'flɒrɪsts/ **kwiaciarnia**  
**furniture shop** /'fɜːnɪtʃə ʃɒp/ **sklep meblowy**  
**garage** /'gærɑːʒ/ **warsztat samochodowy**  
**gift shop** /'gɪft ʃɒp/ **sklep z upominkami**  
**greengrocer's** /'griːn grəʊsəz/ **warzywniak**  
**grocer's** /'grəʊsəz/ **sklep spożywczy**  
**hairstresser's** /'heə dresəz/ **zakład fryzjerski**  
**laundry** /'ləʊndri/ **pralnia**  
**market square / marketplace** /'mɑːkɪt skweə / 'mɑːkɪt pleɪs/ **targowisko / targ**  
**music shop** /'mjuːzɪk ʃɒp/ **sklep muzyczny**  
**newsagent's** /'njuːzeɪdʒənts/ **kiosk (z gazetami)**  
**online store** /'ɒnlain stɔː/ **sklep internetowy**  
**optician's** /ɒp'tɪʃənz/ **zakład optyczny**  
**outlet store** /'aʊtlet stɔː/ **sklep outletowy**  
**outdoor market** /'aʊtdɔː 'mɑːkɪt/ **targ na wolnym powietrzu**  
**pet shop** /'pet ʃɒp/ **sklep zoologiczny**

**photographer's** /fə'tɒgrəfəz/ **zakład fotograficzny**  
**post office** /'pəʊst 'ɒfɪs/ **poczta**  
**public services** /'pʌblɪk 'sɜːvɪsɪz/ **instytucje użyteczności publicznej**  
**second-hand shop** /,sekənd 'hænd ʃɒp/ **sklep z używanymi rzeczami**  
**service shop** /'sɜːvɪs ʃɒp/ **serwis naprawczy**  
**shoe shop** /ʃuː ʃɒp/ **sklep obuwniczy**  
**shopping centre / mall** /'ʃɒpɪŋ 'sentə / mɔːl/ **centrum handlowe / galeria handlowa**  
**sports shop** /spɔːts ʃɒp/ **sklep sportowy**  
**stall** /stɔːl/ **kram, stragan, stoisko**  
**stationer's** /'steɪʃənəz/ **sklep z materiałami piśmienniczymi i biurowymi**  
**supermarket** /'suːpəməːkɪt/ **supermarket**  
**toy shop** /tɔɪ ʃɒp/ **sklep z zabawkami**  
**transport service** /'træns'pɔːt 'sɜːvɪs/ **usługi transportowe**

#### Products Produkty

**audio and video equipment** /'ɔːdiəʊ ənd 'vɪdiəʊ 'kwɪpmənt/ **sprzęt audiowizualny**  
**beauty products** /'bjʊːtɪ 'prɒdʌkts/ **kosmetyki**  
**electrical appliances** /ɪ'lektrɪkəl ə'plaiənsɪz/ **sprzęt elektryczny**  
**groceries** /'grəʊsəɪz/ **artykuły spożywcze**  
**hardware** /'hɑːdweə/ **artykuły żelazne / sprzęt komputerowy**  
**household / domestic appliances** /'haʊshəʊld / də'mestɪk ə'plaiənsɪz/ **artykuły gospodarstwa domowego**  
**jewellery** /'dʒuːəlri/ **biżuteria**  
**luxury goods** /'lʌkʃəri gʊdz/ **dobra luksusowe**  
**paper goods** /'peɪpə gʊdz/ **artykuły papiernicze**  
**stationery** /'steɪʃənəri/ **materiały biurowe**  
**toiletries** /'tɔɪlətriːz/ **kosmetyki do higieny osobistej**

#### Advertising Reklama

**(catchy / popular) slogan** /'kætʃɪ / 'pɒpjələ 'sləʊɡən/ **przyciągający uwagę / popularny slogan**  
**(free) samples** /'friː 'sɑːmpəlz/ **(bezpłatne) próbki produktu**

**(radio / TV) commercial** /'reɪdiəʊ / ,tiː'viː kə'mɜːʃəl/ **reklama radiowa / telewizyjna**  
**advertise** /'ædvətaɪz/ **reklamować**  
**advertisement / advert / ad** /'ædvətɪsmənt / 'ædvɜːt / æd/ **reklama, ogłoszenie**  
**advertising agency** /'ædvətaɪzɪŋ 'eɪdʒənsi/ **agencja reklamowa**  
**advertising campaign** /'ædvətaɪzɪŋ kæm'peɪn/ **kampania reklamowa**  
**attract attention** /ə'trækt ə'tenʃən/ **przyciągać uwagę**  
**banner** /'bænə/ **baner**  
**billboard** /'bɪlbɔːd/ **billboard**  
**brand name** /'brænd neɪm/ **nazwa marki**  
**brochure** /'brəʊʃə/ **broszura, ulotka**  
**by word of mouth** /baɪ wɜːd əv maʊθ/ **ustnie, drogą ustną**  
**commercial break** /kə'mɜːʃəl breɪk/ **przerwa na reklamy**  
**consumer** /kən'sjuːmə/ **konsument**  
**customer-friendly** /,kʌstəmə 'frendli/ **przyjazny dla klienta**  
**a good / a bad advertisement for sth** /ə gʊd / ə bəd 'ædvətɪsmənt fə/ **dobra / zła reklama czegoś**  
**label** /'leɪbəl/ **etykieta, metka**  
**leaflet / flier** /'liːflət / 'flaɪə/ **ulotka**  
**logo** /'lɒɡəʊ/ **logo**  
**market research** /'mɑːkɪt rɪ'sɜːtʃ/ **badania rynku**  
**place an advertisement** /pleɪs ən 'ædvətɪsmənt/ **zamieścić reklamę**  
**promotion** /prə'məʊʃən/ **promocja**  
**publicity** /,pʌblɪ'sɪti/ **rozgłos**  
**quality** /'kwɒləti/ **jakość**  
**radio spot** /'reɪdiəʊ spɒt/ **radiowy spot reklamowy**  
**spot** /spɒt/ **spot**  
**target group** /'tɑːɡɪt gruːp/ **grupa docelowa**

#### Complaints Reklamacja

**complain about** /kəm'pleɪn ə'baʊt/ **skarżyć się na, narzekać na, składać zażalenie**  
**faulty product** /'fɔːltɪ 'prɒdʌkt/ **wadliwy produkt, produkt z usterką**  
**get a (full/partial) refund on** /get ə fʊl / 'pɑːʃəl 'riːfʌnd ɒn/ **otrzymać zwrot pieniędzy za**  
**guarantee (n)** /,ɡærən'tiː/ **gwarancja**  
**helpline** /'helplaɪn/ **infolinia**

**make a complaint** /meɪk ə kəm'pleɪnt/ **wnieść, złożyć skargę / reklamację**  
**replacement** /rɪ'pleɪsmənt/ **wymiana**

## Selling and buying Sprzedawanie i kupowanie

**buy / sell wholesale** /baɪ / sel 'həʊlseɪl/ **kupować / sprzedawać hurtowo**  
**poor / top quality** /pʊə / top 'kwɒləti/ **kiepska / najwyższa jakość**  
**customer** /'kʌstəmə/ **klient**  
**a wide range of products / services** /ə waɪd reɪndʒ əv 'prɒdʌkts / 'sɜːvɪsɪz/ **szeroki wybór towarów / usług**  
**afford** /ə'fɔːd/ **pozwolić sobie na zakup czegoś**  
**all-inclusive** /ˌɔːl ɪn'kluːsɪv/ **kompleksowy, całkowity**  
**available** /ə'veɪləbl/ **dostępny**  
**bargain** /'bɑːɡɪn/ **okazja**  
**be in stock** /biː ɪn stɒk/ **być w sprzedaży**  
**be on special offer** /biː ɒn 'speʃəl 'ɒfə/ **być w specjalnej promocji**  
**be up to standard** /biː ʌp tuː 'stændəd/ **spełniać standardy**  
**borrow** /'bɒrəʊ/ **pożyczyć od kogoś**  
**buy cheaply / at a high price** /baɪ 'tʃiːpli / ət ə haɪ praɪs/ **kupować tanio / drogo**  
**buy in bulk** /baɪ ɪn bʌlk/ **kupować hurtowo**  
**buy on credit** /baɪ ɒn 'kredit/ **kupować na kredyt**  
**buy online** /baɪ 'ɒnlaɪn/ **kupować w Internecie**  
**buy sth on special offer** /baɪ 'sæmθɪŋ ɒn 'speʃəl 'ɒfə/ **kupować coś w promocji**  
**chain of shops** /tʃeɪn əv ʃɒps/ **sieć sklepów**  
**cheap place to shop** /tʃiːp pleɪs tə ʃɒp/ **miejsce, w którym można tanio kupić**  
**checkout** /'tʃek.aʊt/ **kasa**  
**clear one's debts** /kliə wʌnz detz/ **spłacić długi**  
**closed for deliveries** /klaʊzəd fə dɪ'lɪvərɪz/ **zamknięte z powodu przyjęcia towaru**  
**coin** /kɔɪn/ **moneta**  
**consumer rights** /kən'sjuːmə raɪts/ **prawa konsumenta**  
**cost (n, v)** /kɒst/ **koszt; kosztować**  
**counter** /'kaʊntə/ **lada**  
**cut-priced** /kʌt praɪst/ **o obniżonej cenie**  
**decrease prices** /dɪ'kriːs praɪsɪz/ **obniżyć ceny**  
**department** /dɪ'pɑːtmənt/ **dział, stoisko**  
**dirt cheap** /dɜːt tʃiːp/ **tani jak barszcz**  
**discount price** /'dɪskaʊnt praɪs/ **cena promocyjna**  
**discount** /'dɪskaʊnt/ **rabat**  
**do one's shopping / do the shopping / shop around / shop** /duː wʌnz 'ʃɒpɪŋ / duː ðə 'ʃɒpɪŋ / ʃɒp ə'raʊnd / ʃɒp/ **robić zakupy**

**exchange sth for sth else** /ɪks'tʃeɪndʒ/ **wymienić coś na coś innego**  
**expensive / costly / high-priced / overpriced** /ɪk'spensɪv / 'kɒstli / haɪ praɪst / ˌəʊvə'praɪst/ **drogi / kosztowny / w wysokiej cenie / zawyżony cenowo**  
**fitting room** /'fɪtɪŋ ruːm/ **przymierzalnia**  
**free of charge** /'friː əv tʃɑːdʒ/ **darmowy**  
**get a discount on** /get ə dɪ'skaʊnt ɒn/ **dostać rabat, zniżkę na**  
**get into debt** /get 'ɪntuː det/ **wpaść w dług**  
**good purchase** /ɡʊd 'pɜːtʃəs/ **dobry zakup**  
**half-price** /hɑːf praɪs/ **za pół ceny**  
**I bought this dress in the sales.** /aɪ bɔːt ðɪs dres ɪn ðə seɪlz/ **Kupiłam tę sukienkę na wyprzedaży.**  
**I have no change, I'm afraid.** /aɪ hæv nəʊ tʃeɪndʒ, aɪm ə'freɪd/ **Niestety, nie mam drobnych.**  
**impulse buying** /'ɪmpʌls baɪɪŋ/ **zakupy impulsywne**  
**inexpensive** /ɪnɪk'spensɪv/ **niedrogi**  
**label** /'leɪbəl/ **metka, etykieta**  
**lend** /lend/ **pożyczyć komuś**  
**low-cost** /ləʊ kɒst/ **niskokosztowy**  
**make a payment** /meɪk ə 'peɪmənt/ **wpłacić, dokonać płatności**  
**Many shops hold sales in January or August.** /'meni ʃɒps həʊld seɪlz ɪn 'dʒænjuəri ɔːr 'ɔːɡəst/ **W wielu sklepach wyprzedaże odbywają się w styczniu lub sierpniu.**  
**means / forms of payment** /miːnz / fɔːmz əv 'peɪmənt/ **środki płatności**  
**on display** /ɒn dɪ'spleɪ/ **na wystawie**  
**on sale** /ɒn seɪl/ **w sprzedaży**  
**online shopping / e-shopping** /'ɒnlaɪn 'ʃɒpɪŋ / 'iː ʃɒpɪŋ/ **zakupy w Internecie**  
**pay by credit card** /peɪ baɪ 'kredit kɑːd/ **płacić kartą kredytową**  
**pay in advance / in instalments** /peɪ ɪn əd'vɑːns / ɪn ɪn'stɔːlmənts/ **płacić z góry / w ratach**  
**pay in cash** /peɪ ɪn kæʃ/ **płacić gotówką**  
**place an order** /pleɪs ən 'ɔːdə/ **złożyć zamówienie**  
**point of sale** /pɔɪnt əv seɪl/ **punkt sprzedaży**  
**price** /praɪs/ **cena**  
**provide (excellent / poor) service** /prə'vaɪd 'eksələnt / pʊə 'sɜːvɪs/ **świadczyć usługi na wysokim / niskim poziomie**  
**purchase (v)** /'pɜːtʃəs/ **(za)kupić, nabyć**  
**put up / increase prices** /pʊt ʌp / ɪn'kriːs praɪsɪz/ **podnosić ceny**  
**queue (n, v)** /kjuː/ **kolejka, stać w kolejce**  
**receipt** /rɪ'siːt/ **paragon**  
**reduction** /rɪ'dʌkʃən/ **obniżka cen**  
**run a shop** /rʌn ə ʃɒp/ **prowadzić sklep**  
**sale items** /seɪl 'aɪtəmz/ **artykuły przecenione**  
**sale** /seɪl/ **sprzedaż, wyprzedaż**  
**shop assistant** /ʃɒp ə'sɪstənt/ **ekspedient(ka), sprzedawca / sprzedawczyni**

**shop owner** /ʃɒp 'əʊnə/ **właściciel sklepu**  
**shopaholic** /ˌʃɒpə'hɒlɪk/ **maniak zakupów**  
**shopper** /'ʃɒpə/ **kupujący, klient**  
**shopping bag** /'ʃɒpɪŋ bæɡ/ **torba na zakupy**  
**shopping list** /'ʃɒpɪŋ lɪst/ **lista zakupów**  
**shopping spree** /'ʃɒpɪŋ 'spriː/ **szal zakupów**  
**shopping trolley** /'ʃɒpɪŋ 'trɒli/ **wózek na zakupy**  
**sold out** /səʊld aʊt/ **wyprzedany**  
**spend money on** /spend 'mʌni ɒn/ **wydawać pieniądze na**  
**supermarket sections** /'suːpəməːkɪt 'seksjənz/ **działy supermarketu**  
**supply goods to shops** /sə'plai ɡʊdz tə ʃɒps/ **zaopatrywać sklepy w towar**  
**value for money** /'væljuː fə 'mʌni/ **warte swojej ceny**  
**window-shopping** /'wɪndəʊ ʃɒpɪŋ/ **oglądanie wystaw sklepowych**

## Banking Usługi bankowe

**bank account** /bæŋk ə'kaʊnt/ **konto bankowe**  
**credit card** /'kredit kɑːd/ **karta kredytowa**  
**loan** /ləʊn/ **pożyczka**  
**interest rate** /ɪntrəst reɪt/ **stopa procentowa**  
**savings account** /'seɪvɪŋz ə'kaʊnt/ **konto oszczędnościowe**  
**online banking** /'ɒnlaɪn 'bæŋkɪŋ/ **bankowość internetowa**  
**contactless payment** /'kɒntæktləs 'peɪmənt/ **płatność zbliżeniowa**

## Phrasal Verbs Czasowniki złożone (frazowe)

**come to** /kʌm tuː/ **wychodzić, osiągnąć (kwotę)**  
**cut back** /kʌt bæk/ **ograniczyć, obciąć**  
**give away** /ɡɪv ə'weɪ/ **rozdąć**  
**pay sb back** /peɪ bæk/ **spłacić dług**  
**pay sth off** /peɪ ɒf/ **spłacić**  
**put aside / set aside** /pʊt ə'saɪd / set ə'saɪd/ **odłożyć na bok**  
**rip sb off** /rɪp ɒf/ **zdrześć, oszukać (kogoś)**  
**run out of** /rʌn aʊt ɒv/ **nie mieć już, skończyć się**  
**run up a bill / a debt** /rʌn ʌp ə bɪl / ə det/ **nabić rachunek, wydać zbyt dużo / narobić długów**  
**save up** /seɪv ʌp/ **zaoszczędzić**  
**sell out** /sel aʊt/ **wyprzedać**  
**shop around** /ʃɒp ə'raʊnd/ **rozglądać się, porównywać oferty**  
**stock up** /stɒk ʌp/ **gromadzić, robić zapasy**  
**take out a loan** /teɪk aʊt ə ləʊn/ **brać kredyt, pożyczkę**  
**take out insurance** /teɪk aʊt ɪn'sʊərəns/ **wykupić ubezpieczenie**

**Idioms Idioms****be a rip-off** /bi: ə ɹɪp ɒf/ **zdzierstwo****be strapped for cash** /bi: stræpt fəkæʃ/ **odczuwać brak pieniędzy****be well-off / well-to-do** /bi: 'wel ɒf /'wel tə 'du:/ **być zamożnym / dobrze****sytuowanym****have money to burn** /hæv 'mʌni təbɜ:n/ **wydawać pieniądze lekkomyślnie****lose / make / spend / cost a small****fortune** /lu:z / meɪk / spend / kɒst ə smɔ:l'fɔ:tʃu:n/ **stracić / zbić / wydać / kosztować****majątek****pay the price for sth** /peɪ ðə praɪsfə/ **zapłacić cenę za****pay through the nose** /peɪ θru: ðənəʊz/ **przeplacić, zapłacić jak za zboże****spend money like water** /spend 'mʌni laɪk'wɔ:tə/ **szastać pieniędzmi****throw money down the drain** /θrəʊ 'mʌnidaʊn ðə dreɪn/ **wyrzucać pieniądze****w błoto****tighten one's belt** /'taɪtn wʌnzbelt/ **zaciśnąć pasa**

# Unit 8: Travelling and tourism

## Podróżowanie i turystyka

### Key Vocabulary

#### Road Transport

##### Transport samochodowy

(motor) scooter /('məʊtə) 'sku:tə/ skuter

(valid / invalid) driving licence /('vælɪd / 'ɪn'vælɪd) 'draɪvɪŋ 'laɪsɪs/ (ważne /

nieważne) prawo jazdy

be / get stuck in traffic /bi:/ get stʌk

in/ trafić / utknąć w korku

brake (v, n) /breɪk/ hamować, hamulec

car park /kɑ: pɑ:k/ parking

change gear /tʃeɪndʒ ɡiə/ zmieniać biegi w samochodzie

coach /kəʊtʃ/ autokar

crossing /'krosɪŋ/ przejście, skrzyżowanie, przejście dla pieszych

cycle lane / path /'saɪkl leɪn /

pɑ:θ/ ścieżka rowerowa / ścieżka

drunk driving /draʊŋk 'draɪvɪŋ/ jazda w stanie nietrzeźwości

Excuse me, how can I get to...? /ɪk'skju:z mi: | haʊ kən aɪ get tə ... ?/ Przepraszam, jak dojść do...?

Excuse me, is this seat free / taken?

/ɪk'skju:z mi: | ɪz ðɪs si:t fri: / 'teɪkən ?/

Przepraszam, czy to miejsce jest wolne / zajęte?

put sth into reverse / reverse /pʊt 'ɪntu: rɪ'vɜ:s / rɪ'vɜ:s/ wrzucić wsteczny bieg / cofać

get into / out of a car /get 'ɪntu: / aʊt əv ə

ka:/ wsiąść do / wysiąść z samochodu

get lost /get lɒst/ zgubić drogę, zgubić się

get on / off a train /get ɒn / ɒf ə

treɪn/ wsiąść do / wysiąść z pociągu

get / have a puncture /get / hæv ə

'pʌŋktʃə/ złapać gumę

go the wrong way /gəʊ ðə rɒŋ

wei/ pomylić drogę

keep to the left / right /ki:p tu: ðə left /

raɪt/ trzymać się lewej / prawej strony

lorry /'lɒri/ ciężarówka

means of transport /mi:nz əv

'træns'pɔ:t/ środki transportu

moped /'məʊpəd/ motorower

motorbike /'məʊtəbaɪk/ motocykl

motorway /'məʊtəwei/ autostrada

overtake /əʊvə'teɪk/ wyprzedzać

pedestrian /pi'destriən/ pieszy

road sign /rəʊd saɪn/ znak drogowy

roadworks /'rəʊd wɜ:ks/ roboty drogowe

roundabout /'raʊndəbaʊt/ rondo

rush hour /'rʌʃ aʊə/ godziny szczytu

speed camera /spi:d 'kæməɾə/ fotoradar

spot check /spɒt tʃek/ kontrola drogowa

take driving lessons /teɪk 'draɪvɪŋ

'lesənz/ chodzić na kurs prawa jazdy

traffic congestion /'træfɪk

kən,dʒestʃən/ natężenie ruchu

traffic jam /'træfɪk dʒæm/ korek uliczny

tram /træm/ tramwaj

underground / the tube /'ʌndəgraʊnd / ðə

tju:b/ metro

#### Phrasal Verbs Czasowniki złożone (frazowe)

block sb in /blok ɪn/ zablokować komuś wyjazd samochodem

cut in /kʌt ɪn/ zajeżdżać drogę

drop sb off /drɒp ɒf/ podwieźć kogoś

knock over /nɒk əʊvə/ potraścić kogoś

pick up (speed) /pɪk ʌp

(spi:d)/ przyspieszać, nabierać prędkości

run out (of petrol) /rʌn aʊt (əv

'petrəl)/ kończyć się, wyczerpać się

(skończyła się benzyna)

#### Idioms Idioms

be in the driving seat /bi: ɪn ðə 'draɪvɪŋ si:t/ kontrolować sytuację

be off the beaten track /bi: ɒf ðə 'bi:tən træk/ zejść z utartego szlaku

be on dangerous ground /bi: ɒn

'deɪndʒərəs ɡraʊnd/ poruszać się po

niepewnym gruncie

do a U-turn /du: ə 'ju:tɜ:n/ zawrócić

down the road / line /daʊn ðə rəʊd /

laɪn/ później, w przyszłości

gain ground /geɪn ɡraʊnd/ zyskać

popularność

get sth off the ground /get 'sʌmθɪŋ ɒf ðə

ɡraʊnd/ zacząć odnosić sukcesy

go downhill /gəʊ ,daʊn'hɪl/ psuć się,

pogarszać

hit the road /hɪt ðə rəʊd/ wyruszyć

w podróż

hold / stand one's ground /həʊld / stænd

wʌnz ɡraʊnd/ nie dawać się

I wish the ground would swallow me

up. /aɪ wɪʃ ðə ɡraʊnd wəd 'swɒləʊ mi:

ʌp/ Chciałbym się zapaść pod ziemię.

I'll cross that bridge when I get to it /aɪl kros ðæt brɪdʒ wen aɪ get tu: ɪt/ Wszystko w swoim czasie.

life in the fast lane /laɪf ɪn ðə fɑ:st

leɪn/ życie na wysokich obrotach

prepare the ground /prɪ'peə ðə

ɡraʊnd/ przygotować grunt

#### Rail transport

##### Transport kolejowy

(flight / train / bus) timetable /('flaɪt / treɪn

/ bʌs) 'taɪmteɪbəl/ rozkład lotów / jazdy

pociągów / autobusów

arrive at the station / at platform

6 /ə'raɪv ət ðə 'steɪʃən / ət 'plætfɔ:m

sɪks/ przyjeżdżać na stację / na peron 6

catch a train / miss a train /kætʃ ə treɪn /

mis ə treɪn/ zdążyć na pociąg / spóźnić się

na pociąg

change trains /tʃeɪndʒ treɪnz/ przesiadać

się na inny pociąg

dining car / wagon /'daɪnɪŋ kɑ: /

'wæɡən/ wagon restauracyjny

left luggage (office) /left 'lʌɡɪdʒ

('ɒfɪs)/ wprzechowalnia bagażu

platform /'plætfɔ:m/ peron

rail replacement service /reɪl rɪ'pleɪsmənt

'sɜ:vɪs/ komunikacja zastępcza

single ticket / return ticket /'sɪŋɡəl 'tɪkɪt

/ rɪ'tɜ:n 'tɪkɪt/ bilet w jedną stronę / bilet

powrotny

sleeping car / carriage /'sli:pɪŋ kɑ: /

'kærɪdʒ/ wagon sypialny

The train is running three hours late. /ðə

treɪn ɪz 'rʌnɪŋ θri: 'aʊəz leɪt/ Pociąg ma trzy

godziny opóźnienia.

ticket office /'tɪkɪt 'ɒfɪs/ kasa biletowa

train: intercity / international / slow

/ goods / fast / express /direct /treɪn:

ˌɪntə'sɪti / ˌɪntə'næʃənəl / sləʊ / ɡʊdʒ / fɑ:st

/ ɪk'spres / daɪ'rekt/ pociąg: intercity

/ międzynarodowy / osobowy /

towarowy / pospieszny / ekspres /

bezpośredni

When is the next train to Warsaw? /wen ɪz

ðə nekst treɪn tə 'wɔ:ʊz:/ O której odjeżdża

następny pociąg do Warszawy?

Where does this train go to? /weə dɪz ðɪs

treɪn ɡəʊ tu:/ Dokąd jedzie ten pociąg?

**Idioms Idiomy**

**be / get back on track** /bi:/ get bæk ɒn træk/ iść zgodnie z planem / **wrócić na właściwą drogę**  
**go off the rails** /gəʊ ɒf ðə reɪlz/ **wykoleić się, zejść na złą drogę**  
**run out of steam** /rʌn aʊt əv sti:m/ **stracić motywację, wypalić się**

**Air transport Transport lotniczy**

**(hand) luggage** /('hænd) 'lʌɡɪdʒ/ **bagaż podręczny**  
**aisle / window seat** /aɪl / 'wɪndəʊ si:t/ miejsce przy przejściu / **przy oknie**  
**arrivals / departure lounge** /ə'reɪvəlz / dɪ'pɑ:tʃə laʊndʒ/ **hala przylotów / odlotów**  
**board a plane / ship** /bɔ:d ə pleɪn / fɪp/ **wsiadać na pokład samolotu / statku**  
**cabin crew** /'kæbɪn kru:/ **załoga samolotu, personel pokładowy**  
**cancelled / delayed** /'kænsəld / dɪ'leɪd/ **odwołany / opóźniony**  
**carbon offset** /'kɑ:bən 'ɒfset/ **kompensacja emisji CO<sub>2</sub>**  
**connecting flight** /kə'nektɪŋ flaɪt/ **lot z przesiadką**  
**domestic / international flight** /də'mestɪk / ,ɪntə'næʃənəl flaɪt/ **lot krajowy / międzynarodowy**  
**duty-free zone** /,dju:ti 'fri: zəʊn/ **strefa wolnocłowa**  
**fasten one's seat belt** /'fɑ:sən wʌnz si:t belt/ **zapiąć pasy bezpieczeństwa**  
**gate** /geɪt/ **bramka**  
**helicopter** /'helɪkɒptə/ **helikopter**  
**in-flight entertainment** /ɪn 'flaɪt ,entə'teɪnmənt/ **rozrywka podczas lotu**  
**jet** /dʒet/ **odrzutowiec**  
**land / landing** /lænd / 'lændɪŋ/ **lądować / lądowanie**  
**long-haul flight** /lɒŋ 'hɔ:l flaɪt/ **lot długodystansowy**  
**low-cost / budget airline** /,ləʊ 'kɒst / 'bʌdʒɪt 'eəlaɪn/ **tania linia lotnicza**  
**oxygen mask** /'ɒksɪdʒən mɑ:sk/ **maska tlenowa**  
**passenger** /'pæsɪndʒə/ **pasażer**  
**passport control** /'pɑ:spɔ:t kən'trəʊl/ **kontrola paszportowa**  
**runway** /'rʌnweɪ/ **pas startowy**  
**stopover** /'stɒpəʊvə/ **międzyładowanie, przerwa w podróży**  
**terminal** /'tɜ:mɪnəl/ **terminal**  
**travel / go / fly via London** /'trævl / gəʊ / flai 'vaɪə 'lʌndən/ **podróżować / jechać / lecieć przez Londyn**

**Phrasal verbs Czasowniki złożone**

**take off** /teɪk ɒf/ **startować (o samolocie)**  
**touch down** /tʌtʃ daʊn/ **lądować**

**Idioms Idiomy**

**do sth on autopilot** /du: 'sɒmθɪŋ ɒn 'ɔ:təʊpɑɪlət/ **robić coś automatycznie, bezmyślnie**

**Sea transport Transport morski**

**canoe** /kə'nu:/ **kajak, czółno**  
**deck** /dek/ **pokład**  
**(dis)embark** /('dɪs)ɪm'bɑ:k/ **schodzić z pokładu / wchodzić na pokład**  
**ferry** /'feri/ **prom**  
**lifeboat** /'laɪfbəʊt/ **łódź ratunkowa**  
**port** /pɔ:t/ **port**  
**yacht** /jɒt/ **jacht**

**Idioms Idiomy**

**be in the same boat** /bi: ɪn ðə seɪm bəʊt/ **być w tej samej sytuacji**  
**show sb the ropes** /ʃəʊ 'sʌmbədi ðə reɪps/ **przyuczyć kogoś, pokazać co i jak**  
**steer clear of sb/sth** /stiə kliə əv 'sʌmbədi / 'sʌmθɪŋ/ **trzymać się z daleka od kogoś / czegoś**

**Accidents and emergencies****Nieszczeńliwie zdarzenia oraz nagle wypadki**

**accident victim** /'æksɪdənt 'vɪktɪm/ **ofiara wypadku**  
**ambulance** /'æmbjʊləns/ **karetka pogotowia**  
**car / road / plane accident** /kɑ: / rəʊd / pleɪn 'æksɪdənt/ **wypadek samochodowy / drogowy / lotniczy**  
**cause an accident** /kɔ:z ən 'æksɪdənt/ **spowodować wypadek**  
**cause of an accident** /kɔ:z əv ən 'æksɪdənt/ **przyczyna wypadku**  
**collide with** /kə'lɑɪd wɪð/ **zderzyć się z**  
**crash (into)** /kræʃ ('ɪntə)/ **zderzyć się z, mieć krakse**  
**crash one's car** /kræʃ wʌnz kɑ:/ **rozbić (czyjś) samochód**  
**emergency (case)** /ɪ'mɜ:dʒənsi (keɪs)/ **nagły wypadek**  
**have a head-on collision** /hæv ə ,hedən kə'lɪʒən/ **zderzyć się czołowo**  
**have a knock / bump** /hæv ə nok / blʌmp/ **mieć stłuczkę**  
**hit sth** /hɪt 'sʌmθɪŋ/ **uderzyć w coś**  
**injured** /'ɪndʒəd/ **ranny, poszkodowany**  
**injury** /'ɪndʒəri/ **rana, uraz**  
**person responsible for the accident** /'pɜ:sən rɪ'spɒnsəbl fə ði 'æksɪdənt/ **sprawca wypadku**

**Types of holidays****Rodzaje wakacji**

**beach holiday** /bi:tʃ 'hɒlədeɪ/ **wakacje na plaży**  
**camping holiday** /'kæmpɪŋ 'hɒlədeɪ/ **wakacje pod namiotem**  
**cruise** /kru:z/ **rejs wycieczkowy**  
**family holiday** /'fæməli 'hɒlədeɪ/ **wakacje rodzinne**  
**hiking holiday** /'haɪkɪŋ 'hɒlədeɪ/ **wędrówka**  
**package holiday** /'pækɪdʒ 'hɒlədeɪ/ **wakacje zorganizowane (przez biuro podróży)**  
**safari** /sə'fɑ:rɪ/ **safari**  
**seaside holiday** /'si:sɑɪd 'hɒlədeɪ/ **wakacje nad morzem**  
**summer holiday** /'sʌmə 'hɒlədeɪ/ **wakacje letnie**  
**winter holiday** /'wɪntə 'hɒlədeɪ/ **ferie zimowe**

**Accommodation Zakwaterowanie**

**(youth) hostel** /('ju:θ) 'hɒstəl/ **schronisko (młodzieżowe)**  
**B&B (bed & breakfast)** /bi: ən 'bi: (bed ænd 'brekfəst)/ **zakwaterowanie ze śniadaniem**  
**budget accommodation** /'bʌdʒɪt ə,kɒmə'deɪʃən **tanie zakwaterowanie**  
**cabin** /'kæbɪn/ **domek kempingowy**  
**cancel a reservation** /'kænsəl ə ,reza'veɪʃən/ **odwołać rezerwację**  
**campsite** /'kæmpsɑɪt/ **pole kempingowe**  
**caravan** /'kærəvæn/ **przyczepa kempingowa**  
**check into / out of a hotel** /tʃek 'ɪntə / aʊt əv ə 'hɒtəl/ **zameldować się / wymeldować się z hotelu**  
**eco-friendly accommodation** /i:kəʊ 'frendli ə,kɒmə'deɪʃən/ **ekologiczne zakwaterowanie**  
**full board / half board** /fʊl bɔ:d / hɑ:f bɔ:d/ **pełne wyżywienie / niepełne wyżywienie**  
**fully booked** /'fʊli bʊkt/ **całkowicie zarezerwowany**  
**guesthouse / boarding house** /'gesthaʊs / 'bɔ:dɪŋ haʊs/ **pensjonat**  
**holiday resort** /'hɒlədeɪ ri'zɔ:t/ **miejsowość wypoczynkowa**  
**make a reservation** /meɪk ə ,reza'veɪʃən/ **zrobić rezerwację, zarezerwować**  
**private rooms / accommodation** /'praɪvət ru:mz / ə,kɒmə'deɪʃən/ **kwatery prywatna**

**run-down / modest / three-star / luxury**  
**/ family-run hotel** /ˌrʌnˈdaʊn / ˈmɒdɪst /  
 θriː stɑː / ˈlʌkfəri / ˈfæməli rʌn həʊˈtel/ **hotel**  
**podupadły / skromny / trzygwiazdkowy /**  
**luksusowy / rodzinny**  
**single / double room** /ˈsɪŋɡəl /  
 ˈdʌbəl ru:m/ **pokój jednoosobowy /**  
**dwuosobowy**  
**suite** /swi:t/ **apartament hotelowy**  
**vacancy** /ˈveɪkənsi/ **wolny pokój**

## Tourism Turystyka

**(domestic / foreign) tourism** /ˌ(dəˈmestɪk  
 / ˈfɒrɪn) ˈtʊərɪzəm/ **turystyka (krajowa /**  
**zagraniczna)**

**(travel) guide book** /ˈ(trævəl) gaɪd  
 bʊk/ **przewodnik turystyczny**

**book a ticket / holiday / flight** /bʊk ə  
 ˈtɪkɪt / ˈhɒlɪdeɪ / flɑɪt/ **zarezerwować bilet /**  
**wakacje / lot**

**buy souvenirs** /baɪ ˌsuːvəˈniəz/ **kupować**  
**pamiątki**

**cycling / walking tour** /ˈsaɪkəlɪŋ / ˈwɔːkɪŋ  
 tʊə/ **wycieczka rowerowa / piesza**

**go camping** /gəʊ ˈkæmpɪŋ/ **pojechać pod**  
 **namiot**

**go hiking** /gəʊ ˈhaɪkɪŋ/ **udawać się na**  
**piesze wycieczki**

**go on a cruise / journey / trip /**  
**expedition / excursion** /gəʊ ɒn ə  
 kruːz / ˈdʒɜːni / trɪp / ˌekspeɪˈdɪʃən /

ɪkˈskɜːʃən/ **odbywać rejs / wybrać się w**  
**podróż (dłuższą) / jechać na wycieczkę /**  
**udać się na wyprawę / na wycieczkę**

**go on a round-the-world trip** /gəʊ ɒn ə  
 ˌraʊnd ðə ˈwɜːld trɪp/ **jechać na wycieczkę**  
**dookoła świata**

**go to the seaside / lake** /gəʊ tə ðə ˈsiːsaɪd /  
 leɪk/ **pojechać nad morze / jezioro**

**Have a safe journey / trip!** /hæv ə seɪf  
 ˈdʒɜːni / trɪp/ **Szczęśliwej drogi!**

**hitchhike / hitchhiker /**

**hitchhiking** /ˈhɪtʃhaɪk / ˈhɪtʃhaɪkə /  
 ˈhɪtʃhaɪkɪŋ/ **podróżować autostopem**

**/ autostopowicz, autostopowiczka /**

**podróżowanie autostopem**

**holiday season** /ˈhɒlɪdeɪ ˈsiːzən/ **okres**  
**wakacyjny**

**holidaymaker** /ˈhɒlɪdeɪˌmeɪkə/  
**wczasowicz / wczasowiczka**

**Is accommodation / insurance included**  
**in the price?** /ɪz əˌkɒməˈdeɪʃən / ɪn ˈʃʊərəns  
 ɪnˈkluːdɪd ɪn ðə praɪs/ **Czy zakwaterowanie**

**/ ubezpieczenie jest wliczone w cenę?**

**itinerary** /aɪˈtɪnərəri/ **plan, trasa podróży**

**overtourism** /əʊvəˈtʊərɪzəm/ **nadmierna**  
**turystyka**

**put up a tent** /pʊt ʌp ə tent/ **rozbić**  
**/ postawić namiot**

**seaside / ski resort** /ˈsiːsaɪd / skiː  
 riːzɔːt/ **kurort nadmorski / narciarski**

**She travels widely.** /ʃiː ˈtrævlz ˈwaɪdli/

**Ona dużo podróżuje.**

**show the tourist group around the**  
**town** /ʃəʊ ðə ˈtʊərɪst gruːp əˈraʊnd ðə  
 taʊn/ **oprowadzać turystów po mieście**

**sightseeing** /ˈsaɪtsiːɪŋ/ **zwiedzanie**

**sleep in a tent** /sliːp ɪn ə tent/ **spać**  
**w namiocie**

**sleeping bag** /ˈsliːpɪŋ bæɡ/ **śpiwór**

**They're hitchhiking around Europe.** /  
 ðeə ˈhɪtʃhaɪkɪŋ əˈraʊnd ˈjʊərəp/ **Podróżują**  
**autostopem po Europie.**

**tour guide** /tʊə gaɪd/ **przewodnik**  
**/ przewodniczka**

**tourist (information) office** /ˈtʊərɪst  
 (ˌɪnfəˈmeɪʃən) ˈɒfɪs/ **biuro informacji**  
**turystycznej**

**tourist destination** /ˈtʊərɪst  
 ˌdestɪˈneɪʃən/ **cel wycieczek turystycznych**

**travel agency** /ˈtrævəl ˌeɪdʒənsi/ **biuro**  
**podróży**

**Travel broadens the mind.** /ˈtrævəl  
 ˈbrɔːdənz ðə maɪnd/ **Podróż kształci.**

**travel expenses** /ˈtrævəl  
 ɪkˈspensɪz/ **koszty podróży**

**travel light** /ˈtrævəl laɪt/ **podróżować**  
**z niewielkim bagażem**

**travel / go abroad** /ˈtrævəl / gəʊ  
 əˈbrɔːd/ **jechać za granicę**

**travelling conditions** /ˈtrævəlɪŋ  
 kənˈdɪʃənz/ **warunki podróży**

**vacancy** /ˈveɪkənsi/ **wolny pokój**

**voyage** /ˈvɔɪdʒ/ **podróż morska**

**wonderful view** /ˈwʌndəfʊl

vjuː/ **cudowny widok**

## Phrasal Verbs Czasowniki złożone (frazowe)

**get away** /get əˈwei/ **wyjechać, wyrwać**  
**się**

**set off (on a journey)** /set ɒf (ɒn ə  
 ˈdʒɜːni)/ **wyruszyć (w podróż)**

# Unit 9: Art and culture

## Kultura i sztuka

### Key Vocabulary

#### Art and culture Kultura i sztuka

**art** /ɑ:t/ sztuka  
**eye-catching** /'ai,kætʃɪŋ/ przyciągające uwagę  
**far-fetched** /fɑ:'fetʃt/ odrealnione  
**innovative** /'ɪnəvətɪv/ innowacyjne  
**mesmerising** /'mezməraɪzɪŋ/ fascynujące  
**moving** /'mu:vɪŋ/ wzruszające  
**predictable** /prɪ'dɪktəbl/ schematyczne  
**spectacular** /spek'tækjələ/ spektakularne, widowiskowe  
**striking** /'straɪkɪŋ/ robiące wrażenie  
**unconvincing** /ʌn'kɒnvɪnsɪŋ/ nieprzekonujące  
**(art) gallery** /'ɑ:t,gæləri/ galeria (sztuki)  
**abstract art** /'æbstræktɑ:t/ sztuka abstrakcyjna  
**art festival** /'ɑ:t,festɪvəl/ festiwal sztuki  
**art lover** /'ɑ:t,lʌvə/ miłośnik sztuki  
**artist** /'ɑ:tɪst/ artysta  
**be highly recommended** /bi'haili'rekə'mendɪd/ być bardzo polecanym, być bardzo zalecanym  
**canvas** /'kænvəs/ płótno, kanwa  
**classic** /'klæsɪk/ klasyczny  
**collection** /kə'lekʃən/ kolekcja  
**contemporary** /kən'tempərəri/ współczesny, nowoczesny  
**cultural centre** /'kʌltʃərəl,sentə/ centrum kulturalne  
**cultural institution** /'kʌltʃərəl,'ɪnstɪ'tju:ʃən/ instytucja kulturalna  
**depict / depiction** /dɪ'pɪkt/ przedstawiać, opisywać / opis, przedstawienie (czegoś)  
**engrave / engraving** /ɪn'greɪv/ (wy)grawerować, (wy)ryć / grawerunek, grawerowanie  
**entertain / entertainment** /,entə'teɪn/ dostarczać rozrywki / rozrywka  
**exhibit / exhibition** /ɪg'zɪbɪt/ eksponat / wystawa  
**frame** /freɪm/ rama  
**genre** /'ʒɒnrə/ gatunek  
**historical** /hɪ'stɒrɪkəl/ zabytkowy  
**installation art** /,ɪnstə'leɪʃənɑ:t/ instalacja artystyczna

**landscape** /'lændskeɪp/ krajobraz  
**masterpiece** /'mɑ:stəpi:s/ arcydzieło  
**metaphor** /'metəfə/ metafora  
**modern art exhibition** /'mɒdnɑ:t,'eksɪ'bɪʃən/ wystawa sztuki współczesnej  
**museum** /'mju:ziəm/ muzeum  
**oil painting** /,ɔɪl'peɪntɪŋ/ obraz olejny  
**palette** /'pælət/ paleta  
**photography** /fə'tɒɡrəfi/ fotografia  
**portrait** /'pɔ:trɪt/ portret  
**pose (n, v)** /pəʊz/ poza / pozować  
**preview** /'pri:vju:/ przedpremierowy pokaz  
**recommend** /,rekə'mend/ polecić, polecać (film, książkę)  
**sculpt / sculpture / sculptor** /skʌlpt/ 'skʌlptʃə / 'skʌlptə/ rzeźbić / rzeźba / rzeźbiarz  
**sketch** /sketʃ/ szkic  
**statue** /'stætju:/ posąg, statua  
**still life** /,stɪl'laɪf/ martwa natura  
**street art** /stri:tɑ:t/ sztuka uliczna  
**watercolours** /'wɔ:təkələz/ akwarele  
**work / piece of art** /wɜ:k / ,pi:səv'ɑ:t/ dzieło sztuki

#### Films Filmy

**adaptation** /,ædæp'teɪʃən/ adaptacja filmowa  
**appear in the film** /ə'piəɪn ðə film/ występować w filmie  
**blockbuster** /'blɒkbʌstə/ hit, przebój kinowy  
**box office** /'bɒks'ɒfɪs/ kasa kinowa  
**box-office failure / flop** /,bɒks'ɒfɪs'feɪljə/ flop/ klapa  
**box-office hit / success** /,bɒks'ɒfɪs hit/ sukces kasowy  
**przebój kinowy / sukces kasowy**  
**cameraman** /'kæmərəmən/ operator kamery  
**cast** /kɑ:st/ obsada  
**chain of events** /tʃeɪn əv 'i:vents/ łańcuch wydarzeń  
**come out on 16th October / in July** /kʌm aʊt ɒn sɪks'ti:nθ ɒk'təʊbə / ɪn dʒu'laɪ/ wejść na ekrany 16 października / w lipcu  
**controversial book / controversial film** /,kɒntɹə'vɜ:ʃəl bʊk / ,kɒntɹə'vɜ:ʃəl film/ kontrowersyjna książka / kontrowersyjny film

**director** /dɪ'rektə/ reżyser  
**dubbed film** /dʌbd film/ film z dubbingiem  
**film première** /,fɪlm'premiə/ premiera filmowa  
**film star** /'fɪlm stɑ:/ gwiazda filmowa  
**give a glowing / good / bad review** /gɪv ə 'gləʊɪŋ / gʊd / bæd rɪ'vju:/ napisać, dać entuzjastyczną / dobrą / złą recenzję  
**receive a mixed / poor review** /rɪ'si:v ə mɪkst / pʊə rɪ'vju:/ otrzymać zróżnicowaną / nędną recenzję  
**go to (see) a film / a play** /gəʊ tu: (si:) ə film / ə pleɪ/ pójść do kina na film / do teatru na sztukę  
**hero / character** /'hɪərəʊ / 'kærɪktə/ bohater / postać  
**make-up artist** /'meɪkʌp ,ɑ:tɪst/ charakteryzator(ka), wizażyst(ka)  
**male / female lead** /meɪl / 'fi:meɪl li:d/ główny bohater, główna postać / główna bohaterka  
**nominate for an award** /'nɒmɪneɪt fər ən ə'wɔ:d/ nominować do nagrody  
**opening / closing scenes** /ə'ʊpənɪŋ / 'kləʊzɪŋ si:nz/ scena otwierająca / końcowa  
**plot** /plot/ fabuła, wątek  
**prequel / sequel** /'pri:kwəl / 'si:kwəl/ książka, sztuka lub film o wydarzeniach poprzedzających akcję / kontynuacja  
**receive an award** /rɪ'si:v ən ə'wɔ:d/ otrzymać nagrodę  
**scene** /si:n/ scena  
**screenplay / script** /'skri:npleɪ / skript/ scenariusz  
**setting** /'setɪŋ/ sceneria (filmu)  
**shoot / make a film** /ʃu:t / meɪk ə film/ (na) kręcić film  
**soundtrack** /'saʊndtræk/ ścieżka dźwiękowa (w filmie)  
**special effects** /,speʃəl i'feks/ efekty specjalne  
**star-studded cast** /,stɑ:'stʌdɪd kɑ:st/ gwiazdorska obsada  
**streaming platform** /'stri:mɪŋ 'plætfo:m/ platforma streamingowa  
**stuntman / stuntwoman** /'stʌntmæn / 'stʌntwʊmən/ kaskader / kaskaderka  
**subtitles** /'sʌbtaitlɪz/ napisy

**suspense builds up** /sə'spens bɪldz  
napiecie rośnie  
**the film is directed by** /ðə fɪlm ɪz dɪ'rektɪd  
baɪ/ **film w reżyserii**  
**the film is set in (place) in (time)** /ðə fɪlm  
ɪz set ɪn ... ɪn .../ **akcja filmu rozgrywa się w  
(miejscu) w (czasie)**  
**the film / the book tells the story of /  
about** /ðə fɪlm / ðə bʊk telz ðə 'stɔ:ri əv /  
ə'baʊt/ **film / książka opowiada o**  
**trailer** /'treɪlə/ **zwiastun**  
**X stars in the film** /... stɑ:z ɪn ðə fɪlm/  
**w roli głównej X**

## Kinds of films Rodzaje filmów

**(auto)biographical film** /  
ˌɔ:təʊbaɪə'græfɪkəl fɪlm/ **film (auto)  
biograficzny**  
**action film** /'æksjən fɪlm/ **film akcji**  
**adventure film** /əd'ventʃə fɪlm/ **film  
przygodowy**  
**cartoon film** /kɑ:'tu:n fɪlm/ **film  
rysunkowy**  
**children's film** /'tʃɪldrənʒ fɪlm/ **film dla  
dzieci**  
**comedy** /'kɒmədi/ **komedja**  
**detective film** /dɪ'tektɪv fɪlm/ **film  
kryminalny**  
**documentary film** /ˌdɒkjʊ'mentəri  
fɪlm/ **film dokumentalny**  
**drama film** /'drɑ:mə fɪlm/ **film  
obyczajowy**  
**educational film** /ˌedʒə'keɪʃənəl fɪlm/ **film  
edukacyjny**  
**feature film** /'fi:tʃə fɪlm/ **film fabularny**  
**film based on a true story** /fɪlm beɪst ɒn ə  
tru: 'stɔ:ri/ **film oparty na faktach**  
**historical film** /hɪ'stɒrɪkəl fɪlm/ **film  
historyczny**  
**horror film** /'hɒrə fɪlm/ **horror / film  
grozy**  
**love story / romantic film** /lʌv 'stɔ:ri /  
rəʊ'mæntɪk fɪlm/ **romans, film o miłości**  
**musical** /'mju:zɪkəl/ **musical**  
**nature film** /'neɪtʃə fɪlm/ **film  
przyrodniczy**  
**science fiction film** /ˌsaɪəns 'fɪkʃən  
fɪlm/ **film fantastycznonaukowy**  
**silent film** /'saɪlənt fɪlm/ **film niemy**  
**thriller** /'θrɪlə/ **thriller, dreszczowiec**  
**war film** /wɔ: fɪlm/ **film wojenny**

## Theatre Teatr

**admission fee** /əd'mɪʃən fi:/ **opłata za  
wstęp**  
**applause** /ə'plɔ:z/ **aplauz**  
**audience** /'ɔ:diəns/ **publiczność**  
**audition** /ɔ:'dɪʃən/ **przesłuchanie,  
audycja**  
**backstage** /ˌbæk'steɪdʒ/ **kulisy**  
**boo** /bu:/ **wygwizdać**

**children's theatre** /'tʃɪldrənʒ 'θiətə/ **teatr  
dla dzieci**  
**dressing room** /'dresɪŋ ru:m/ **garderoba**  
**improvised performance** /'ɪmprəvaɪzd  
pə'fɔ:məns/ **improvizowane  
przedstawienie**  
**performance** /  
pə'fɔ:məns/ **przedstawienie**  
**play** /pleɪ/ **sztuka**  
**playwright** /'pleɪraɪt/ **dramatopisarz,  
dramaturg**  
**poster** /'pəʊstə/ **afisz (teatralny)**  
**puppet theatre** /'pʌpɪt 'θiətə/ **teatr  
lalkowy**  
**rehearsal** /rɪ'hɜ:səl/ **próba**  
**row** /rəʊ/ **rząd krzesel / foteli**  
**stage / perform** /steɪdʒ /  
pə'fɔ:m/ **wystawić (na scenie)**  
**stage fright** /steɪdʒ fraɪt/ **trema**  
**stage** /steɪdʒ/ **scena teatralna**  
**standing ovation** /ˌstændɪŋ  
əʊ'veɪʃən/ **owacja na stojąco**  
**The show's been running for a year.** /ðə  
ʃəʊz bi:n 'rʌnɪŋ fə ə jɪə/ **Przedstawienie jest  
grane od roku. / Nie schodzi z afisza od  
roku.**  
**What's on at the theatre?** /wɒts ɒn ət ðə  
'θiətə/ **Co grają w teatrze?**

## Literature Literatura

**a piece / a work of literature** /ə pi:s / ə  
wɜ:k əv 'lɪtərəʃə/ **dzieło literackie**  
**be an easy read** /bi: ən 'i:zi ri:d/ **być lekką  
lekturą, czytałem**  
**bestseller** /ˌbest'selə/ **bestseller**  
**blurb** /blɜ:b/ **notka wydawnicza  
reklamująca książkę (na okładce)**  
**bookworm** /'bʊkwɜ:m/ **mól książkowy**  
**cartoonist** /kɑ:'tu:nɪst/ **autor karykatur,  
dowcipów rysunkowych, kreskówek**  
**chapter** /'tʃæptə/ **rozdział**  
**character** /'kærɪktə/ **postać, bohater**  
**classical / contemporary / modern  
literature** /'klæsɪkəl / kən'tempərəri /  
'mɒdn 'lɪtərəʃə/ **literatura klasyczna /  
współczesna / nowoczesna**  
**enjoy a book** /ɪn'dʒɔɪ ə bʊk/ **podobać się  
(o książce)**  
**fiction / non-fiction** /'fɪkʃən / nɒn  
'fɪkʃən/ **fikcja, beletrystyka / literatura  
faktu**  
**front / back cover** /frʌnt / bæk  
'kʌvə/ **przednia / tylna okładka**  
**literary award** /'lɪtərəri ə'wɔ:d/ **nagroda  
literacka**  
**paperback** /'peɪpəbæk/ **książka  
w miękkiej, broszurowej oprawie**  
**poetry** /'pəʊtri/ **poezja**  
**skim through** /skɪm θru:/ **przebiec  
wzrokiem**  
**story** /'stɔ:ri/ **opowiadanie**

## Kinds of literature Rodzaje literatury

**(auto)biography** /ˌ(ɔ:təʊ)baɪ'ɒgrəfi/ **(auto)  
biografia**  
**crime / detective story** /kraɪm / dɪ'tektɪv  
'stɔ:ri/ **powieść kryminalna / kryminał**  
**drama** /'drɑ:mə/ **dramat**  
**fairy tale** /'feəri teɪl/ **bajka**  
**fantasy novel** /'fæntəsi 'nɒvəl/ **powieść  
fantasy**  
**historical novel** /hɪ'stɒrɪkəl  
'nɒvəl/ **powieść historyczna**  
**love story** /lʌv 'stɔ:ri/ **romans**  
**novel** /'nɒvəl/ **powieść**  
**science fiction** /ˌsaɪəns 'fɪkʃən/ **książka  
science fiction / fantastyka naukowa**  
**short story** /ˌʃɔ:t 'stɔ:ri/ **nowela**

## Dance Taniec

**ballet** /'bæleɪ/ **balet**  
**ballroom** /'bɔ:lru:m/ **sala balowa**  
**choreography** /ˌkɒrɪ'ɒgrəfi/ **choreografia**  
**hip-hop** /'hɪp hɒp/ **hip-hop**  
**modern** /'mɒdn/ **nowoczesny**  
**performing arts** /pə'fɔ:mɪŋ ɑ:ts/ **sztuka  
widowiskowa**  
**spectator** /spek'teɪtə/ **widz**

## Music Muzyka

**background music** /'bækgraʊnd  
'mju:zɪk/ **tło muzyczne**  
**band** /bænd/ **grupa muzyczna, zespół**  
**blast out** /blɑ:st aʊt/ **rozbrzmiewać**  
**catchy tune** /'kætʃi tjun/ **melodia  
wpadająca w ucho, chwytliwa**  
**choir** /kwaɪə/ **chór**  
**concert hall** /'kɒnsət hɔ:l/ **sala  
koncertowa**  
**concert tour** /'kɒnsət tʊə/ **trasa  
koncertowa**  
**conduct** /kən'dʌkt/ **dyrygować**  
**conductor** /kən'dʌktə/ **dyrygent**  
**create (a haunting / romantic)  
atmosphere** /kri:'eɪt (ə 'hə:ntɪŋ /  
rəʊ'mæntɪk) 'ætməsfɪə/ **(wy)tworzyć  
atmosferę niepokoju / romantyczną  
atmosferę**  
**debut album** /'deɪbjʊ:  
'ælbəm/ **debiutancki album**  
**fans / following** /fænz / 'fɒləʊɪŋ/ **fani,  
miłośnicy / zwolennicy, naśladowcy**  
**give a concert** /gɪv ə 'kɒnsət/ **dać koncert**  
**go on tour** /gəʊ ɒn tʊə/ **pojechać na  
tourné**  
**go solo** /gəʊ 'səʊləʊ/ **rozpocząć solową  
karierę**  
**He has strange taste in music.** /hi: hæz  
streɪndʒ teɪst ɪn 'mju:zɪk/ **Ma dziwne  
upodobania muzyczne.**  
**listen to music** /lɪsn tu: 'mju:zɪk/ **sluchać  
muzyki**  
**live concert** /laɪv 'kɒnsət/ **koncert na  
żywo**

**live performance** /laɪv  
pə'fɔ:məns/ **występ na żywo**  
**lyrics** /'lɪrɪks/ **tekst piosenki**  
**massive hit** /'mæsɪv hɪt/ **wielki, ogromny**  
**przebój**  
**music festival** /'mju:zɪk 'festɪvəl/ **festiwal**  
**muzyczny**  
**music streaming service** /'mju:zɪk 'stri:mɪŋ  
,sɜ:vɪs/ **serwis streamingowy**  
**orchestra** /'ɔ:kɪstrə/ **orkiestra**  
**piece of music** /pi:s əv 'mju:zɪk/ **utwór**  
**muzyczny**  
**play the piano / guitar / drums** /pleɪ ðə  
pi'ænəʊ / gi'tə: / drʌmz/ **grać na pianinie /**  
**gitarze / perkusji**  
**play / sing out of tune** /pleɪ / sɪŋ aʊt əv  
tju:n/ **falszować**  
**release an album / a single** /ri'li:s ən  
'ælbəm / ə 'sɪŋɡl/ **wydać album / singiel**  
**remix (n, v)** /'rɪ:mɪks/ **remiks / nagrać**  
**nową wersję piosenki**  
**the music scene** /ðə 'mju:zɪk si:n/ **scena**  
**muzyczna**  
**track** /træk/ **ścieżka dźwiękowa, utwór**  
**(na płycie)**  
**tune a musical instrument** /tju:n ə  
'mju:zɪkəl 'ɪnstrəmənt/ **stroić instrument**  
**write / compose music** /raɪt / kəm'pəʊz  
'mju:zɪk/ **pisać / komponować muzykę**

## Kinds of music rodzaje muzyki

**classical** /'klæsɪkəl/ **klasyczna, poważna**  
**dance** /dɑ:ns/ **taneczna**  
**electronic** /ɪ'lektrɒnɪk/ **elektroniczna**  
**heavy metal** /'hevi 'metl/ **heavy metal**  
**jazz** /dʒæz/ **jazz**  
**blues** /blu:z/ **blues**  
**soul** /səʊl/ **soul**  
**Latin** /'lætn/ **muzyka latynoska**  
**pop** /pɒp/ **pop**  
**punk** /pʌŋk/ **punk**  
**R&B** /ɑ:r ənd bi:/ **rhythm and blues**  
**rap** /ræp/ **rap**  
**hip-hop** /'hɪp hɒp/ **hip-hop**  
**reggae** /'regeɪ/ **reggae**  
**rock** /rɒk/ **rock**

## TV programmes Programy telewizyjne

**current affairs** /,kʌrənt  
ə'feəz/ **aktualności / aktualne wydarzenia**  
**entertainment programme** /  
,entə'teɪnmənt 'prəʊgrəm/ **program**  
**rozrywkowy**  
**live programme** /laɪv  
'prəʊgrəm/ **program na żywo**  
**news / sports programme** /nju:z / spɔ:ts  
'prəʊgrəm/ **program informacyjny /**  
**sportowy**  
**phone-in** /'fəʊn ɪn/ **program z**  
**telefonicznym udziałem widzów**  
**political debate** /pə'lɪtɪkəl dɪ'beɪt/ **debata**  
**polityczna**  
**quiz show** /kwɪz ʃəʊ/ **teleturniej**  
**series** /'sɪəri:z/ **serial (ci sami**  
**bohaterowie, każda część ma inną fabułę)**  
**sitcom** /'sɪtkɒm/ **komedія sytuacyjna**  
**soap opera** /'səʊp ,ɒpərə/ **opera mydlana**  
**talk show / chat show** /tɔ:k ʃəʊ / tʃæt  
ʃəʊ/ **talk-show**  
**TV programme / channel / station** /'ti:vi:  
'prəʊgrəm / 'tʃænəl / 'steɪʃən/ **program /**  
**kanal / stacja telewizyjna**  
**TV viewer** /'ti:vi: 'vjʊə/ **telewidz**  
**TV audience** /'ti:vi:  
'ɔ:diəns/ **telewizyści**  
**weather forecast** /'weðə 'fɔ:kə:st/  
**prognoza pogody**

## Press Prasa

**article** /'ɑ:tɪkəl/ **artykuł**  
**column** /'kɒləm/ **felieton**  
**daily newspaper / daily paper**  
**(informal)** /'deɪli 'nju:z,peɪpə / 'deɪli  
peɪpə/ **gazeta codzienna**  
**issue** /'ɪʃu:/ **wydanie**  
**journalist** /'dʒɜ:nəlɪst/ **dziennikarz**  
**letter to the editor** /'letə tu: ði 'editə/ **list**  
**do redakcji**  
**local / regional newspaper** /'ləʊkəl /  
'ri:dʒənəl 'nju:z,peɪpə/ **gazeta lokalna /**  
**regionalna**

**news photographer** /'nju:z  
fə'tɒgrəfə/ **fotoreporter**  
**newspaper editor** /'nju:z,peɪpə  
'editə/ **redaktor naczelny gazety**  
**newspaper with a TV guide** /'nju:z,peɪpə  
wɪð ə ti:'vi: gaɪd/ **gazeta z programem**  
**telewizyjnym**  
**online media** /'ɒnlain 'miədiə/ **media**  
**internetowe**  
**subscribe** /səb'skraɪb/ **prenumerować**  
**tabloid** /'tæblɔɪd/ **brukowiec**  
**today's / yesterday's newspaper**  
/tə'deɪz / ,jestədeɪz 'nju:z,peɪpə/ **dzisiejsza /**  
**wczorajsza gazeta**  
**weekly / monthly magazine** /'wi:kli /  
'mʌnθli mə'ɡæzɪn/ **tygodnik / miesięcznik**

## Idioms Idiomy

**be an open book** /bi: ən 'əʊpən bʊk/ **nie**  
**skrywać żadnych tajemnic, być jak**  
**otwarta książka**  
**be music to one's ears** /bi: 'mju:zɪk tu:  
wʌnz iəz/ **być muzyką dla czyichś uszu**  
**dance to sb's tune** /dɑ:ns tu: wʌnz  
tju:n/ **tańczyć, jak ktoś zagra**  
**face the music** /feɪs ðə 'mju:zɪk/ **wypić**  
**piwo, którego się nawarzyło**  
**have one's head (buried) in a book**  
/hæv wʌnz hed ('bɜ:riəd) ɪn ə bʊk/ **być**  
**pochłoniętym książką**  
**have sth down to a fine art** /hæv 'sʌmθɪŋ  
daʊn tu: ə faɪn ɑ:t/ **doprowadzić coś do**  
**perfekcji**  
**put on an act** /pʊt ɒn ən ækt/ **udawać**  
**steal the show** /sti:l ðə ʃəʊ/ **ściągnąć na**  
**siebie całą uwagę, przyćmić innych**  
**You can't judge a book by its cover.** /ju:  
kɑ:nt dʒʌdʒ ə bʊk baɪ ɪts 'kʌvə/ **Nie należy**  
**oceniać po wyglądzie.**

# Unit 10: Sport Sport

## Key Vocabulary

### Kinds of sports and sportsmen / women **Dyscypliny sportu / Sportowcy**

**combat sports** /'kɒmbæt spɔ:ts/ **sporty walki**

**boxing** /'bɒksɪŋ/ **boks**

**karate** /kə'reɪti:/ **karate**

**judo** /'dʒu:dəʊ/ **judo**

**wrestling** /'reslɪŋ/ **zapasy**

**extreme sports** /ɪk'stri:m spɔ:ts/ **sporty ekstremalne**

**bungee jumping** /'bʌndʒi 'dʒʌmpɪŋ/ **skok na bungee**

**skydiving** /'skaɪdaɪvɪŋ/ **akrobacje**

**spadochronowe**

**individual sports** /ɪndɪ'vɪdʒʊəl

spɔ:ts/ **sporty indywidualne**

**cycling** /'saɪklɪŋ/ **kolarstwo**

**golf** /gɒlf/ **golf**

**horse riding** /'hɔ:s raɪdɪŋ/ **jeździectwo**

**team sports** /ti:m spɔ:ts/ **sporty**

**drużynowe**

**basketball** /'bɑ:skɪt bɔ:l/ **koszykówka**

**baseball** /'beɪsbɔ:l/ **bejsbol**

**cricket** /'kɪkɪt/ **krykiet**

**handball** /'hændbɔ:l/ **piłka ręczna**

**football** /'fʊtbɔ:l/ **piłka nożna**

**volleyball** /'vɒli,bɔ:l/ **siatkówka**

**water sports** /'wɔ:tə spɔ:ts/ **sporty wodne**

**canoeing** /kə'nu:ɪŋ/ **kajakarstwo**

**rowing** /'rəʊɪŋ/ **wioślarstwo**

**sailing** /'seɪlɪŋ/ **żeglarstwo**

**swimming** /'swɪmɪŋ/ **pływanie**

**water polo** /'wɔ:tə 'pəʊləʊ/ **piłka wodna**

**water skiing** /'wɔ:tə 'ski:ɪŋ/ **narciarstwo wodne**

**windsurfing** /'wɪndʒɜ:fɪŋ/ **windsurfing**

**surfing** /'sɜ:fɪŋ/ **surfing**

**winter sports** /'wɪntə spɔ:ts/ **sporty zimowe**

**ice hockey** /aɪs 'hɒki/ **hokej na lodzie**

**figure skating** /'fɪɡə 'skeɪtɪŋ/ **łyżwiarstwo figurowe**

**speed skating** /spi:d 'skeɪtɪŋ/ **łyżwiarstwo szybkie**

**ski jumping** /ski: 'dʒʌmpɪŋ/ **skoki**

**narciarskie**

**skiing** /'ski:ɪŋ/ **narciarstwo**

**athletics** /æθ'letɪks/ **lekkoatletyka**

**the long jump** /ðə lɒŋ dʒʌmp/ **skok w dal**

**the high jump** /ðə haɪ dʒʌmp/ **skok wzwyż**

**the relay race** /ðə 'rɪleɪ reɪs/ **sztafeta**

**the hurdles** /ðə 'hɜ:dlz/ **bieg przez płotki**

**the javelin** /ðə 'dʒævəlɪn/ **rzut oszczepem**

**the discus** /ðə 'dɪskəs/ **rzut dyskiem**

**the hammer** /ðə 'hæmə/ **rzut młotem**

**the pole vault** /ðə pəʊl vɔ:lt/ **skok o tyczce**

**other sports** /'ʌðə spɔ:ts/ **inne sporty**

**archery** /'ɑ:tʃəri/ **łucznictwo**

**fencing** /'fensɪŋ/ **szermierka**

**motor racing** /'məʊtə 'reɪsɪŋ/ **wyścigi samochodowe**

**speedway** /'spi:deɪ/ **żużel**

**tennis** /'tenɪs/ **tenis (ziemny)**

**table tennis** /'teɪbl 'tenɪs/ **tenis stołowy**

**weightlifting** /'weɪtlɪftɪŋ/ **podnoszenie ciężarów**

**endurance sports** /ɪn'dʒʊərəns

spɔ:ts/ **sporty wytrzymałościowe**

**spectator sport** /spek'teɪtə spɔ:t/ **sport widowiskowy**

**sportsmen / sportswomen** **sportowcy**

**amateur athlete** /'æmətə

'æθli:t/ **sportowiec amator**

**archer** /'ɑ:tʃə/ **łucznik, łuczniczka**

**athlete** /'æθli:t/ **atleta, atletka**

**boxer** /'bɒksə/ **bokser**

**cyclist** /'saɪklɪst/ **kolarz**

**diver** /'daɪvə/ **nurek**

**hockey player** /'hɒki 'pleɪə/ **hokeista**

**gymnast** /'dʒɪmnæst/ **gimnastyk,**

**gimnastyczka**

**hurdler** /'hɜ:dlə/ **płotkarz, płotkarka**

**parachutist** /

'pærə'tʃu:tɪst/ **spadochroniarz**

**pole vaulter** /pəʊl 'vɔ:ltə/ **tyczkarz, tyczkarka**

**professional athlete** /prə'feʃənəl

'æθli:t/ **sportowiec zawodowy**

**racing driver** /'reɪsɪŋ 'draɪvə/ **kierowca wyścigowy**

**rower** /'rəʊə/ **wioślarz, wioślarka**

**rugby player** /'rʌŋbi 'pleɪə/ **rugbista**

**runner** /'rʌnə/ **biegacz, biegaczka**

**skater / skier** /'skeɪtə / 'ski:ə/ **łyżwiarz,**

**łyżwiarka / narciarz, narciarka**

**swimmer** /'swɪmə/ **pływak, pływaczka**

**weightlifter** /'weɪtlɪftə/ **ciężarowiec**

**windsurfer** /'wɪndʒɜ:fə/ **windsurfer**

**wrestler** /'reslə/ **zapaśnik**

### Sports events **Imprezy sportowe**

**competition** /,kɒmpɪ'tɪʃn/ **konkurs / zawody**

**event** /i'vent/ **impreza, zawody**

**field events / track events** /fi:ld i'vents / træk i'vents/ **konkurencje lekkoatletyczne (techniczne / biegowe)**

**final / quarter-final / semi-final** /'faɪnəl / 'kwɔ:tə 'faɪnəl / 'semi 'faɪnəl/ **finał / ćwierćfinał / półfinał**

**inter-school chess tournament** /,ɪntə 'sku:l tʃes 'tʊənəmənt/ **międzyszkolny turniej szachowy**

**marathon** /'mærəθən/ **maraton**

**match** /mætʃ/ **mecz**

**open competition** /'əʊpən ,kɒmpɪ'tɪʃn/ **zawody otwarte**

**Paralympics** /

'pærə'lɪmpɪks/ **paraolimpiada**

**race** /reɪs/ **wyścig**

**the Olympic Games / Olympics** /

ði ə'lɪmpɪk geɪmz / ə'lɪmpɪks/ **igrzyska olimpijskie**

**the UEFA Europa League** /,ju:ˌeɪf'ei

jɔ'rəʊpə li:g/ **Liga Europy UEFA**

**the World Cup** /ðə wɜ:ld kʌp/ **Puchar Świata**

**tournament** /'tʊənəmənt/ **turniej**

**qualifying round** /'kwɒlɪfaɪɪŋ

raʊnd/ **runda kwalifikacyjna**

**world championship** /'wɜ:ld ,tʃæmpi'ɒnʃɪp/ **mistrzostwa świata**

### Sports equipment **Sprzęt sportowy**

**(baseball / table tennis) bat** /('beɪsbɔ:l

/ 'teɪbl 'tenɪs) bæt/ **kij (bejsbolowy) /**

**raketka do tenisa stołowego**

**(boxing) gloves** /('bɒksɪŋ) glʌvz/ **rękawice (bokserskie)**

**(hockey) stick** /('hɒki) stɪk/ **kij do hokeja**

**(tennis / badminton) racket** /('tenɪs /

'bædmɪntən) 'rækɪt/ **rakieta (do tenisa**

**ziemnego / badmintona)**

**arrow** /'ærəʊ/ **strzała**

**ball** /bɔ:l/ **piłka**

**catch** /kætʃ/ **złapać**

**kick** /kɪk/ **kopnąć**

**lose** /lu:z/ **stracić**

**pass** /pɑ:s/ **podać**

**basket** /'bɑ:skɪt/ **kosz (do koszykówki)**

board /bɔ:d/ deska  
 goggles /'gɒɡlz/ gogle / okulary do pływania  
 golf club /gɒlf klʌb/ kij golfowy  
 gym mat /dʒɪm mæt/ mata gimnastyczna  
 helmet /'helmit/ kask  
 kit /kɪt/ ekwipunek, strój (drużynowy)  
 net /net/ siatka  
 pad /pæd/ ochraniacz  
 paddle /'pædəl/ wiosło  
 pole /pəʊl/ tyczka  
 sail /seɪl/ żagiel  
 snowboard /'snəʊbɔ:d/ deska snowboardowa  
 spikes /spaɪks/ kolce  
 studded shoes /'stʌdɪd ʃu:z/ korki  
 swimming cap /'swɪmɪŋ kæp/ czepek  
 sword /sɔ:d/ szpada  
 training shoes /'treɪnɪŋ ʃu:z/ adidasy

## Sports venues Obiekty i tereny sportowe

(running) track / racecourse /('rʌnɪŋ) træk / 'reɪkɔ:s/ bieżnia / tor wyścigowy  
 basketball court /'bɑ:skɪtbɔ:l kɔ:t/ boisko do koszykówki  
 badminton court /'bædmɪntən kɔ:t/ boisko do badmintonu  
 handball court /'hændbɔ:l kɔ:t/ boisko do piłki ręcznej  
 volleyball court /'vɒlibɔ:l kɔ:t/ boisko do siatkówki  
 tennis court /'tenɪs kɔ:t/ kort tenisowy  
 boxing ring /'bɒksɪŋ rɪŋ/ ring bokserki  
 football field / football pitch /'fʊtbɔ:l fi:ld / 'fʊtbɔ:l pɪtʃ/ boisko do piłki nożnej  
 golf course /gɒlf kɔ:s/ pole golfowe  
 ice rink / skating rink /aɪs rɪŋk / 'skeɪtɪŋ rɪŋk/ lodowisko  
 indoor / outdoor (swimming) pool /'ɪndə: / 'aʊtɔ:də: ('swɪmɪŋ) pu:l/ basen kryty / odkryty  
 ski slope / ski lift /ski: sləʊp / ski: lɪft/ stok narciarski / wyciąg  
 sports hall /spɔ:ts hɔ:l/ hala sportowa  
 stadium /'steɪdiəm/ stadion  
 club /klʌb/ klub sportowy  
 field /fi:ld/ boisko

## Parts of the body Części ciała

ankle /'æŋkl/ kostka (u nogi)  
 arm /ɑ:m/ ramię, ręka  
 back /bæk/ plecy  
 bone /bəʊn/ kość  
 chest /tʃest/ klatka piersiowa  
 ear /ɪə/ ucho  
 elbow /'elbəʊ/ łokieć  
 eye /aɪ/ oko  
 finger /'fɪŋɡə/ palec  
 foot /fʊt/ stopa

hand /hænd/ ręka, dłoń  
 heart /hɑ:t/ serce  
 knee /ni:/ kolano  
 leg /leg/ noga  
 lungs /lʌŋz/ płuca  
 mouth /maʊθ/ buzia, usta  
 muscle /'mʌsl/ mięsień  
 shoulder /'ʃəʊldə/ ramię  
 stomach /'stʌmək/ żołądek  
 throat /θrəʊt/ gardło  
 toe /təʊ/ palec u nogi  
 waist /weɪst/ talia, pas  
 wrist /rɪst/ nadgarstek

## Sports accidents Kontuzje i wypadki

bleed /bli:d/ krwawić  
 break /breɪk/ złamać  
 bruise /bru:z/ posiniaczyć (się)  
 burn /bɜ:n/ oparzyć się  
 come round /kʌm raʊnd/ odzyskać przytomność  
 crash into /kræʃ 'ɪntu:/ wpaść na kogoś, zderzyć się z kimś  
 cut /kʌt/ skaleczyć się  
 dislocate /'dɪsləkeɪt/ zwichnąć, wybić  
 fracture /'fræktʃə/ złamać (się), pęknać  
 have a leg / an arm in plaster /hæv ə leg / ən ɑ:m ɪn 'plɑ:stə/ mieć nogę / rękę w gipsie  
 heal /hi:l/ goić się  
 hurt /hɜ:t/ skaleczyć, zrobić sobie krzywdę, boleć  
 I ache all over. /aɪ eɪk əʊə: 'əʊvə/ Wszystko mnie boli.  
 I've twisted my ankle. /aɪv 'twɪstɪd maɪ 'æŋkl/ Zwichnąłem/zwichnęłam kostkę.  
 injure /'ɪndʒə/ zranić  
 injury /'ɪndʒəri/ uraz, rana, obrażenie  
 lose / regain consciousness /lu:z / rɪ'geɪn 'kɒŋʃənsəs/ stracić / odzyskać świadomość  
 overtraining / ,əʊvə'treɪnɪŋ/ przetrenowanie  
 pain /peɪn/ ból  
 pull /pʊl/ naciągnąć  
 put a plaster / dressing / bandage on /pʊt ə 'plɑ:stə / 'dresɪŋ / 'bændɪdʒ ɒn/ założyć plaster / opatrunek / bandaż  
 sprain /spreɪn/ skręcić, nadwerężyć  
 sprained ankle /spreɪnd 'æŋkl/ skrzyconą kostka  
 strain /streɪn/ nadwerężyć, naciągnąć  
 swollen /'swəʊlən/ spuchnięty  
 tear /teə/ rozerwać  
 twist /twɪst/ skręcić  
 wound /wu:nd/ rana  
 X-ray /'eksreɪ/ roentgen

## Other words and phrases Inne słowa, zwroty i wyrażenia

(attend / do a) training session /ə'tend / du: ə 'treɪnɪŋ 'seʃn/ uczęszczać na trening / być na treningu, trenować  
 (crowd) go wild /kraʊd ɡəʊ waɪld/ oszaleć (o tłumie)  
 amateur / professional athlete /'æmətə / prə'feʃənl 'æθli:t/ sportowiec amator / zawodowy sportowiec  
 be held /bi: held/ odbywać się  
 be in / take possession of the ball /bi: ɪn / teɪk pə'zeʃn əv ðə bɔ:l/ mieć piłkę w posiadaniu / wejść w posiadanie piłki  
 be in / take the lead /bi: ɪn / teɪk ðə li:d/ prowadzić / wyjść na prowadzenie  
 be in good form / shape /bi: ɪn ɡʊd fɔ:m / ʃeɪp/ być w dobrej formie  
 blow the whistle /bləʊ ðə 'wɪsl/ zagwizdać  
 break the record /breɪk ðə 'rekɔ:d/ pobić rekord  
 set a new record /set ə nju: 'rekɔ:d/ ustanowić nowy rekord  
 hold the record /həʊld ðə 'rekɔ:d/ utrzymać rekord  
 bring on a substitute /brɪŋ ɒn ə 'sʌbstɪtju:t/ wprowadzić zawodnika rezerwowego  
 champion /'tʃæmpiən/ mistrz  
 coach / trainer /kəʊtʃ / 'treɪnə/ trener, trenerka  
 defeat /dɪ'fi:t (naʊn)/ porażka  
 defeat / beat /dɪ'fi:t / bi:t (vɜ:b)/ pokonać  
 deserve to win /dɪ'zɜ:v tə wɪn/ zasługiwać na zwycięstwo  
 draw /drɔ:/ remis, zremisować  
 eliminations /,elɪmɪ'neɪʃənz/ eliminacje  
 fair play /feə 'pleɪ/ czysta gra  
 finalist /'faɪnəlɪst/ finalista, finalistka  
 foul / commit a foul /faʊl / kə'mɪt ə faʊl/ faul / sfaulować  
 gain / get a place in the next round /geɪn / get ə pleɪs ɪn ðə nekst raʊnd/ zakwalifikować się do następnej rundy  
 game /geɪm/ partia, gra  
 get the hang of sth /get ðə hæŋ əv/ załapać, „chwycić”, o co chodzi  
 give a yellow / red card /gɪv ə 'jeləʊ / red kɑ:d/ dać żółtą / czerwoną kartkę  
 go to the gym /ɡəʊ tə ðə dʒɪm/ chodzić na siłownię  
 goalkeeper /'ɡəʊlki:pə/ bramkarz  
 He took third place in the race. /hi: tʊk θɜ:d pleɪs ɪn ðə reɪs/ Zajął trzecie miejsce w wyścigu.  
 I do / go to aerobics twice a week. /aɪ du: / ɡəʊ tu: eə'rəʊbɪks tuwaɪs ə wi:k/ Uprawiam / chodzę na aerobik dwa razy w tygodniu.

**indoor / outdoor sports** /'indo: spɔ:ts /  
'aʊtdo: spɔ:ts/ sporty halowe / **na świeżym**  
**powietrzu**

**intensive workout** /in'tensiv  
'wɜ:kəʊt/ **intensywny trening**

**Let's go for a swim.** /lets gəʊ fər ə  
swim/ **Chodźmy popływać.**

**Let's have / play a game of chess.** /lets  
hæv / plei ə geim əv tʃes/ **Zagrajmy partie**  
**szachów.**

**locker / changing room** /'lɒkə / 'tʃeɪndʒɪŋ  
ru:m/ **szatnia**

**medallist** /'medəlɪst/ **medalista**

**national / school team** /'næʃənəl / sku:l  
ti:m/ **drużyna narodowa / drużyna**  
**szkolna**

**Olympic sport** /ə'ɒlɪmpɪk spɔ:t/ **dyscyplina**  
**olimpijska**

**personal best** /,pɜ:sənəl best/ **rekord**  
**życiowy**

**play offence / defence** /plei ə'fens /  
di'fens/ **grać ofensywnie / defensywnie**

**play on home ground** /plei ɒn həʊm  
graʊnd/ **grać u siebie**

**player** /'pleɪə/ **gracz, zawodnik**

**practise a sport** /'præktɪs ə  
spɔ:t/ **uprawiać sport**

**push sb to their limits** /pʊʃ sb tu: ðeə  
'lɪmits/ **zmuszać kogoś do maksymalnego**  
**wysiłku**

**referee** /,refə'ri:/ **sędzia**

**round (of golf / cards)** /raʊnd (əv gɒlf /  
kɑ:dz)/ **partia (golfa / kart), runda**

**score** /sko:/ **wynik, rezultat**

**shoot / score a goal** /ʃu:t / skɔ:r ə  
gəʊl/ **strzelić gola**

**spectator** /spek'teɪtə/ **widz**

**sporting facilities** /'spɔ:tɪŋ  
fə'sɪlɪtɪz/ **obiekty sportowe**

**sports centre / sports complex** /spɔ:ts  
'sentə / spɔ:ts 'kompleks/ **kompleks**  
**sportowy**

**sports coverage** /spɔ:ts 'kʌvərɪdʒ/ **relacja**  
**sportowa**

**substitute** /'sʌbstɪtju:t/ **rezerwowy**  
**(gracz)**

**tackle an opponent** /'tækəl ən

ə'pəʊnənt/ **zablokować przeciwnika**

**take a penalty** /teɪk ə 'penəlti/ **wykonać**  
**rzut karny**

**team** /ti:m/ **drużyna**

**team captain** /ti:m 'kæptɪn/ **kapitan**  
**drużyny**

**training / train / train for** /'treɪnɪŋ /  
treɪn / treɪn fə/ **trening / trenować /**

**przygotowywać się do**

**training camp** /'treɪnɪŋ kæmp/ **obóz**  
**treningowy**

**umpire (in tennis / baseball)** /'ʌmpaɪə  
(ɪn 'tenɪs / 'beɪsbɔ:l)/ **sędzia (w tenisie /**  
**bejsbolu)**

**unfair competition** /ʌn'feə  
,kɒmpɪ'tɪʃən/ **nieuczciwa rywalizacja**

**warm-up** /'wɔ:m ʌp/ **rozgrzewka**

**What sports do you do? / Do you do any**  
**sports?** /wɒt spɔ:ts dʒu: du: / dʒu: du:  
eni spɔ:ts?/ **Jaki sport uprawiasz? / Czy**  
**uprawiasz jakiś sport?**

**What's the score?** /wɒts ðə skɔ: / **Jaki jest**  
**wynik?**

**win / lose** /wɪn / lu:z/ **wygrać / przegrać**

## Unfair play Nieuczciwa, nieczysta gra

**anabolic steroids** /,ænə'bɒlɪk

'sterɔɪdz/ **sterydy anaboliczne**

**be suspended** /bi: sə'spendɪd/ **być**  
**zawieszonym**

**break the rules** /breɪk ðə ru:lz/ **łamać**  
**zasady**

**cheat** /tʃi:t/ **oszukiwać**

**disqualified** /  
dis'kwɒlɪfaɪd/ **zdyskwalifikowany /**  
**zdyskwalifikowana**

**doping test** /'dəʊpɪŋ test/ **test**  
**anty dopingowy**

**drug abuse** /drʌg ə'bju:s/ **nadużywanie**  
**środków dopingujących**

**enhance one's performance** /ɪn'hɑ:n

wʌnz pə'fɔ:məns/ **poprawić wyniki**

**fail a drug test** /feɪl ə drʌg test/ **nie**

**przejść kontroli antydopingowej**

**fixed match** /fɪkst mætʃ/ **ustawiony mecz**

**match fixing** /'mætʃ 'fɪksɪŋ/ **ustawianie**  
**meczów**

## Phrasal Verbs Czasowniki złożone (frazowe)

**bend down** /bend daʊn/ **schylić się,**  
**pochylać**

**cool down** /ku:l daʊn/ **uspokoić się,**  
**ochłonać**

**give in** /gɪv ɪn/ **ulec, poddać się**

**go for (a record / medal)** /gəʊ fə (ə 'rekɔ:d  
/ 'medl)/ **spróbować zdobyć (rekord,**  
**medal)**

**pick oneself up** /pɪk wʌn'self ʌp/ **podnieść**  
**się, pozbierać po upadku**

**spread out** /spreɪd aʊt/ **rozłożyć się,**  
**wyciągnąć się**

**take part (in a competition)** /teɪk pɑ:t (ɪn ə  
,kɒmpɪ'tɪʃən)/ **brać udział w zawodach**

**take up (a sport)** /teɪk ʌp (ə spɔ:t)/ **zacząć**  
**uprawiać jakiś sport**

**warm up** /wɔ:m ʌp/ **rozgrzewać się**

# Unit 11: Health Zdrowie

## Key Vocabulary

### Health problems and diseases Problemy zdrowotne i choroby

(common) cold /'kəʊld/ (zwykle)

przeziębienie

(in)curable illness /,ɪn'kjʊərəbl 'ɪlnəs/ (nie)

uleczalna choroba

allergy /'ælərdʒi/ alergia

autoimmune disease /ɔ:'tæʊɪ'mju:n

dɪ'zi:z/ choroba autoimmunologiczna

backache /'bækɛɪk/ ból krzyża

earache /'iəreɪk/ ból ucha

toothache /'tu:θeɪk/ ból zęba

stomach ache /'stʌmək eɪk/ ból brzucha

be allergic to sth /bi ə'ɪlɜ:dʒɪk tu:/ mieć

uczulenie na coś

be diagnosed with (autism, Alzheimer's

disease) /bi 'daɪəgnəʊzd wɪð 'ɔ:tɪzəm

'æltʃaɪməz dɪ'zi:z/ mieć zdiagnozowany

(autyzm, chorobę Alzheimera)

bug /bʌg/ wirus

cancer /'kænsə/ nowotwór, rak

catch a cold / pneumonia /'kætʃ ə kəʊld

'kætf 'nju:'məʊniə/ przeziębienie / dostać

zapalenia płuc

chronic pain /'krɒnɪk peɪn/ przewlekły

ból

concussion /kən'kʌʃən/ wstrząs mózgu

contagious / infectious disease

/kən'teɪdʒəs dɪ'zi:z ɪn'fekʃəs dɪ'zi:z/ choroba

zaraźliwa / zakaźna

develop (diabetes, arthritis) /dɪ'veləp

'daɪəbi:tɪz ɔ:'θraɪtɪs/ nabawić się

(cukrzycy, artretyzmu)

die of/from sth /daɪ əv frɒm/ umrzeć na

coś

fatal disease /'feɪtl dɪ'zi:z/ choroba

śmiertelna

flu /flu:/ grypa

get food poisoning /get fu:d

'pɔɪzənɪŋ/ zatrucie się

have a heart condition /hæv ə hɑ:t

kən'dɪʃən/ chorować na serce

headache /migraine /'hedeɪk

'mɪ:greɪn/ ból głowy / migrena

high / low blood pressure /haɪ ləʊ bləd

'preʃə/ wysokie / niskie ciśnienie

hypochondriac

/haɪpə'kɒndrɪæk/ hipochondryk

illness / sickness /'ɪlnəs 'sɪknəs/ choroba

infection /ɪn'fekʃən/ infekcja

lifestyle disease /'laɪfstɑɪl dɪ'zi:z/ choroba

cywilizacyjna

life-threatening /'laɪf

θretənɪŋ/ zagrażający życiu

mental illness /'mentl 'ɪlnəs/ choroba

psychiczna

outbreak of flu /'aʊtbreɪk əv flu:/ wybuch

epidemii grypy

pneumonia /nju:'məʊniə/ zapalenie płuc

stroke /strəʊk/ udar

suffer a heart attack /'sʌfə ə hɑ:t

ə'tæk/ dostać ataku serca

suffer from (asthma, backache) /'sʌfə

frɒm 'æsmə 'bækɛɪk/ cierpieć / chorować

na (astmę, ból krzyża)

suffer / sustain (minor / major)

injuries /'sʌfə sə'steɪn 'maɪnə 'meɪdʒə

'ɪndʒərɪz/ doznać / nabawić się

(niewielkich / poważnych) urazów

take sb's blood pressure / temperature

/teɪk bləd 'preʃə 'temprətʃə/ mierzyć

ciśnienie / temperaturę

terminally ill /'tɜ:mi'nəli ɪl/ śmiertelnie

chory

virus /'vaɪərəs/ wirus

wound /wu:nd/ rana, zranienie

### Symptoms and treatment Symptomy i leczenie

(cold / flu) symptoms /

'sɪmptəmz/ objawy (przeziębienia / grypy)

alternative / conventional medicine

/ɔ:'ltnə'tɪv 'medɪsɪn kən'venʃənəl

'medɪsɪn/ medycyna alternatywna /

konwencjonalna

alternative forms of medicine:

acupuncture / hypnosis / homeopathy

/chiropactic medicine /ɔ:'ltnə'tɪv

fɔ:mz əv 'medɪsɪn 'ækjʊ.pʌŋktʃə

hɪp'nəʊsɪs ,həʊmi'ɒpəθi ,kaɪəʊ'præktɪk

'medɪsɪn/ alternatywne metody leczenia:

akupunktura / hipnoza / homeopatia /

chiropraktyka

be on crutches /bi ɒn 'krʌtʃɪz/ chodzić,

poruszać się o kulach

be operated on /bi 'ɒpəreɪtɪd ɒn/ być

operowanym

be unconscious /bi ʌn'kɒnʃəs/ być

nieprzytomnym

be washed-out /bi 'wɒʃt əʊt/ być

wykończonym, bardzo zmęczonym

blister /'blɪstə/ pęcherz, bąbel

blurry vision /'blʌri 'vɪʒən/ niewyraźne,

zamlżone widzenie

cough / have a bad cough /kɒf hæv ə bəd

kɒf/ kaszleć / mieć uporczywy kaszel

cough syrup /kɒf 'sɪrəp/ syrop na kaszel

cure /kjʊə/ kuracja, lek

drops /drɒps/ krople

faint /feɪnt/ zemdleć

feel bad /fi:l bəd/ źle się czuć

feel dizzy /fi:l 'dɪzi/ mieć zawroty głowy

feel well / unwell /fi:l wel / ʌn'wel/ czuć

się dobrze / źle

first-aid course /'fɜ:st eɪd kɔ:s/ kurs

pierwszej pomocy

first-aid kit: antiseptic / cold packs /

gauze / latex gloves / plasters / syringe

/ tape / thermometer /'fɜ:st eɪd kɪt

'æntɪ'septɪk kəʊld pæks ɡɔ:z 'leɪtɛks ɡlʌvz

'plɑ:stəz sɪ'rɪndʒ teɪp θə'mɒmɪtə/ apteczka

pierwszej pomocy: środki antyseptyczne /

zimne okłady / gaza / rękawice lateksowe

/ plastry / strzykawka / taśma, przylepiec

/ termometr

first-aid post /'fɜ:st eɪd pəʊst/ punkt

pierwszej pomocy

give sb a shot / an injection /ɡɪv ə ʃɒt / ən

ɪn'dʒekʃən/ zrobić zastrzyk

have a high temperature /hæv ə haɪ

'temprətʃə/ mieć wysoką gorączkę

have a rash /hæv ə ræʃ/ mieć wysypkę

have a runny nose / sore throat /hæv

ə 'rʌni nəʊz / sɔ: θrəʊt/ mieć katar /

zapalenie gardła

have an operation /hæv ən

ɒpə'reɪʃən/ mieć operację

have breathing problems /hæv 'bri:ðɪŋ

'prɒbləmz/ mieć kłopoty z oddychaniem

have plastic surgery on /hæv ,plæstɪk

'sɜ:dʒəri ɒn/ mieć operację plastyczną

long-term treatment /lɒŋ tɜ:m

'tri:tmənt/ leczenie długoterminowe

lose weight /lu:z weɪt/ schudnąć

nausea /'nə:ziə/ nudności

nosebleed /'nəʊz ,bli:d/ krwotok z nosa

painkillers /'peɪnkɪləz/ środki

przeciwbólowe

pale /peɪl/ blady

panic attack /'pænik ə'tæk/ atak paniki

put an arm / a leg in plaster /pʊt ən ɑ:m

/ ə leg ɪn 'plɑ:stə/ założyć gips na rękę /

nogę

put on / gain weight /pʊt ɒn / geɪn

weɪt/ przytyć

recover from an illness /rɪ'kʌvə frəm ən

'ɪlnəs/ wyzdrowieć

**relieve the pain** /rɪ'li:v ðə peɪn/ **uśmierzyć**  
ból  
**remedy** /'remədi/ **lekarstwo**  
**side effects** /'saɪd ɪ'fektz/ **skutki uboczne**  
**sneeze** /sni:z/ **kichać**  
**spread** /spred/ **rozprzestrzeniać się**  
**There's a stomach virus going around.** /ðeəz ə 'stʌmək 'vaɪərəs 'gəʊɪŋ ə'raʊnd/ **Krąży wirus żołądka.**  
**treatment** /'tri:tmənt/ **leczenie**  
**vaccinate against** /'væksinəɪt ə'genst/ **zaszczepić przeciwko**  
**vaccination** /'væksɪ'neɪʃən/ **szczepienie**  
**vaccine for/against sth** /'væksɪ:n fə / ə'genst/ **szczepionka przeciwko**

## Body parts Części ciała

**artery** /'ɑ:təri/ **tętnica**  
**brain** /breɪn/ **mózg**  
**intestines** /ɪn'testɪnz/ **jelita, wnętrzności**  
**liver** /'lɪvə/ **wątroba**  
**lungs** /lʌŋz/ **płuca**  
**nervous system** /'nɜ:vəs 'sɪstəm/ **układ nerwowy**  
**ribs** /rɪbz/ **żebra**

## Disability

### Niepełnosprawność

**accessibility** /æk'sesə'bɪləti/ **dostępność (dla osób z niepełnosprawnościami)**  
**amputation** /,æmpju'teɪʃən/ **amputacja**  
**blind /visually impaired** /blaɪnd 'vɪʒuəli ɪm'peəd/ **niewidomy / niedowidzący, z zaburzeniami widzenia**  
**deaf / with impaired hearing** /def wɪð ɪm'peəd 'hiəriŋ/ **głuchy / niedosłyszający, z zaburzeniami słuchu**  
**disabled people** /dɪ'seɪbld 'pi:pl/ **niepełnosprawni**  
**mute** /mju:t/ **niemowa**  
**physical / mental disability** /'fɪzɪkl 'mentl dɪsə'bɪləti/ **ruchowa / psychiczna niepełnosprawność**  
**special facilities for disabled people** /'speʃəl fə'sɪlɪtɪz fə dɪ'seɪbld 'pi:pl/ **specjalne udogodnienia / urządzenia dla niepełnosprawnych**  
**walking stick** /'wɔ:kɪŋ stɪk/ **laska**  
**wheelchair ramp** /'wi:l'tʃeə ræmp/ **podjazd dla wózków inwalidzkich**

## Addictions Nałogi i uzależnienia

**addict** /'ædɪkt/ **nałogowiec, osoba uzależniona**  
**addiction** /ə'dɪkʃən/ **uzależnienie**  
**be addicted to** /bi ə'dɪktɪd tu:/ **być uzależnionym od**  
**become / get addicted to** /bi'kʌm / get ə'dɪktɪd tu:/ **uzależnić się od**  
**digital addiction** /'dɪdʒɪtl ə'dɪkʃən/ **uzależnienie cyfrowe**

**dose / overdose** /dəʊs / 'əʊvədaʊs/ **dawka / nadmierna dawka, przedawkować**  
**gambling** /'gæmblɪŋ/ **hazard**  
**get into / give up a habit** /get 'ɪntu: / 'gɪv ʌp ə 'hæbɪt/ **nabrać nawyku / porzucić nawyk**  
**have a drink / get drunk** /hæv ə drɪŋk / get drʌŋk/ **napić się / upić się**  
**lead to addiction** /li:d tu: ə'dɪkʃən/ **prowadzić do uzależnienia**  
**rehabilitate** /,ri:ə'bɪləteɪt/ **rehabilitować**  
**rehabilitation centre** /,ri:ə'bɪlɪ'teɪʃən 'sentə/ **centrum, ośrodek rehabilitacji**  
**take / use drugs** /teɪk / ju:z drʌgz/ **brać / stosować narkotyki**  
**withdrawal symptoms** /wɪð'drɔ:əl 'sɪmptəmz/ **objawy zespołu odstawienia**

## At the doctor's / In hospital U lekarza / w szpitalu

**(doctor's) surgery** /'sɜ:dʒəri/ **gabinet lekarski**  
**antibiotics** /,æntɪbaɪ'ɒtɪks/ **antybiotyki**  
**be admitted to hospital** /bi əd'mɪtɪd tu: 'hɒspɪtl/ **być przyjętym do szpitala**  
**be referred / refer to hospital** /bi rɪ'fɜ:d / rɪ'fɜ: tu: 'hɒspɪtl/ **dostać skierowanie / skierować do szpitala**  
**call an ambulance** /kɔ:l ən æm'bju:ləns/ **weszać karetkę pogotowia**  
**carry out / perform an operation** /'kæəri aʊt / pə'fɔ:m ən ,ɒpə'reɪʃən/ **przeprowadzać operację**  
**consult / see a specialist** /kən'sʌlt / si: ə 'speʃəlɪst/ **konsultować się ze specjalistą**  
**surgery** /'sɜ:dʒəri/ **operacja / gabinet / przychodnia**  
**doctor's orders** /'dɒktəz 'ɔ:dəz/ **zalecenia lekarskie**  
**emergency** /ɪ'mɜ:dʒənsɪ/ **nagły wypadek**  
**examine** /ɪg'zæmɪn/ **zbadać**  
**go for / have a check-up** /gəʊ fə / hæv ə 'tʃek ʌp/ **iść na / zrobić badania kontrolne**  
**go to see / visit a doctor** /gəʊ tu: si: / 'vɪzɪt ə 'dɒktə/ **iść do lekarza**  
**have a blood test** /hæv ə bləd test/ **zrobić / mieć badanie krwi**  
**health centre** /'helθ 'sentə/ **ośrodek zdrowia / przychodnia**  
**health clinic** /'helθ 'klɪnɪk/ **klinika**  
**health insurance** /'helθ ɪn'fʊərəns/ **ubezpieczenie zdrowotne**  
**health service / care** /'helθ 'sɜ:vis / 'helθ keə/ **opieka zdrowotna**  
**Is it catching?** /ɪz ɪt 'kæʃɪŋ/ **Czy to jest zaraźliwe?**  
**make a diagnosis** /meɪk ə daɪəg'nəʊsɪs/ **postawić diagnozę**  
**make out / give a prescription** /meɪk aʊt / gɪv ə prɪ'skrɪpʃən/ **wypisać / dać receptę**

**medicine / medication** /'medsən / ,medɪ'keɪʃən/ **lekarstwo**  
**National Health System** /'næʃnəl helθ 'sɪstəm/ **Narodowy System Opieki Zdrowotnej**  
**operating theatre** /'ɒpəreɪtɪŋ 'θiətə/ **sala operacyjna**  
**patient** /'peɪfnt/ **pacjent**  
**pill** /pɪl/ **pigułka, tabletka**  
**sick leave** /'sɪk li:v/ **zwolnienie lekarskie**  
**stay in bed** /steɪ ɪn bed/ **zostać w łóżku**  
**stethoscope** /'steθəskəʊp/ **stetoskop**  
**stretcher** /'stretʃə/ **nosze**  
**take time to heal** /teɪk taɪm tu: hi:l/ **potrzebować czasu, by się wyleczyć**  
**telemedicine** / ,teli'medɪsɪn/ **telemedycyna**  
**waiting room** /'weɪtɪŋ ru:m/ **poczekalnia**  
**ward** /wɔ:d/ **oddział szpitalny**  
**What's wrong with you? / What's the problem?** /wɒts rɒŋ wɪð ju: / wɒts ðə 'prɒbləm/ **Co panu/pani dolega?**

## Health care specialists Lekarze specjaliści

**cardiologist** /,kɑ:di'ɒlədʒɪst/ **kardiolog**  
**dentist** /'dentɪst/ **dentysta**  
**dermatologist** / ,dɜ:mə'tɒlədʒɪst/ **dermatolog**  
**ear, nose and throat specialist** /ɪə nəʊz ænd θrəʊt 'speʃəlɪst/ **laryngolog**  
**general practitioner (a GP) / family doctor** /,dʒenərəl præk'tɪʃənə 'fæmɪli 'dɒktə/ **lekarz rodzinny**  
**midwife** /'mɪdwaɪf/ **położna**  
**neurologist** /nju:'rɒlədʒɪst/ **neurolog**  
**nurse** /nɜ:s/ **pielęgniarka**  
**orthopedic surgeon** /,ɔ:θə'pi:dɪk 'sɜ:dʒən/ **ortopeda**  
**paramedic** /,pærə'medɪk/ **ratownik medyczny**  
**physiotherapist** / ,fɪziəʊ'therəpɪst/ **fizjoterapeuta**  
**psychiatrist** /saɪ'kaɪətrɪst/ **psychiatra**  
**psychologist** /saɪ'kɒlədʒɪst/ **psycholog**  
**speech therapist** /'spi:tʃ 'θerəpɪst/ **logopeda**

## Phrasal verbs Czasowniki złożone

**break down (mentally or psychologically)** /breɪk daʊn/ **załamać się (umysłowo, psychicznie)**  
**build oneself up** /bɪld wʌn'self ʌp/ **wzmocniać, poprawiać swoje samopoczucie psychiczne**  
**burn out** /bɜ:n aʊt/ **wypalić się**  
**come down with (the flu)** /kʌm daʊn wɪð ðə flu:/ **zachorować na**  
**come round** /kʌm raʊnd/ **odzyskać przytomność**

**fight off (a sore throat)** /faɪt ɒf ə sɔː θrəʊt/ **eczyć (chore gardło)**  
**get over (the flu)** /get 'əʊvə ðə fluː/ **dojść do siebie (po grypie)**  
**look after (take care of)** /lʊk 'ɑːftə/ **troszczyć się, opiekować się**  
**pass (a virus) on** /pɑːs ə 'vaɪərəs ɒn/ **zarazić (wirusem) kogoś, zarazić się**  
**pass away** /pɑːs ə'weɪ/ **odejść, umrzeć**  
**pass out** /pɑːs aʊt/ **mdleć**  
**pick up (a virus)** /pɪk ʌp ə 'vaɪərəs/ **zarazić się (wirusem)**

**pull through** /pʊl θruː/ **dojść do siebie, wylizać się (z choroby)**  
**shake off (a cold)** /ʃeɪk ɒf ə kəʊld/ **wygrzebać się, pozbyć się (kataru)**  
**slow down** /sləʊ daʊn/ **przyspamować, zwolnić tempo życia**  
**throw up** /θrəʊ ʌp/ **(z)wymiotować**  
**Idioms Idioms**  
**as fit as a fiddle** /əz fɪt əz ə 'fɪdl/ **zdrów jak ryba**  
**be dead to the world** /bi ded tuː ðə wɜːld/ **pać jak zabity**

**bored out of one's mind** /bɔːd aʊt əv wʌnz maɪnd/ **nudne jak flaki z olejem**  
**on the road to recovery** /ɒn ðə rəʊd tuː rɪ'kʌvəri/ **w drodze do wyzdrowienia**  
**recharge one's batteries** /rɪ'tʃɑːdʒ wʌnz 'bætərɪz/ **odzyskać siły i energię**  
**sick to death of sth** /sɪk tuː deθ əv 'sʌmθɪŋ/ **znudzony na śmierć**  
**take one's/sb's mind off sth** /teɪk wʌnz/ 'sʌmbədɪz maɪnd ɒf 'sʌmθɪŋ/ **odciągnąć czyjeś myśli od czegoś**  
**under the weather** /'ʌndə ðə 'weðə/ **kiepsko (o samopoczuciu)**

# Unit 12: Science and technology

## Nauka i technika

### Key Vocabulary

#### Research and Science

#### Nauka i badania naukowe

**scientific approach** /ˌsaɪənˈtɪfɪk əˈprəʊtʃ/ naukowe podejście  
**scientific discovery** /ˌsaɪənˈtɪfɪk dɪˈskʌvəri/ naukowe odkrycie  
**scientific research** /ˌsaɪənˈtɪfɪk rɪˈsɜːtʃ/ badanie naukowe  
**scientific theory** /ˌsaɪənˈtɪfɪk ˈθiəri/ teoria naukowa  
**achieve** /əˈtʃiːv/ osiągnąć, dojść do czegoś  
**achievement** /əˈtʃiːvmənt/ osiągnięcie  
**advanced / modern technology** /ədˈvɑːnst ˈmɒdən tekˈnɒlədʒi/ zaawansowana / nowoczesna technologia  
**analyse** /ˈænaləɪz/ analizować  
**argument for/against sth** /ˈɑːɡjʊmənt fɔː əˈɡenst/ argument za / przeciwko czemuś  
**artificial intelligence** /ˌɑːtɪˈfɪʃl ɪnˈtelɪdʒəns/ sztuczna inteligencja  
**a branch / a field of technology** /ə brɑːntʃ ə ˈfiːld əv tekˈnɒlədʒi/ gałąź / dziedzina nauki  
**breakthrough** /ˈbreɪkθruː/ przełom  
**collect data** /kəˈlekt ˈdeɪtə/ zbierać dane  
**design (v)** /dɪˈzaɪn/ projektować  
**develop** /dɪˈveləp/ rozwijać / rozwinąć się  
**development** /dɪˈveləpmənt/ rozwój  
**digital electronics** /ˈdɪdʒɪtl ɪˈlekˈtrɒnɪks/ technika / elektronika cyfrowa  
**discover** /dɪˈskʌvə/ odkryć  
**do / carry out / conduct research on sth** /duː ˈkæəri aʊt kənˈdʌkt rɪˈsɜːtʃ ɒn/ prowadzić badania nad  
**do research into sth** /duː rɪˈsɜːtʃ ɪnˈtuː/ badać coś  
**do / conduct / carry out an experiment** /duː kənˈdʌkt ˈkæəri aʊt ən ɪkˈsperɪmənt/ przeprowadzać doświadczenie  
**improve / make improvements to sth** /ɪmˈpruːv meɪk ɪmˈpruːvmənts tuː/ ulepszać / wprowadzać ulepszenia  
**invent** /ɪnˈvent/ wynaleźć  
**invention** /ɪnˈvenʃən/ wynalazek  
**lab / laboratory** /læb ləˈbɒrətəri/ laboratorium  
**laboratory technician** /ləˈbɒrətəri tekˈnɪʃən/ technik laboratoryjny  
**make a discovery** /meɪk ə dɪˈskʌvəri/ dokonać odkrycia  
**manual** /ˈmænjʊəl/ ręczny

**microchip** /ˈmaɪkrəʊˌtʃɪp/ mikroukład  
**microscope** /ˈmaɪkrəʊskəʊp/ mikroskop  
**proof / evidence** /pruːf ˈeɪdɪəns/ dowód  
**prove** /pruːv/ udowadniać  
**publish a study** /ˈpʌblɪʃ ə ˈstʌdi/ opublikować badanie  
**research paper** /rɪˈsɜːtʃ ˈpeɪpə/ praca naukowa, artykuł naukowy  
**research project** /rɪˈsɜːtʃ ˈprɒdʒekt/ projekt badawczy  
**research work** /rɪˈsɜːtʃ wɜːk/ prace badawcze  
**results** /rɪˈzʌltz/ wyniki  
**robot** /ˈrəʊbɒt/ robot  
**sample** /ˈsɑːmpl/ próbka  
**satellite** /ˈsætəlaɪt/ satelita  
**scientific knowledge** /ˌsaɪənˈtɪfɪk ˈnɒlɪdʒ/ wiedza naukowa  
**scientifically proven** /ˌsaɪənˈtɪfɪkli ˈpruːvən/ udowodnione naukowo  
**scientist** /ˈsaɪəntɪst/ naukowiec  
**discoverer** /dɪˈskʌvərə/ odkrywca  
**inventor** /ɪnˈventə/ wynalazca  
**researcher** /rɪˈsɜːtʃə/ badacz  
**scientific evidence** /ˌsaɪənˈtɪfɪk ˈeɪdɪəns/ dowody naukowe  
**space exploration** /speɪs ˌekspləˈreɪʃən/ badania kosmosu  
**study** /ˈstʌdi/ badanie  
**technological progress** /ˌtekˈnɒlədʒɪkl ˈprɒɡres/ postęp technologiczny  
**technological revolution** /ˌtekˈnɒlədʒɪkl ˌrevəˈluːʃən/ rewolucja technologiczna  
**digital communication** /ˈdɪdʒɪtəl kəˌmjʊːnɪˈkeɪʃən/ telekomunikacja  
**test** /test/ sprawdzać, testować

#### Technological devices

#### Urządzenia techniczne

**3D cinema** /θriːˈdiː ˈsɪnəmə/ kino 3D (trójwymiarowe)  
**3D printing** /θriːˈdiː ˈprɪntɪŋ/ drukowanie 3D  
**battery-powered / battery-operated** /ˈbætəriˌpaʊəd ˈbætəriˌɒpəreɪtɪd/ na baterie  
**bluetooth** /ˈbluːtuːθ/ Bluetooth  
**cable** /ˈkeɪbl/ kabel  
**charger** /ˈtʃɑːdʒə/ ładowarka

**come in handy for** /kʌm ɪn ˈhændi fɔː/ przydać się do  
**digital camera** /ˈdɪdʒɪtl ˈkæm(ə)rə/ aparat cyfrowy / kamera cyfrowa  
**display images** /dɪsˈpleɪ ˈɪmɪdʒɪz/ wyświetlać obrazy  
**do without sth** /duː wɪˈðaʊt/ obyć się bez czegoś  
**earphones / headphones** /ˈiəfəʊnz ˈhedfəʊnz/ słuchawki  
**engine** /ˈendʒɪn/ silnik  
**flat-screen TV** /ˈflæt skriːn tiːˈviː/ telewizor z płaskim ekranem  
**function** /ˈfʌŋkʃən/ funkcja  
**gadget** /ˈɡædʒɪt/ urządzenie, przyrząd, gadżet  
**GPS** /ˈdʒiː piː ˈes/ GPS  
**handy** /ˈhændi/ przydatny, poręczny  
**high-definition (HD) TV** /haɪ ˌdefɪˈnɪʃən tiːˈviː/ telewizor HD / wysokiej rozdzielczości  
**photocopier** /ˈfəʊtəʊˌkɒpiə/ kopiarka  
**plug in** /plʌɡ ɪn/ podłączyć  
**plug** /plʌɡ/ wtyczka  
**set up** /set ʌp/ założyć, utworzyć, zainstalować  
**socket** /ˈsɒkɪt/ gniazdko  
**solution** /səˈluːʃən/ rozwiązanie  
**tablet** /ˈtæblət/ tablet  
**take advantage of** /teɪk ədˈvɑːntɪdʒ əv/ wykorzystać  
**video camera / camcorder** /ˈvɪdiəʊ ˈkæm(ə)rə ˈkæmkɔːdə/ kamera wideo  
**waterproof watch** /ˈwɔːtəpruːf wɒtʃ/ zegarek wodoodporny

#### Computer Computer

**(laser) printer** /ˈleɪzə ˈprɪntə/ drukarka (laserowa)  
**(wireless) keyboard** /ˈwaɪələs ˈkiːbɔːd/ klawiatura (bezprowadowa)  
**@ (= 'at')** /æt/ @ („małpa”)  
**access a website / folder** /ˈækses ə ˈwebsaɪt ˈfəʊldə/ wchodzić / mieć dostęp do strony internetowej / folderu  
**accessible via the Internet** /ækˈsesəbl ˈvaɪə ði ˈɪntənət/ dostępny w internecie  
**antivirus / antispyware / antispam** /ˈæntɪˌvaɪrəs ˈæntɪˌspaɪwə ˈæntɪˌspaɪwə/ program antywirusowy / antyspamowy / antyspyware  
**program** /ˈæntɪˌspaɪwə ˈprɒɡræm/ program antywirusowy / antyspamowy / antyspyware

**application (app)** /ˈæpliˈkeɪʃən æp/ aplikacja  
**attach a document** /əˈtætʃ əˈdɒkjʊmənt/ dołączyć dokument  
**attachment** /əˈtætʃmənt/ załącznik  
**back up** /bæk ʌp/ robić kopię zapasową  
**be down** /biː daʊn/ nie działać  
**be on / connected to the Internet** /biː ɒn kəˈnektɪd tuː ði ˈɪntənət/ być podłączonym do internetu  
**be out of / within range** /biː aʊt əv wiːðɪn reɪndʒ/ być poza zasięgiem / w zasięgu  
**break down** /breɪk daʊn/ zepsuć się  
**browse the web** /braʊz ðə web/ przeglądać strony internetowe  
**browser** /ˈbraʊzə/ przeglądarka  
**chat (on the Internet)** /tʃæt ɒn ði ˈɪntənət/ czatować w internecie  
**chat room** /tʃæt ru:m/ pokój rozmów na czacie  
**check one's email** /tʃek wʌnz ˈiːmeɪl/ sprawdzać pocztę e-mail  
**cloud computing** /klaʊd kəmˈpjʊtɪŋ/ przetwarzanie w chmurze  
**collect data** /kəˈlekt ˈdeɪtə/ zbierać dane  
**computer program** /kəmˈpjʊːtə ˈprəʊɡræm/ program komputerowy  
**computer programming** /kəmˈpjʊːtə ˈprəʊɡræmɪŋ/ programowanie komputerowe  
**connect to the Internet** /kəˈnekt tuː ði ˈɪntənət/ podłączyć do internetu  
**connection** /kəˈnektʃən/ połączenie  
**copy** /ˈkɒpi/ kopiować  
**cursor** /ˈkɜːsə/ kursor  
**cut** /kʌt/ wyciąć  
**database** /ˈdeɪtəbeɪs/ baza danych  
**delete / erase a file** /dɪˈli:t ɪˈreɪs ə faɪl/ usuwać / kasować plik  
**double click** /ˈdʌbl kɪk/ podwójne kliknięcie  
**download** /ˈdaʊn.ləʊd/ pobrać  
**download / upload a file / data / a program** /ˈdaʊn.ləʊd ʌp.ləʊd ə faɪl ˈdeɪtə ə ˈprəʊɡræm/ pobrać / wgrać plik / dane / program  
**electronic mail (email)** /ɪˈlektrɒnɪk meɪl/ poczta elektroniczna  
**enter the web page** /ˈentə ðə web peɪdʒ/ wejść na stronę internetową  
**equipment** /ɪˈkwɪpmənt/ wyposażenie, sprzęt  
**forward an email / link** /ˈfɔːwəd ən ˈiːmeɪl lɪŋk/ przesłać dalej e-mail / link  
**get / receive an email** /get ˈriːsɪv ən ˈiːmeɪl/ dostać / otrzymać wiadomość  
**go online** /gəʊ ˈɒnlaɪn/ łączyć się z internetem  
**graphic card / sound card** /ˈɡræfɪk kɑːd ˈsaʊnd kɑːd/ karta graficzna / dźwiękowa  
**hack (into)** /hæk ˈɪntuː/ włamać się do  
**hard copy** /ˈhɑːd ˈkɒpi/ wydruk (twarda kopia)  
**hard disk / hard drive** /ˈhɑːd disk ˈhɑːd draɪv/ twardy dysk  
**hardware** /ˈhɑːdweə/ sprzęt komputerowy

**have access to the Internet** /hæv ˈækses tuː ði ˈɪntənət/ mieć dostęp do internetu  
**inbox** /ˈɪnbɒks/ skrzynka odbiorcza  
**insert, upload** /ɪnˈsɜːt/ wstawić, dodać  
**install a program** /ɪnˈstɔːl ə ˈprəʊɡræm/ zainstalować program  
**Internet user** /ˈɪntənət ˈjuːzə/ użytkownik internetu  
**laptop** /ˈlæptɒp/ laptop  
**load** /ləʊd/ (za)ładować, wgrać  
**log in/on** /lɒɡ ɪn ɒn/ zalogować się  
**log off/out** /lɒɡ ɒf aʊt/ wylogować się  
**mailbox** /ˈmeɪlbɒks/ skrzynka pocztowa  
**flash drive / USB stick** /ˈflæʃ draɪv/ ˌjuːesˈbiː stɪk/ - pendrive  
**modem** /ˈməʊdəm/ modem  
**mouse** /maʊs/ mysz  
**mouse pad** /ˈmaʊs pæd/ podkładka pod mysz  
**offline** /ˈɒflaɪn/ niepodłączony do internetu  
**online** /ˈɒnlaɪn/ podłączony do internetu  
**open / close a file** /ˈəʊpən kləʊz ə faɪl/ otworzyć / zamknąć plik  
**password** /ˈpɑːswɜːd/ hasło  
**paste** /peɪst/ wkleić  
**PC (personal computer) / desktop computer** /piː siː ˈpɜːsnl kəmˈpjʊːtə/ komputer osobisty / stacjonarny  
**pop-up ads** /ˈpɒp ʌp ædz/ reklamy pop-up (wyskakujące okna)  
**portable** /ˈpɔːtəbl/ przenośny  
**print** /prɪnt/ drukować  
**printout** /ˈprɪntaʊt/ wydruk  
**properties** /prəˈpɜːtiz/ właściwości  
**receive spam** /riːsɪv spæm/ otrzymywać spam, niechcianą pocztę  
**reply** /riˈplaɪ/ odpowiedzieć  
**run** /rʌn/ uruchomić (program)  
**save** /seɪv/ zachować, zapisać  
**scanner** /ˈskænə/ skaner  
**screen** /skriːn/ ekran  
**screensaver** /ˈskriːn.seɪvə/ wygaszacz ekranu  
**scroll down/up/across** /skrəʊl daʊn ʌp əˈkros/ przewijać w dół / w górę / w poprzek  
**search (for)** /sɜːtʃ fə/ szukać (czegoś)  
**search engine** /ˈsɜːtʃ ˈendʒɪn/ wyszukiwarka  
**select** /sɪˈlekt/ wybierać  
**send an attachment / attach a file / send an email** /send ən əˈtætʃmənt əˈtætʃ ə faɪl/ wysłać załącznik / załączyć plik  
**send an email** /send ən ˈiːmeɪl/ wysłać e-mail  
**server** /ˈsɜːvə/ serwer  
**settings** /ˈsetɪŋz/ ustawienia  
**sign in/out** /saɪn ɪn aʊt/ zalogować się / wylogować się  
**software** /ˈsɒftweə/ oprogramowanie  
**speakers** /ˈspiːkəz/ głośniki  
**store information** /stɔː ˌɪnfəˈmeɪʃən/ przechowywać informacje

**switch on / switch off - turn on / turn off** /swɪtʃ ɒn ɒf - tɜːn ɒn ɒf/ włączyć / wyłączyć  
**network / Wi-Fi network / local network** /ˈnetwɜːk/ ˈwaɪfaɪ ˈnetwɜːk/ ˈləʊkəl ˈnetwɜːk/ sieć / sieć WI-FI / sieć lokalna  
**turn up / turn down** /tɜːn ʌp daʊn/ podgłośnić / przyciszyć  
**undo** /ʌnˈduː/ anulować, cofnąć  
**update** /ˈʌpdeɪt/ nowsza wersja (aktualizacja)  
**USB port** /ˈjuː es biː pɔːt/ port USB  
**user-friendly** /ˈjuːzə ˈfrendli/ łatwy w obsłudze  
**via / through the Internet** /ˈvaɪə θruː ði ˈɪntənət/ za pośrednictwem internetu  
**virtual reality** /ˈvɜːtʃʊəl riˈæləti/ rzeczywistość wirtualna  
**virus** /ˈvaɪəras/ wirus  
**webcam** /ˈwebkæm/ kamera internetowa  
**website** /ˈwebsaɪt/ strona internetowa  
**window** /ˈwɪndəʊ/ okno  
**wireless / Wi-Fi** /ˈwaɪələs ˈwaɪfaɪ/ bezprzewodowy / Wi-Fi  
**write / type on a computer** /raɪt taɪp ɒn ə kəmˈpjʊːtə/ pisać na komputerze  
**zoom in / zoom out** /zuːm ɪn zuːm aʊt/ powiększyć / pomniejszyć (obraz)

## Telephone Telefon

**answer the phone** /ˈɑːnsə ðə fəʊn/ odebrać telefon  
**be out of / be within range** /biː aʊt əv/ ˌbiː wiːðɪn reɪndʒ/ być poza zasięgiem / mieć zasięg  
**dial the number** /ˈdaɪəl ðə ˈnʌmbə/ wykręcić / wybrać numer telefonu  
**extension** /ɪkˈstɛnʃən/ numer wewnętrzny  
**hands-free** /ˈhændz friː/ zestaw głośnomówiący  
**Hold on, please** /həʊld ɒn pliːz/ Proszę nie odkładać słuchawki.  
**keypad** /ˈkiːpæd/ klawiatura telefonu  
**leave a message** /liːv ə ˈmesɪdʒ/ zostawić wiadomość  
**make a phone call** /meɪk ə fəʊn kɔːl/ zatelefonować / zadzwonić  
**mobile (phone)** /ˈməʊbaɪl fəʊn/ telefon komórkowy, komórka  
**phone / ring up / call sb** /fəʊn rɪŋ ʌp kɔːl/ (za)dzwonić do kogoś  
**press the button** /pres ðə ˈbʌtn/ nacisnąć guzik, przycisk  
**put down / replace / hang up the receiver** /pʊt daʊn rɪˈpleɪs hæŋ ʌp ðə rɪˈsiːvə/ odłożyć słuchawkę  
**recharge / charge the battery** /riˈtʃɑːdʒ tʃɑːdʒ ðə ˈbætəri/ naładować baterię  
**ringtone** /ˈrɪŋtəʊn/ dzwonek (w telefonie)  
**run down / go dead** /rʌn daʊn gəʊ ded/ rozładować się (o baterii)  
**screen** /skriːn/ wyświetlacz telefonu

**send a short message** /send ə ʃɔ:t  
'mesɪdʒ/ **wysłać wiadomość tekstową,**  
**SMS**  
**smartphone** /'smɑ:t'fəʊn/ **smartfon**  
**voicemail** /'vɔɪsmeɪl/ **poczta głosowa**

## Technical problems

### Problemy techniczne

**blank screen** /blæŋk skri:n/ **pusty ekran**  
**crash** /kræʃ/ **zepsuć się, zawiesić się**  
**cybersecurity threat** /,saɪbə'si'kjʊərəti  
θret/ **zagrożenie cyberbezpieczeństwa**  
**error message** /'erə 'mesɪdʒ/ **komunikat**  
**o błędzie**  
**faulty connection** /'fɔ:ltɪ kə'nekʃən/  
**wadliwe połączenie**  
**out of order** /aʊt əv 'ɔ:də/ **zepsuty**  
**restart** /rɪ'stɑ:t/ **ponownie uruchomić**  
**spare parts** /'speə pɑ:ts/ **części zamienne**  
**stop responding** /stop rɪ'spɒndɪŋ/  
**przestać reagować**  
**technical experts** /'teknɪkəl 'ekspɜ:ts/  
**eksperci techniczni**  
**technical knowledge** /'teknɪkəl  
'nɒlɪdʒ/ **wiedza techniczna**  
**technical problems** /'teknɪkəl  
'prɒbləmz/ **problemy techniczne**  
**troubleshooting guide** /'trʌblʃu:tɪŋ  
gaɪd/ **instrukcja usuwania usterek**

# Unit 13: Nature Przyroda

## Key Vocabulary

### Climate and the weather **Klimat i pogoda**

climate /'klaɪmət/ klimat  
 cool / cold /ku:l kəʊld/ chłodny / zimny  
 humid /'hjuːmɪd/ wilgotny  
 mild /maɪld/ łagodny  
 tropical /'trɒpɪkl/ tropikalny  
 warm / hot /wɔːm hɒt/ ciepły / gorący  
 wet / dry /wet draɪ/ mokry / suchy  
 weather /'weðə/ pogoda  
 be overcast /biː 'əʊvəkaːst/ być pochmurno  
 beautiful / lovely / gorgeous weather /'bjʊːtəfəl 'lʌvli 'gɔːdʒəs 'weðə/ piękna / cudowna / przepiękna pogoda  
 boiling hot /'bɔɪlɪŋ hɒt/ upalnie  
 breeze /briːz/ bryza, wiaterek  
 chilly /'tʃɪli/ zimno, chłodno  
 clear sky /'kliə skaɪ/ bezchmurne niebo  
 clear up /'kliə ʌp/ przejaśniać się  
 downpour /'daʊnpɔː/ ulewa  
 drizzle /'drɪzl/ mżawka  
 extreme weather events /ɪk'striːm 'weðə ɪ'vents/ ekstremalne zjawiska pogodowe  
 fog /fɒg/ mgła  
 freezing cold /'friːzɪŋ kəʊld/ przenikliwie zimno  
 frost / ground frost /frost 'graʊnd  
 frost /mróz / przymrozek  
 hail /heɪl/ grad  
 heat / heatwave /hiːt 'hiːtweɪv/ upał / fala upałów  
 improve / deteriorate /ɪm'pruːv dɪ'tɪəriəreɪt/ poprawiać się / pogarszać się  
 It looks like rain. /ɪt lʊks laɪk reɪn/ Znosi się na deszcz.  
 it's cloudy / sunny / windy /ɪts 'klaʊdi 'sʌni 'wɪndi/ jest pochmurno / słonecznie / wietrznie  
 it's foggy / rainy / stormy /ɪts 'fɒgi 'reɪni 'stɔːmi/ jest mgliście / deszczowo / burzowo  
 it's snowing / raining /ɪts 'snəʊɪŋ 'reɪnɪŋ/ pada śnieg / deszcz  
 rainy spell / sunny spell /'reɪni spel 'sʌni spel/ okres deszczowej / słonecznej pogody  
 showers /'ʃaʊəz/ przelotne opady  
 sleet /sliːt/ deszcz ze śniegiem  
 snowdrift /'snəʊdrɪft/ zaspas śnieżna  
 storm /stɔːm/ burza  
 temperature above zero / below  
 zero /'temprətʃə ə'bʌv 'ziərəʊ bɪ'ləʊ 'ziərəʊ/ temperatura powyżej / poniżej zera

There will be a drop / rise in temperature next week. /ðə wɪl biː ə drɒp raɪz ɪn 'temprətʃə nekst wiːk/ W przyszłym tygodniu nastąpi ochłodzenie / ocieplenie.  
 thunderstorm /'θʌndəstɔːm/ burza z piorunami  
 weather forecast /'weðə 'fɔːkəst/ prognoza pogody  
 wind /wɪnd/ wiatr

### Animals and plants **Zwierzęta i rośliny**

amphibians płazy  
 frog /frɒg/ żaba  
 salamander /'sæləməndə/ Salamandra  
 birds **ptaki**  
 crow /kraʊ/ wrona  
 eagle /'iːgl/ orzeł  
 owl /aʊl/ sowa  
 parrot /'pærət/ papuga  
 pigeon /'pɪdʒɪn/ gołąb  
 seagull /'siːɡʌl/ mewa  
 sparrow /'spærəʊ/ wróbel  
 stork /stɔːk/ bocian  
 swan /swɒn/ łabędź  
 insects **owady**  
 ant /ænt/ mrówka  
 bee /biː/ pszczoła  
 butterfly /'bʌtəflaɪ/ motyl  
 fly /flaɪ/ mucha  
 grasshopper /'grɑːʃɒpə/ konik polny  
 mosquito /mə'skiːtəʊ/ komar  
 wasp /wɒsp/ osa  
 reptiles **gady**  
 alligator /'ælɪɡeɪtə/ aligator  
 crocodile /'krɒkədɪl/ krokodyl  
 lizard /'lɪzəd/ jaszczurka  
 snake /sneɪk/ wąż  
 tortoise /'tɔːtəs/ żółw lądowy  
 turtle /'tɜːtl/ żółw wodny  
 farm animals **zwierzęta gospodarskie**  
 rooster /'ruːstə/ kogut  
 cow /kaʊ/ krowa  
 duck /dʌk/ kaczką  
 goose /guːs/ gęś  
 geese /giːs/ gęsi  
 goat /ɡəʊt/ koza  
 hen /hen/ kura  
 horse /hɔːs/ koń  
 pig /pɪɡ/ świnia  
 sheep /ʃiːp/ owca, owce  
 turkey /'tɜːki/ Indyk

### land mammals **ssaki lądowe**

bear /beə/ niedźwiedź  
 deer /diə/ jeleni  
 fox /fɒks/ lis  
 giraffe /dʒɪ'rɑːf/ żyrafa  
 hippo /'hɪpəʊ/ hipopotam  
 kangaroo /'kæŋɡə'ruː/ kangur  
 squirrel /'skwɪrəl/ wiewiórka  
 wolf /wɒlf/ wilk

### sea animals **zwierzęta morskie**

dolphin /'dɒlfɪn/ delfin  
 shark /ʃɑːk/ rekin  
 sea turtle /'siː 'tɜːtl/ żółw morski  
 seal /siːl/ foka  
 whale /weɪl/ wieloryb

### Parts of animals **części ciała zwierząt**

antennae /æn'teniː/ czułki  
 beak /biːk/ dziób  
 claw /klɔː/ pazur, szpon  
 fang /fæŋ/ kiel  
 feather /'feðə/ pióro  
 fin /fɪn/ płetwa  
 fur /fɜː/ futro  
 hoof /huːf/ kopyto  
 horn /hɔːn/ róg  
 hump /hʌmp/ garb  
 jaw /dʒɔː/ szczeka, paszcza  
 limb /lɪm/ kończyna  
 paw /pɔː/ łapa  
 tentacle /'tentəkl/ macka  
 trunk /trʌŋk/ trąba  
 whisker /'wɪskə/ wąs, włos czuciowy

### Flowers and trees **kwiaty i drzewa**

chestnut /'tʃesnʌt/ kasztan  
 daffodil /'dæfədɪl/ żonkil  
 daisy /'deɪzi/ stokrotka  
 lily of the valley /'lɪli əv ðə 'væli/ konwalia  
 oak /əʊk/ dąb  
 palm tree /'pɑːm triː/ palma  
 pine /paɪn/ sosna  
 poppy /'pɒpi/ mak  
 sunflower /'sʌnfloʊə/ słonecznik  
 tulip /'tjuːlɪp/ tulipan  
 violet /'vaɪələt/ fiołek  
 willow /'wɪləʊ/ wierzba

### Parts of plants **części roślin**

bud /bʌd/ pączek, pąk  
 leaf /liːf/ liść  
 petal /'petl/ płatek  
 root /ruːt/ korzeń  
 stem /stem/ łodyga  
 trunk /trʌŋk/ pień  
 twig /twɪɡ/ gałązka

## Landscape and geographical features **krajobraz**

**beautiful countryside** /'bjʊ:təfɪ 'kʌntrisaɪd/ **piękny krajobraz**  
**picturesque countryside** /'pɪktʃə'resk 'kʌntrisaɪd/ **malowniczy krajobraz**  
**brehtaking countryside** /'breθ'teɪkɪŋ 'kʌntrisaɪd/ **zapierający dech w piersiach krajobraz**  
**rocky / snow-covered mountains** /'rɒki snəʊ 'kʌvəd 'maʊntənz/ **skaliste / pokryte śniegiem góry**  
**rural / urban** /'rʊərəl 'ʊ:bən/ **wiejski / miejski**  
**barren** /'bærən/ **pusty, jałowy**  
**diverse** /daɪ'vɜ:s/ **zróżnicowany**  
**lush** /lʌʃ/ **bujny**  
**captivating** /'kæptɪveɪtɪŋ/ **urokliwy**  
**stunning** /'stʌnɪŋ/ **zachwycający**  
**canyon** /'kænjən/ **kanion**  
**cave** /keɪv/ **jaskinia**  
**coast** /kəʊst/ **wybrzeże**  
**coral reef** /'kɒrəl ri:f/ **rafa koralowa**  
**desert** /'dezət/ **pustynia**  
**dune** /dju:n/ **wydma**  
**field** /fi:ld/ **pole**  
**hot spring** /'hɒt 'sprɪŋ/ **gorące źródła**  
**iceberg** /'aɪsbɜ:g/ **góra lodowa**  
**rainforest** /'reɪn,fɒrɪst/ **las deszczowy**  
**savannah** /sə'venən/ **sawanna**  
**valley** /'væli/ **dolina**  
**waterfall** /'wɔ:təfɔ:l/ **wodospad**

## Environmental protection **Ochrona środowiska**

**(toxic / industrial / nuclear) waste** /'tɒksɪk ɪn'dʌstriəl 'nju:kliə weɪst/ **odpady (toksyczne / przemysłowe / nuklearne)**  
**acid rain** /'æsɪd reɪn/ **kwaśny deszcz**  
**battery farming** /'bætəri 'fɑ:mɪŋ/ **chów kłatkowy (system baterijny)**  
**be environmentally aware** /bi ɪn,vəɪrən'mentəli ə'weə/ **troszczyć się o środowisko**  
**biodegradable** /'baɪəʊdɪ'greɪdəbl/ **ulegający biodegradacji**  
**bottle / paper / plastic bank** /'bɒtl 'peɪpə 'plæstɪk bæŋk/ **pojemnik na szkło / makulaturę / plastik**  
**campaign for/against sth** /kæm'peɪn fɔ: ə'genst/ **przewodzić kampanię na rzecz czegoś / przeciwko czemuś**  
**carbon dioxide** /'kɑ:bən daɪ'ɒksaɪd/ **dwutlenek węgla**  
**carbon footprint** /'kɑ:bən 'fɒtprɪnt/ **ślad węglowy**  
**coastal erosion** /'kəʊstl ɪ'rəʊʒən/ **erozja wybrzeża**  
**conserve** /kən'sɜ:v/ **chronić, oszczędzać, zachować**  
**conservation** /kən'sə'veɪʃən/ **oszczędzanie, ochrona**

**deforestation** /di:'fɒrɪ'steɪʃən/ **wycinanie lasów**  
**destruction** /dɪ'strʌkʃən/ **zniszczenie**  
**die out / become extinct** /daɪ aʊt bɪ'kʌm ɪk'stɪŋkt/ **wymierać / wyginać**  
**do / cause damage to the environment** /du: 'kɔ:z 'dæmɪdʒ tu: ði ɪn'vəɪrən'mənt/ **niszczyć środowisko**  
**Earth Day** /'ɜ:θ deɪ/ **Dzień Ziemi**  
**ecological disaster** /i:'kɒlədʒɪkəl dɪ'zɑ:stə/ **katastrofa ekologiczna**  
**ecology** /i:'kɒlədʒi/ **ekologia**  
**emissions** /i'mɪʃənz/ **emisja**  
**emit** /i'mɪt/ **emitować**  
**endangered species** /ɪn'deɪndʒəd 'spi:ʃi:z/ **zagrożony gatunek**  
**environment(ally) friendly** /ɪn'vəɪrən'mənt(ə)li 'frendli/ **przyjazny dla środowiska**  
**environmental protection / preservation** /ɪn,vəɪrən'məntəl prə'tekʃən ,prezə'veɪʃən/ **ochrona środowiska**  
**environmental threat** /ɪn,vəɪrən'məntəl θret/ **zagrożenie środowiska**  
**exhaust fumes** /ɪg'zɔ:st fju:mz/ **spaliny**  
**global warming** /'glɒəbl 'wɔ:mɪŋ/ **globalne ocieplenie**  
**greenhouse effect** /'ɡri:nhaʊs ɪ'fekt/ **efekt cieplarniany**  
**landfill** /'lændfɪl/ **wysypisko odpadów**  
**Mother Nature** /'mʌðə 'neɪtʃə/ **Matka Natura**  
**national park** /'næʃnəl pɑ:k/ **park narodowy**  
**natural disaster** /'nætʃrəl dɪ'zɑ:stə/ **klęska żywiołowa**  
**natural habitat** /'nætʃrəl 'hæbɪtæt/ **środowisko naturalne**  
**natural resources** /'nætʃrəl rɪ'zɔ:sɪz/ **zasoby naturalne**  
**nature reserve** /'neɪtʃə rɪ'zɜ:v/ **rezerwat przyrody**  
**nature trail** /'neɪtʃə treɪl/ **ścieżka przyrodnicza**  
**nuclear energy** /'nju:kliə 'enədʒi/ **energia nuklearna**  
**oil spill** /'ɔɪl spɪl/ **wyciek ropy**  
**overfishing** /,əʊvə'fɪʃɪŋ/ **nadmierny połów**  
**overpopulation** /,əʊvə,pɒpjʊ'leɪʃən/ **przeludnienie**  
**ozone layer / hole** /'əʊzəʊn 'leɪə hæʊl/ **warstwa ozonowa / „dziura ozonowa”**  
**planting trees** /'plɑ:ntɪŋ tri:z/ **sadzenie drzew**  
**pollution** /pə'lju:ʃən/ **zanieczyszczenie**  
**protect / preserve / preserved** /prə'tekt prɪ'zɜ:v prɪ'zɜ:vd/ **chronić / ocalić / objęty ochroną**  
**recycle** /rɪ'saɪkl/ **przetwarzać, poddawać recyklingowi**  
**renewable / alternative source of energy** /rɪ'nju:əbl ɔ:l'tə:tɪv sɔ:s əv 'enədʒi/ **odnawialne / alternatywne źródło energii**

**returnable bottles** /rɪ'tɜ:nəbl 'bɒtlz/ **butelki zwrotne**  
**rubbish / rubbish dump** /'rʌbɪʃ 'rʌbɪʃ dʌmp/ **śmieci / wysypisko śmieci**  
**sewage / sewage plant** /'sju:ɪdʒ 'sju:ɪdʒ plɑ:nt/ **ścieki / oczyszczalnia ścieków**  
**sewage / waste disposal** /'sju:ɪdʒ 'weɪst dɪ'spəʊzl/ **wywóz ścieków / odpadów**  
**smog** /smɒg/ **smog**  
**soil** /sɔɪl/ **gleba**  
**wilderness** /'wɪldənəs/ **dzikie, niezagospodarowane obszary**  
**wildlife** /'waɪldlaɪf/ **fauna i flora**

## Natural disasters **Klęski żywiołowe**

**avalanche** /'ævələ:nʃ/ **lawina**  
**drought** /draʊt/ **susza**  
**earthquake** /'ɜ:θkweɪk/ **trzęsienie ziemi**  
**flood / flooding** /flʌd 'flʌdɪŋ/ **powódź / powodzie**  
**forest fire** /'fɒrɪst faɪə/ **pożar lasu**  
**hurricane** /'hʌrɪkən/ **huragan**  
**tornado** /tɔ:'neɪdəʊ/ **tornado**  
**tsunami** /tsu:'nɑ:mi/ **tsunami**  
**typhoon** /taɪ'fu:n/ **tajfun**  
**volcanic eruption** /vɒl'keɪnɪk ɪ'rʌpʃən/ **erupcja wulkanu**

## The Universe **Wszechświat, Kosmos**

**asteroid** /'æstərɔɪd/ **asteroida**  
**atmosphere** /'ætməsfɪə/ **atmosfera**  
**black hole** /blæk həʊl/ **czarna dziura**  
**comet** /'kɒmɪt/ **kometa**  
**constellation** /,kɒnstə'leɪʃən/ **konstelacja, gwiazdozbiór**  
**eclipse** /i'klɪps/ **zaćmienie**  
**galaxy** /'gæləksi/ **galaktyka**  
**gravity** /'ɡrævɪti/ **grawitacja**  
**meteor shower** /'mi:tɪə 'ʃaʊə/ **deszcz meteorów**  
**meteorite** /'mi:tɪəraɪt/ **meteoryt**  
**orbit (n, v)** /'ɔ:bit/ **orbita, orbitować, krążyć**  
**outer space** /'aʊtə speɪs/ **kosmos**  
**planet** /'plænit/ **planeta**  
**solar system** /'səʊlə 'sɪstəm/ **Układ Słoneczny**  
**space debris** /'speɪs 'debrɪ/ **kosmiczne śmieci**  
**star** /sta:/ **Gwiazda**

## Other words and phrases **Inne słowa, zwroty i wyrażenia**

**animal shelter** /'æniməl 'ʃeltə/ **schronisko dla zwierząt**  
**cage** /keɪdʒ/ **klatka**  
**come / go to sb's/sth's rescue** /kʌm ɡəʊ tu: səmbədɪz'sʌmθɪŋz rɪ'sju:/ **przyjść / pospieszyć komuś/czemuś z pomocą**  
**crop failure** /'krɒp 'feɪljə/ **nieurodzaj**

**evacuate / evacuation** /i'vækjueɪt

i'vækjʊ'eɪʃən/ **ewakuować (się)** /

**ewakuacja**

**feed** /fi:d/ **karmić**

**flood damage** /flʌd 'dæmɪdʒ/ **zniszczenia**

**spowodowane powodzią**

**future generations** /'fju:tʃə

,dʒenə'reɪʃənz/ **przyszłe pokolenia**

**grow vegetables / crops** /grəʊ 'vedʒtəblz

krops/ **uprawiać warzywa / zboża**

**natural / artificial (chemical)**

**fertiliser** /'nætʃrəl ɑ:ti'fɪʃəl 'kemɪkəl

'fɜ:tɪlaɪzə/ **naturalny / sztuczny**

**(chemiczny) nawóz**

**pesticides** /'pestɪsaɪdʒ/ **pestycydy, środki**

**owadobójcze**

**reduce** /rɪ'dju:s/ **redukować, zmniejszać**

**rescue operation** /'reskjʊ:

,ɒpə'reɪʃən/ **akcja ratunkowa**

**soil erosion** /'sɔɪl ɪ'rəʊʒən/ **erozja gleby**

**threat / danger** /θret

'deɪndʒə/ **zagrożenie**

### **Idioms Idiomsy**

**add fuel to the flames / fire** /æd fju:əl tu:

ðə fleɪmz faɪə/ **dolać oliwy do ognia**

**be a breath of fresh air** /bi: ə breθ əv freʃ

eə/ **być jak ożywczy powiew**

**be a down-to-earth person** /bi: ə ,daʊn tu:

ði ɜ:θ 'pɜ:sn/ **być praktyczną osobą**

**be a drop in the ocean** /bi: ə drɒp ɪn ði

'əʊʃən/ **być kroplą w morzu**

**be in deep water** /bi: ɪn 'di:p 'wɔ:tə/ **być**

**w opałach**

**be over the moon** /bi: 'əʊvə ðə mu:n/ **nie**

**posiadać się ze szczęścia**

**get wind of sth** /get wɪnd əv

'sʌmθɪŋ/ **dowiedzieć się o czymś w**

**tajemnicy**

**hit rock bottom** /hɪt rɒk 'bɒtəm/ **sięgnąć**

**dna**

**play with fire** /pleɪ wɪð 'faɪə/ **igrać z**

**ogniem**

**spread like wildfire** /spred laɪk

'waɪld,faɪə/ **szerzyć się błyskawicznie**

**to the ends of the earth** /tu: ði endz əv ði

ɜ:θ/ **na krańce świata**

# Unit 14: Society

## Życie społeczne

### Key Vocabulary

#### State and society – Politics

#### Państwo i społeczeństwo – polityka

(government) policy /'pɒləsi/ polityka (rządu)

(right-wing / left-wing) senator /'senətə raɪt wɪŋ, left wɪŋ/ senator (prawicy / lewicy)

adopt / establish /ə'dɒpt i'stæblɪ/ uchwalić

ambassador /æm'bæsədə/ ambasador

be in authority /bi: ɪn ɔ:'θɒrɪti/ mieć, sprawować władzę

central government /'sentərəl 'gʌvənmənt/ władze centralne

charity (organisation) /'tʃærəti

ɔ:'gənə'zeɪʃən/ organizacja charytatywna

citizen /'sɪtɪzən/ obywatel

city / town council /'sɪti, taʊn

'kaʊnsl/ rada miejska

constitution /'kɒnstɪ'tju:ʃən/ konstytucja

criminal organisation /'krɪmɪnəl

ɔ:'gənə'zeɪʃən/ organizacja przestępcza

democracy / monarchy /dɪ'mɒkrəsi

'mɒnəki/ demokracja / monarchia

department / ministry /dɪ'pɑ:tmənt

'mɪnɪstri/ ministerstwo

diplomat /'dɪpləmət/ dyplomata

elect deputies to the Senate /ɪ'lekt

'deɪpjətɪz tu: ðə 'senət/ wybierać posłów

do Senatu

election campaign /ɪ'leɪʃən

kæm'peɪn/ kampania wyborcza

elections /ɪ'leɪʃənz/ wybory

electors / voters /ɪ'lektəz 'vəʊtəz/

wyborcy

embassy /'embəsi/ ambasada

general / presidential election /'dʒenərəl

'prezɪ'denʃəl 'leɪʃən/ wybory powszechne

/prezydenckie

go into / enter politics /gəʊ 'ɪntu: 'entə

'pɒlɪtɪks/ zająć się polityką

government offices /'gʌvənmənt

'ɒfɪsɪz/ urzędy państwowe

government proposals /'gʌvənmənt

prə'pəʊzɪz/ propozycje rządu

head of state /hed əv steɪt/

głowa państwa

immigration authorities /ɪmɪ'greɪʃən

ɔ:'θɒrɪtɪz/ Urząd do Spraw Cudzoziemców

influential / leading politician /ɪnflu'enʃəl

'li:ɪŋ 'pɒlɪtɪʃən/ polityk wpływowy /

czołowy

local government /'ləʊkl

'gʌvənmənt/ samorząd lokalny

local / municipal authorities /'ləʊkl

mju:'nɪsɪpl ɔ:'θɒrɪtɪz/ władze lokalne /

miejskie

make a career in politics /meɪk ə kə'riə(r)

ɪn 'pɒlɪtɪks/ robić karierę polityczną

mayor (of Krakow) /meə/ prezydent

Krakowa

Member of Parliament (MP) /'membə əv

'pɑ:ləmənt/ poseł

Ministry of (National) Defence /'mɪnɪstri

əv 'neɪʃənəl dɪ'fens/ Ministerstwo Obrony

Narodowej

Ministry of Education /'mɪnɪstri əv

ˌedʒu'keɪʃən/ Ministerstwo Edukacji

Narodowej

Ministry of Finance /'mɪnɪstri əv

'faɪnəns/ Ministerstwo Finansów

Ministry of Home Affairs /'mɪnɪstri

əv həʊm ə'feəz/ Ministerstwo Spraw

Wewnętrznych

Ministry of the Interior and

Administration /'mɪnɪstri əv ðɪ ɪn'tɪəriə(r)

ænd ˌæd'mɪnɪ'streɪʃən/ MSWiA

municipal government /'mju:'nɪsɪpl

'gʌvənmənt/ samorząd miejski

national anthem /'næʃənəl ˌænθəm/ hymn

narodowy

opinion poll /ə'pɪnɪən pəʊl/ badania

opinii publicznej

party leader /'pɑ:ti 'li:də/ przywódca

partii

politics /'pɒlɪtɪks/ polityka

president /'prezɪdənt/ prezydent

Prime Minister (PM) /praɪm

'mɪnɪstə/ premier

proposal for changes / new

regulations /prə'pəʊzɪl fə 'tʃeɪndʒɪz, nju:

'regjʊ'leɪʃənz/ propozycja zmian / nowych

przepisów

province /'prɒvɪns/ województwo

session / meeting /'seʃən

'mi:tɪŋ/ posiedzenie, sesja

society /sə'saɪəti/ społeczeństwo

state /steɪt/ państwo

support / backing /sə'pɔ:t

'bæɪŋ/ poparcie

talk politics (informal) /tɔ:k

'pɒlɪtɪks/ rozmawiać o polityce

(potocznie)

the Customs Bureau /ðə 'kʌstəmz

'bjʊərəʊ/ urząd celny

the Ministry of Justice /ðə 'mɪnɪstri əv

'dʒʌstɪs/ Ministerstwo Sprawiedliwości

the Municipal Council /ðə mju:'nɪsɪpl

'kaʊnsl/ Urząd Miasta i Gminy

the Opposition /ði ˌɒpə'zɪʃən/ opozycja

the Sejm / Seym (the lower chamber of

the Polish Parliament) /ðə seɪm/ Sejm

(izba niższa parlamentu RP)

the Senate /ðə 'senət/ Senat

the tax office /ðə tæks 'ɒfɪs/ urząd

skarbowy

vote / voter /vəʊt 'vəʊtə/ głosować /

wyborca

#### International organisations and institutions

#### Organizacje i instytucje międzynarodowe

EC (European Commission) /ˌjʊərə'pi:ən

kə'mɪʃən/ Komisja Europejska

EU (European Union) /ˌjʊərə'pi:ən

'ju:njən/ Unia Europejska

European Parliament /ˌjʊərə'pi:ən

'pɑ:ləmənt/ Parlament Europejski

ICJ (International Court of

Justice) /ɪntə'næʃənəl kɔ:t əv

'dʒʌstɪs/ Międzynarodowy Trybunał

Sprawiedliwości

NATO (North Atlantic Treaty

Organisation) /'neɪtəʊ/ NATO

UN / UNO (United Nations Organisation)

/ˌju: en ˌju: en əs, 'ju:natɪd 'neɪʃənz

ɔ:'gənə'zeɪʃən/ ONZ

UNESCO /ju:'neskəʊ/ UNESCO

UNICEF /'ju:nɪsef/ UNICEF

WHO (World Health Organisation)

/ˈdʌblju: 'eɪtʃ əs wɜ:ld helθ

ɔ:'gənə'zeɪʃən/ Światowa Organizacja

Zdrowia

#### The Law Prawo

(un)fair trial /ʌn'feə 'traɪəl/ (nie)

sprawiedliwy proces sądowy

accuse sb of sth /ə'kju:z (sʌmbədi)

əv/ oskarżyć kogoś o coś

against the law /ə'ɡenst ðə lɔ:/ wbrew

prawu

appear in court /ə'piə ɪn kɔ:t/ stawić się

w sądzie

arrest /ə'rest/ aresztować

**be in prison** /bi: in 'prɪzən/ **być w więzieniu**  
**be robbed of sth** /bi: rɒbd əv/ **zostać okradzionym z czegoś**  
**be severely punished** /bi: si'viəli 'pʌnɪʃt/ **być surowo ukaranym**  
**bomb attack** /bɒm ə'tæk/ **zamach bombowy**  
**break / obey / respect the law** /breɪk ə'bei ri'spekt ðə lɔ:/ **złamać / przestrzegać / szanować prawo**  
**capital punishment / the death penalty** /'kæpɪtl 'pʌnɪʃmənt, ðə deθ 'penəlti/ **kara śmierci**  
**carry out an investigation** /'kæri aʊt ən ɪn'vestɪ'geɪʃən/ **przewodzić dochodzenie**  
**charge / be charged with sth** /tʃɑ:dʒ, bi: tʃɑ:dʒd wɪð/ **oskarżyć / być oskarżonym o**  
**commit a crime / an offence** /fraʊd / kə'mɪt ə kraɪm ən ə'fens frɔ:d/ **popelnić przestępstwo / wykroczenie / oszustwo**  
**conviction / convicted for sth** /kən'vɪkʃən kən'vɪktɪd fə/ **skazanie / skazany za**  
**crime rate** /'kraɪm reɪt/ **wskaźnik przestępczości**  
**crime wave** /'kraɪm weɪv/ **fala przestępcstw**  
**cybercrime** /  
 'saɪbəkraɪm/ **cyberprzestępczość**  
**death sentence** /deθ 'sentəns/ **wyrok śmierci**  
**defence / prosecution** /di'fens ,prosi'kju:ʃən/ **obrona / oskarżenie**  
**do time** /du: taɪm/ **odsiadywać wyrok**  
**give evidence** /gɪv 'eɪdəns/ **składać zeznania**  
**go on trial** /gəʊ ɒn 'traɪəl/ **stanąć przed sądem**  
**go to / escape from prison** /gəʊ tu:, i'skeɪp frəm 'prɪzən/ **pójść do / uciec z więzienia**  
**guilty / innocent** /'ɡɪlti 'ɪnəsnt/ **winny / niewinny**  
**have a burglar alarm installed** /hæv ə 'bɜ:glə(r) ə'lə:m ɪn'stɔ:ld/ **mieć zamontowany alarm przeciwwłamaniowy**  
**have a criminal record** /hæv ə 'krɪmɪnl 'rekɔ:d/ **mieć przeszłość kryminalną, być notowanym**  
**hostage** /'hɒstɪdʒ/ **zakładnik, zakładniczek**  
**international sanctions** /,ɪntə'næʃnəl 'sæŋkʃənz/ **sankcje międzynarodowe**  
**inside job** /'ɪnsaɪd dʒɒb/ **przestępstwo popełnione przez kogoś z wewnątrz**  
**investigate** /ɪn'vestɪgeɪt/ **przewodzić śledztwo**  
**judge** /dʒʌdʒ/ **sądzić, sędzia**  
**jury** /'dʒʊəri/ **ława przysięgłych**  
**justification** /  
 ,dʒʌstɪfɪ'keɪʃən/ **uzasadnienie, usprawiedliwienie**  
**juvenile delinquency** /'dʒu:vənail di'ɪŋkwənsi/ **przestępczość nieletnich**  
**kidnap attempt** /'kɪdnæp ə'tempt/ **próba porwania**

**legal battle** /'li:gl 'bætl/ **batalia sądowa**  
**life sentence / imprisonment** /laɪf 'sentəns ɪm'prɪzənmənt/ **dożywocie**  
**organised crime** /'ɔ:gənaɪzd kraɪm/ **przestępczość zorganizowana**  
**pass / adopt a law** /pɑ:s ə'dɒpt ə lɔ:/ **uchwalić / przyjąć ustawę**  
**petty crime** /'peti kraɪm/ **drobne przestępstwo, wykroczenie**  
**plant / drop a bomb** /plɑ:nt drɒp ə bɒm/ **podłożyć / rzucić bombę**  
**prison / jail** /'prɪzən dʒeɪl/ **więzienie**  
**proof / evidence** /pru:f 'eɪdəns/ **dowód (rzeczowy) / dowód (z zeznań)**  
**punishment** /'pʌnɪʃmənt/ **kara**  
**put sb in prison** /pʊt (sʌmbədi) ɪn 'prɪzən/ **uwięzić kogoś / wsadzić do więzienia**  
**ransom** /'rænsəm/ **okup**  
**reach a verdict** /ri:tʃ ə 'vɜ:dɪkt/ **wydać wyrok, podjąć decyzję**  
**release sb from prison** /ri'li:s (sʌmbədi) frəm 'prɪzən/ **zwolnić z więzienia, wypuścić na wolność**  
**sentence sb** /'sentəns/ **skazać kogoś**  
**serve a sentence** /sɜ:v ə 'sentəns/ **odbywać karę**  
**sexual harassment** /'seksʃuəl 'hærəsmənt/ **molestowanie seksualne**  
**steal** /sti:l/ **kraść**  
**sue (sb for sth)** /su: (sʌmbədi fə)/ **pozwać (kogoś) do sądu (o coś)**  
**suffer the consequences** /'sʌfə ðə 'kɒnsɪkwənsɪz/ **ponieść konsekwencje**  
**Supreme Court / High Court** /su:'prɪ:m kɔ:t haɪ kɔ:t/ **Sąd Najwyższy**  
**suspect / be suspected of sth** /'sʌspekt, bi: sə'spektɪd əv/ **podejrzany / być podejrzanym o coś**  
**tackle / combat crime** /'tækəl 'kɒmbæt kraɪm/ **zwalczać przestępczość**  
**threaten** /'θreɪn/ **grozić, zagrażać**  
**under Polish law** /'ʌndə 'pɒlɪʃ lɔ:/ **zgodnie z polskim prawem**  
**verdict / sentence / judgement** /'vɜ:dɪkt 'sentəns 'dʒʌdʒmənt/ **wyrok, orzeczenie**  
**victim** /'vɪktɪm/ **ofiara**  
**win / lose a case** /wɪn lu:z ə keɪs/ **wygrać / przegrać sprawę**  
**young offender** /'jʌŋ ə'fendə/ **młodociany przestępca**

## Crimes and criminals Przestępstwa i przestępcy

**arson / arsonist** /'ɑ:sn 'ɑ:sənɪst/ **podpalenie / podpalacz**  
**blackmail / blackmailer** /'blækmeɪl 'blækmeɪlə/ **szantaż / szantażysta**  
**burglary / burglar** /'bɜ:gləri 'bɜ:glə/ **kradzież z włamaniem / włamywacz**  
**drug dealing / drug dealer** /'drʌg ,di:lɪŋ 'drʌg ,dɪlə/ **handel narkotykami / handlarz**

**forgery / forger** /'fɔ:dʒəri 'fɔ:dʒə/ **falszerstwo / falszeryz**  
**identity theft** /aɪ'dentɪti θeft/ **kradzież tożsamości**  
**hijacking / hijacker** /'haɪ,dʒækɪŋ 'haɪ,dʒækə/ **uprowadzenie (np. samolotu) / porywacz**  
**kidnapping / kidnapper** /'kɪdnæpɪŋ 'kɪdnæpə/ **porwanie / porywacz**  
**mugging / mugger** /'mʌŋɪŋ 'mʌgə/ **rozbój / bandyta uliczny**  
**murder / murderer** /'mɜ:də 'mɜ:dərə/ **morderstwo / morderca**  
**pickpocketing / pickpocket** /'pɪkpɒkɪtɪŋ 'pɪkpɒkɪt/ **kradzież kieszonkowa / kieszonkowiec**  
**rape / rapist** /reɪp 'reɪpɪst/ **gwałt / gwałcieciel**  
**robbery / robber** /'rɒbəri 'rɒbə/ **rabunek / rabuś**  
**shoplifting / shoplifter** /'ʃɒplɪftɪŋ 'ʃɒplɪftə/ **kradzież sklepowa / złodziej sklepowy**  
**smuggling / smuggler** /'smʌŋlɪŋ 'smʌglə/ **przemyt / przemytnik**  
**stalking / stalker** /'stɔ:kɪŋ 'stɔ:kə/ **prześladowanie / prześladowca**  
**terrorism / terrorist** /'terərɪzəm 'terərɪst/ **terroryzm / terrorysta**  
**theft / thief** /θeft θi:f/ **kradzież / złodziej**

## Social problems and unrest Problemy i niepokoje społeczne

**(combat / eradicate) poverty** /'kɒmbæt 'ɪrædɪkeɪt 'pɒvəti/ **zwalczać / wyeliminować ubóstwo**  
**asylum seeker** /ə'saɪləm 'si:kə/ **osoba ubiegająca się o azyl**  
**authorities** /ə'θɒrɪtɪz/ **władze**  
**ban** /bæn/ **zakaz / zakazywać**  
**be on the margin** /bi: ɒn ðə 'mɑ:dʒɪn/ **być na marginesie**  
**below the poverty line** /bi'ləʊ ðə 'pɒvəti laɪn/ **poniżej granicy ubóstwa**  
**campaign** /kæm'peɪn/ **kampania, akcja**  
**child labour** /'tʃaɪld 'leɪbə/ **praca dzieci, zatrudnianie nieletnich**  
**civil war** /'sɪvəl wɔ:/ **wojna domowa**  
**commit suicide** /kə'mɪt 'su:saɪd/ **popelnić samobójstwo**  
**community service** /kə'mju:nɪti 'sɜ:vɪs/ **praca na rzecz społeczności lokalnej**  
**community** /kə'mju:nɪti/ **społeczność, wspólnota, gmina**  
**demonstration** / ,dɛmən'streɪʃən/ **demonstracja, manifestacja**  
**developed / developing / underdeveloped countries** /di'veləpt di'veləpɪŋ ,ʌndədi'veləpt 'kʌntrɪz/ **kraje rozwinięte / rozwijające się / zacofane gospodarczo**

**discrimination** /diˌskrimiˈneɪʃən/  
**dyskryminacja**  
**economic migrant** /iːkəˈnɒmɪk  
 'maɪgrənt/ **migrant ekonomiczny**  
**employment / unemployment** /  
 ɪmˈplɔɪmənt ˌʌnɪmˈplɔɪmənt/ **zatrudnienie /**  
**bezrobocie**  
**homeless** /'həʊmləs/ **bezdolny**  
**homelessness** /  
 'həʊmləsənəs/ **bezdolność**  
**pay / face a heavy fine** /peɪ feɪs ə 'hevi  
 faɪn/ **zapłacić / zostać zmuszonym do**  
**zapłacenia wysokiej grzywny**  
**population** /ˌpɒpjʊˈleɪʃən/ **ludność,**  
**populacja**  
**protest (n, v)** /'prəʊtest/ **protest,**  
**protestować**  
**racism** /'reɪzɪzəm/ **rasizm**  
**refugee** /ˌrefjuˈdʒiː/ **uchodźca**  
**runaway** /ˌrʌnəweɪ/ **uciekinier, zbieg**  
**sleep rough** /sliːp ɾʌf/ **spać pod gołym**  
**niebem**  
**social exclusion** /ˌsəʊʃl  
 ɪkˈskluːʒən/ **wykluczenie społeczne**  
**social injustice** /'səʊʃəl  
 ɪnˈdʒʌstɪs/ **niesprawiedliwość społeczna**  
**society** /səˈsaɪəti/ **społeczeństwo**  
**vandalism** /'vændəlɪzəm/ **wandalizm**  
**violence** /'vaɪələns/ **przemoc**  
**volunteer** /ˌvɒlənˈtɪə/ **ochotnik,**  
**wolontariusz / zgłaszać się na ochotnika**

## Other words and phrases **Inne słowa, zwroty i wyrażenia**

**accept a bribe** /ækˈsept ə braɪb/ **przyjąć**  
**łapówkę**  
**active interest** /'æktɪv ɪntrəst/ **aktywne**  
**zainteresowanie**  
**activist** /'æktɪvɪst/ **działacz/ka,**  
**aktywist(ka)**

**awareness-raising programmes**  
 /əˈweənəs ˈreɪzɪŋ ˈprəʊgræməz/ **programy**  
**podnoszące świadomość społeczną**  
**be fined for speeding** /biː faɪnd fə  
 'spiːdɪŋ/ **dostać mandat za przekroczenie**  
**prędkości**  
**bribery** /'braɪbəri/ **przekupstwo**  
**bullying** /'bʊlɪŋ/ **zastraszanie, dręczenie**  
**comply with the regulations** /kəmˈplaɪ  
 wɪð ðə ˌregjʊˈleɪʃənz/ **stosować się do**  
**przepisów**  
**corruption / corrupt** /kəˈrʌpʃən  
 kəˈrʌpt/ **korupcja / skorumpowany**  
**demonstration against/for sth** /  
 ˌdɛməˈstreɪʃən əˈɡenst fə/ **demonstracja**  
**przeciw / na rzecz**  
**follow the rules** /'fɒləʊ ðə  
 ruːlz/ **przestrzegać zasad**  
**forbid / prohibit** /fəˈbɪd  
 prəˈhɪbɪt/ **zabronić, zakazać**  
**impose a fine on sb** /ɪmˈpəʊz ə faɪn  
 ɒn/ **nałożyć na kogoś grzywnę**  
**legal costs** /'liːɡl kɒsts/ **koszty sądowe**  
**make ends meet** /meɪk endz miːt/ **wiązać**  
**koniec z końcem**  
**military service** /'mɪlɪtəri ˈsɜːvɪs/ **służba**  
**wojskowa**  
**pay damages** /peɪ ˈdæmɪdʒɪz/ **płacić**  
**odszkodowanie**  
**permit / allow** /pəˈmɪt əˈlaʊ/ **pozwolić**  
**rules / regulations apply** /ruːlz  
 ˌregjʊˈleɪʃənz əˈplai/ **przepisy obowiązują**  
**sign a petition** /saɪn ə pəˈtɪʃən/ **podpisać**  
**petycję**  
**taxes** /'tæksɪz/ **podatki**

## Idioms - **Idiomy**

**be a law unto oneself** /biː ə lɔː ʌnˈtuː  
 wʌnˈself/ **robić, co się komu podoba**  
**be one's own worst enemy** /biː wʌnz əʊn  
 wɜːst ˈenəmi/ **być dla siebie najgorszym**  
**wrogiem**

**bend the law / rules** /bend ðə lɔː  
 ruːlz/ **naginać prawo / zasady**  
**caught in the crossfire** /kɔːt ɪn ðə  
 'krɒsfɑɪə/ **złapany w krzyżowy ogień**  
**fight a losing battle** /faɪt ə ˈluːzɪŋ  
 'bætl/ **toczyć beznadziejną walkę**  
**have a fighting chance** /hæv ə ˈfaɪtɪŋ  
 tʃɑːns/ **mieć realną szansę**  
**take the law into one's own hands** /teɪk  
 ðə lɔː ɪntuː wʌnz əʊn hændz/ **brać prawo**  
**w swoje ręce**  
**the boys in blue** /ðə ˈbɔɪz ɪn  
 bluː/ **policjanci**  
**the straight and narrow** /ðə streɪt ænd  
 ˈnærəʊ/ **prosta, właściwa droga**

## Phrasal Verbs **Czasowniki złożone**

**back sb up** /bæk sʌmbədi ʌp/ **poprzeć**  
**kogoś**  
**break in / into** /breɪk ɪn ˈɪntuː/ **włamać się**  
**break out of** /breɪk aʊt əv/ **ucieć z**  
**go against** /ɡəʊ əˈɡenst/ **sprzeciwiać się**  
**let sb off** /let sʌmbədi ɒf/ **puścić bez kary**  
**put sb up to sth** /pʊt sʌmbədi ʌp tuː  
 ˈsʌmθɪŋ/ **namówić kogoś**  
**stand up for sth** /ˈstænd ʌp fə  
 ˈsʌmθɪŋ/ **stać w obronie czegoś**  
**stand up to sb** /ˈstænd ʌp tuː  
 sʌmbədi/ **sprzeciwić się komuś**  
**turn sb in** /tɜːn sʌmbədi ɪn/ **wydać kogoś**  
**walk / run off with sth** /wɔːk rʌn ɒf wɪð  
 ˈsʌmθɪŋ/ **odejść / uciec z czymś**